332.14.90.

Pikku Satukirja.

VALIKOIMA

„LUKEMISIA LAPSILLE" TEOKSESTA.

Kirjoitti

Z. TOPELIUS.

PORVOOSSA,
Werner Söderströmin kustannuksella.

Hinta: 35 p., sid. 55 p.

Pikku Satukirja.

VALIKOIMA

„LUKEMISIA LAPSILLE" TEOKSESTA.

Kirjoitti

Z. TOPELIUS.

PORVOOSSA 1888,
Werner Söderströmin kustannuksella.

JOULURAUHA.

Suojelusenkelin ääni.

Muistatko, kuinka kehtosi
Ääressä seisoi enkeli?
Sua seuraa vielä tänään tuo,
Varoittaa, varjelusta suo.

Kuuletko kehoitusta sen:
Ain' ollos puhdas, totinen,
Rakasta Luojaa, luotuja;
Äl' olla häpee lapsena.

Sun laises lapsi ollut on
Uroskin vahvin, verraton;
On viisain ollut pienenä:
Voit samoin sinä elpyä.

Vaan suurin ei, ei viisainkaan,
Ylistetyinkään päällä maan
Jumalan valtakuntaan käy,
Jos lapsen mielt' ei hällä näy.

Valossa asut ylhäällä
Elämän riemun lähteillä,
Lähteillä urhotöidenkin:
Ne sieltä virtaa laaksoihin.

Vaan ijäkkäämpäin alhaalla
Laaksossa täytyy taistella,
Jalassa pistin, pyrkien
Toiselle korkeudellen.

Säilytä lapsen-uskos vaan
Jesuksen kautta Jumalaan;
Ei muutoin ole milloinkaan
Valoa, rauhaa ollenkaan.

Kun sanotaan: ei suurena
Sit' uskota kuin lapsena,
Niin muista: taivaankin ja maan
Hukkuissa Sana säilyy vaan.

Vaikk' aivan rikas olisit,
Niin nöyrry vain kuin enkelit:
He itseään ei ylistä,
Vaan Herraa, hoitain ihmistä.

Laps olet köyhä, vähäinen,
Viallinen ja puutteinen;
On oppimatta sinulla
Elämän läksy lavea.

Sä heikko, Herran voimakkaan
Apua ano ainiaan,
Valoa, pyhitystä ja
Hyvyyden tielle neuvoa.

Tee työtä mielin uljahin
Iloisin, pelkäämättömin,
Valona kodin laulellen
Kuin vapaa, nuori lintunen.

Ole uskollinen ilossa
Ja suruss'; auta vaivaista
Rakastavasti, säälien;
Näe vikas, älä veljien.

Kotoas, maatas rakasta;
Voimassa, viisaudessa,
Hyveissä kasva; iloiten
Ann' henkes eestä totuuden!

Laps! Enkelis tää ääni on.
Sen koko maamme kuulkohon,
Niin kukkii se; sä olet sen
Keväinen nuori, kaunoinen.

Koivuniemellä elokuussa 1879.

Z. Topelius.

Kallis kysymys.

Tiedätkö mikä se kysymys on, joka tunkee läpi taiwaan ja maan, elämän ja kuoleman? Mitkä ne sanat owat, jotka alkawat matalan kätkyen wieressä, eiwätkä sywän haudankaan partaalla waiwu, waan kaikuwat wielä kaukana siintäwässä ijankaikkisuudessakin? Neowat ainoasti kaksi pientä sanaa, ja kuitenkin kätkewät ne elämän ja haudan salaisuuden:

Rakastatko minua?

Rakastatko minua? kysyi kerran äitisi, kun hän kumarruksissaan istui pienen kätkyesi wieressä, katsellen sinua lempeästi loistawin silmin. Sinä et woinut wastata, sillä et tainnut puhua, mutta ehkä taisit jo hymyillen ojentaa pienet kätesi ja katsoa äitisi silmiin; hän ei waatinut enempää, hän tiesi jo wastauksesi: totta ma sinua rakastan! Onnellinen äiti! Onnellinen lapsi! Ellei hän suloisesta hymyilystäsi olisi lukenut wastausta kysymykseensä, olisi hänen poskensa waalenneet, sydämmensä hyytynyt, ja surusta olisi hän waipunut kuolemaan. Mutta nyt hän tiesi mitä tahtoi tietää, nyt hän tiesi kaikki, ja kantoi sitte tyytywäisenä kaikki kärsimykset. Hän oli palkkansa saanut; waatiko hän muuta?

Kun kaswoit isommaksi ja heitit kätkyesi, kohtasi sinua taas sama kysymys kodiltasi ja kaikilta ystäwiltäsi: rakastatko meitä? Jos et heitä rakasta, ei ole kotisi enää sinun kotisi, ystäwäsi jättäwät sinut ja ympärilläsi on tyhjyyttä,

tyhjyyttä omassa sydämmessäsi. Mutta jos heitä rakastat, on kaikki iloista ja suotuisaa, wirheesi suodaan sinulle anteeksi rakkautesi tähden, ja silloin et tahdo rikkoa.

Niin on aina ja joka paikassa. Tiedätkö minkätähden maamme kesällä on wiheriäinen ja miksi se meille antaa kodin, waatteet ja ruoan? Kaikki on Jumalan lahjaa, mutta maamme wiheriöitsee ja kantaa hedelmän rakkaudessamme. Jos me sitä ylenkatsoisimme ja hylkäisimme köyhyytensä tähden, se ei ikinä wiheriöitsisi, kuten ennen. Se muuttuisi suuren Nowa Zemla saaren kaltaiseksi, joka on tuolla kaukana jäämeressä; siellä päiwä paistaa puolen wuotta lakkaamatta, eikä siellä kuitenkaan kaswa ainoatakaan puuta, ei ruohoa, ja koko maa on ijäisen lumen alle haudattuna. Taikka muuttuisi se suuren Sahara-aawikon kaltaiseksi, joka on kaukana Afrikassa: siellä ei koskaan ole talwea eikä koskaan pakkasta, ja kuitenkaan ei ole siellä puita eikä kukkia, ainoastaan polttawa hiekka ja erämaan kuumat tuulet.

Kun köyhä paimentyttö käwelee metsässä, kuulee hän kewättuulten huminan puitten lehdettömissä oksissa, ja silloin koiwu häneltä kysyy: rakastatko minua? Totta ma sinua rakastan, wastaa paimentyttö. Silloin tunkee ilon wäristys koiwun sisimpään ytimeen, mehu kuohuu kuoren alla ja lehtisilmikot puhkeawat oksiin. Samaten peltokin kysyy kyntäjältä: rakastatko minua? Totta ma sinua rakastan, wastaa kyntäjä. Silloin itää pelto ja wiheriöitsewät oraat kuiskaawat toisilleen iltatuulessa: kaswakaamme pitkitsi ja uljaiksi, tuottaaksemme upeita tähkiä ystäwällemme leiwäksi!

Aiwan niin sanoopi laiwa merimiehelle: rakastatko minua? Totta kaiketi, wastaa merimies. Silloin lewittää laiwa purjeensa, sanoen tuulelle: joudu, joudu, ystäwälläni on kiire, hän haluaa kotiin, satamaansa! Ja tulinen rauta ahjossa sanoo sepälle; rakastatko minua? Sepä kysymys! huudahtaa seppä ja alkaa takoa, ja tuo kowa, wahwa rauta

notkistuu kuin pajuwitsa hänen taitawissa käsissään.

Wilppu istui kerran läksyinensä, haukotellen, jolloin kirja kysyi häneltä: rakastatko minua? En toki, wastasi Wilppu. Silloin kaikki kirjaimet hyppimään hänen edessänsä, kuin hyttyset päiwänpaisteessa, ja hän haukotteli haukottelemistaan koko nuoruutensa ajan.

Rakastatko minua? sanoi piano Minnalle, kun hän istui soittaen waikeita säwelikköjä. En, wastasi Minna, en tiedä säwelikköjäsi ikäwämpää. Katso, silloin alkoi piano sälistä, koskettimet juuttuiwat kiinni, eikä ainoatakaan säwelettä kuulunut; kaunis soitanto pakeni ijäksi päiwiksi Minnan pianon kieliltä.

Mutta kerran tunsin kaksi köyhää lasta, joilla ei ollut kirjaa, ei pianoa. Erkin kirja oli ihana luonto; hän kokoili monenmoisia ruohoja ja tarkasteli niiden kaswamista. Kreetan piano oli pieni kantele, jonka hän itse oli teräslankaisilla kielillä warustanut. Rakastatko meitä? sanoiwat metsän kaswit Erkille. Rakastan, wastasi hän. Mene sitten kaupunkiin, kuiskasi metsä; sieltä löydät toisen, joka meitä rakastaa, ja hän antaa sinulle oppia tullaksesi kerran wiisaimmaksi miehekksi luonnon tuntemisessa. Sama kysymys suhisi hiljaa Kreetan kanteleesta: rakastatko minua? Oi, totta ma sinua rakastan! Ja hänen kanteleensa kaswoi ja helisi kuin hopea wuorissa, hänestä tuli kaikkein kaunihin soittaja ja hän sai ihmiset itkemään ilonkyyneliä.

Istuipa taasen köyhä paimenpoika illalla metsässä, tähtiä katsellen. Kuului silloin hiljainen ääni taiwaan sädesarjasta, kysyen: rakastatko meitä? Rakastan, wastasi poika, teitä olen rakastanut niin kauan kuin muistan. Mene sitte kouluhun tuonne kylään, sanoiwat tähdet, ja pyydä saada oppia mitä tarwitset. Poika meni, ja työskenteli kaiken päiwää, mutta illalla istui hän taas yksin puhelemassa tähtien kanssa kieltä, jota ei muut ymmärtäneet. Mitä he hänelle sanoiwat? Sitä ei kukaan tiedä. Mutta

saammepa nähdä että siitä pojasta wielä tulee erinomainen mies.

Istuimellaan istuu mahtawa ruhtinas, ja hän kysyy suurelta waltakunnaltaan: rakastatko minua? Rakastan, wastaa waltakunta. Tiedäthän että olen uskollinen; enkö jo kauan ole sitä osoittanut? Ja taas kysyy waltakunta ruhtinaalta: rakastatko minua? Rakastan, wastaa ruhtinas, se on minun welwollisuuteni ja minun kunniani, sitä olenkin myös osoittanut. Ja niin eläwät maa ja ruhtinas uskollisesti yhtenä ilossa ja murheessa, ja sowintoa ja rauhaa on kaikissa elämän waiheissa.

Mutta sama kysymys kaikuu yhä ylemmäksi, eikä pysähdy ennenkuin Herran, Kaikkiwaltiaan, istuimen edessä. Rakastatko minua? sanoo maailma Herralle, ja kaikki olennot, ihmiset, eläimet, kaswit, kiwet, tähdet ja taiwaat, awaawat suunsa ja kysywät Jumalalta: rakastatko meitä? Ja Herra wastaa pyhässä sanassaan ja kaikissa hywissä töissään: ettekö tiedä että teitä olen rakastanut jo ennen maailman luomista ja että koko luominen on rakkauteni työtä? Enkö ole teitä warjellut, holhonut ja woimissa pitänyt alusta alkaen? Te olette langenneet syntiin ja pahoittaneet isäänne, taiwahissa ja kuitenkin on isänne antanut teille wapahtajan, joka on kärsinyt ja kuollut synteinne tähden, kuitenkin on isänne antanut teille ijankaikisen elämän lupauksen, jos uskotte hänen sanansa ja hädissänne käännytte hänen puoleensa. Enkö, köyhät lapseni, teitä rakastaisi!

Silloin huutawat kaikki maailman äänet: katso, Herramme ja Jumalamme on täynnä rakkautta, armoa ja laupeutta. Ei yksikään rakasta niinkuin hän.

Mutta Jumalan ääni lähenee ihmistä ukkosen jylinässä, tuulen hiljaisessa huminassa sekä meidän omassa tunnossamme, ja tunkee sydämmeemme samalla kysymyksellä: rakastatko minua?

Mitä on meidän wastaaminen? Täytyyhän meidän luoda

silmämme maahan, langeta polwillemme ja sanoa: Herra, totta meidän pitäisi sinua rakastaman ylitse kaikkia ja koko ikämme sinun tahtoasi noudattaman. Mutta tiedäthän että olemme köyhiä, syntisiä lapsia, ja että usein olemme rakkautesi unhottaneet. Ole meille laupias, Kristuksen tähden, ja suo meille pyhä henkesi, että päiwä päiwältä oppisimme sinua yhä enemmän rakastamaan, palwelemaan ja ylistämään koko elinaikanamme!

No niin, sanoo Herra, jos olette minun lapseni ja rakastatte minua kaikesta sydämmestä, niin rakastakaatte myös toinen toistanne minun tähteni! Kuinka on mahdollista rakastaa Jumalata ja wihata weljeänsä?

Kunnioita isääsi ja äitiäsi.

Historia, jonka nyt kerron, on hywin lyhyt, mutta niin merkillinen, että siitä niin suuret kuin pienetkin selwästi näkewät, miten Jumala tahtoo, että lasten tulee pitää kunniassa wanhempiansa. Sillä lasten kiittämättömyys ja halweksiminen wanhempia kohtaan on kaikkein suurin synti ja sitä warmaan kowasti rangaistaan, ell'ei tänään tai huomenna, niin ainakin wast'edes, kun lapset kaswawat suuriksi.

Tämäkin on wain wanha historia, jota moni jo on kertonut ennen minua, mutta kyllä sitä kannattaa kuulla wieläkin kerran.

Oli mies ja waimo, joilla oli luonansa wanha isä, ja heillä oli itselläänkin lapsia. Wanha ukko, se isänisä, oli jo ihan harmaa sekä niin wanha ja heikko, ett'ei hän jaksanut wakawasti pitää kättänsä, jos siihen otti jotakin.

Kun hän istui pöydässä syömässä muiden kanssa, ei hän saanutkaan lusikkaa wiedyksi suuhunsa kaatamatta keittoa päällensä. Se ei muiden mielestä ollut sopiwata. He sentähden sitoiwat ukolle kaulaan ruokaliinan niinkuin pikku lapselle. Mutta ukon kädet wapisiwat sittenkin ja hän yhä läikytteli keittoa puhtaalle ruokaliinalle. Waan eihän hän sitä osannut estää.

Mies ja waimo oliwat kiittämättömät ja kowasydämmiset. He eiwät muistelleet, miten paljon waiwaa ja puuhaa heidän wanhempansa oliwat heistä nähneet silloin kun he oliwat pienet ja taitamattomat. Sentähden he sanoiwat ankarasti: „jos ukko ei lakkaa tuhraamasta ruokaliinaa, niin saa hän syödä tuolla nurkassa yksinään."

Mutta ukko ei woinut sitä auttaa, hän oli niin wanha. Sentähden nuo armottomat ihmiset paniwat hänet nurkkaan ja antoiwat hänelle puukaukalon; ukko sai siitä päiwästä alkain istua nurkassa syömässä yksin, mutta mies ja waimo söiwät pöydässä kuten ennenkin.

Se hywin suretti wanhaa ukkoa, sillä raskastapa on nähdä itseään wanhana halweksittawan ainoastaan wanhuuden tähden ja omain lastensa puolelta. Kiittämätön sydän on raskain taakka, kuin maa päällään kantaa.

Mutta ukko kuitenkin istui nurkassaan ja itki niin hiljaa, ett'ei kukaan nähnyt kyyneliä, jotka juoksiwat pitkin kurttuisia kaswoja alas lumiwalkoiselle parralle. Ainoastaan Jumala, joka näkee kaikki, näki myöskin wanhuksen surun ja ihmisten kowuuden, ja hän tiesi keinon nöyryyttää armottomat.

Eräänä päiwänä istui ukko kuten tawallista, nurkassansa; mies ja waimo istuiwat pöydässä ja lattialla istui heidän pieni neliwuotinen poikansa wuoleksien puupalasta. Mies kysyi häneltä: „Mitäs nyt teet, poikaseni?"

Poika wastasi „minä wuolen kaukaloa!"

„No, mitäs sillä teet?" kysyi isä.

„Kun te, isä ja äiti, tulette wanhoiksi, panen minä teidät nurkkaan syömään kaukalosta, niinkuin ukko nyt syö."

Mies ja waimo katsoiwat silmäkkäin, ja Jumala awasi heidän silmänsä, niin että he näkiwät suuren syntinsä ja kiittämättömyytensä, ja heistä tuntui omantunnon ääni puhuwan lapsen suun kautta, sanoen: „jos te ylönkatsotte wanhempianne heidän wanhuudessansa, niin teidän lapsenne katsowat teitä ylön, kun kerran wanhenette.

Ja molemmat meniwät itkien nurkkaan ukon luo, syleiliwät häntä ja sanoiwat: „Anna anteeksi, me olemme tehneet niin pahasti sinua kohtaan! Täst'edes pitää sinun istua meidän kanssamme pöydässä ja paraassa paikassa. Sillä nyt me tiedämme, ett'ei koskaan pidä unhotettaman pyhää ja kaunista neljättä käskyä: „kunnioita isääs ja äitiäs, ettäs sinulle hywin käwis ja sinä kauan eläisit maan päällä."

Armelias on rikas.

Järwen rannalla on iso kylä, ja toisella puolella järweä pieni torppa. Järwi oli tätä nykyä jäässä ja lumi pyrysi walkeana pilwenä sen yli, sillä nyt oli talwi ja joulun aika.

„Waari", sanoi torppaa paljon rikkaamman talon emäntä ukollensa, „emmekö aseta muutamia lyhteitä puimatonta ohraa warpusille jouluksi?"

„Ei kannata", wastasi isäntä.

„Mutta niinhän olemme tehneet joka wuosi, ja siitä on siunausta."

„Ei ole waraa", ärjäsi ukko.

„Mutta tuolla torpassakin näkyy lyhde katolla, waikka torppari kylwää peltoonsa wain kuusi kappaa, ja sinä kylwät kuusitoista tynnyriä."

„Lorua!" sanoi ukko. „Minulla on wäkeä kylläksi elättää, enkä rupee heittämään Jumalan wiljaa kaikenmoisten elukkojen eteen."

„Niin on," huokaili waimo. „Jumalan wiljaahan se on, mutta warpuset kuuluwat myöskin Jumalan luomakuntaan."

„Leiwo sinä joulukakkusi ja pidä huolta siitä, että joulukinkku on kelwollinen; mitä me warpusista huolimme?" tuumaili ukko.

Niin päätettiin. Rikkaassa talossa walmistettiin kaikenlaista ruokaa ja juomaa komeita joulupitoja warten, mutta warpuset lenteliwät ulkona nälkäisinä pyryilmassa.

Torpassa oli samaan aikaan köyhyys. Tuolla katolla on ainoastaan rikkaus; sillä siellä kihisiwät taiwaan linnut iloisina ohralyhteen ympärillä, ja lapsetkin iloitsiwat katsellen warpusten pieniä jälkiä lumesta ja kuunnellen niiden iloista wiserrystä katon harjalta.

„Jos olisimme puineet tuon ohralyhteen, jonka heitimme warpusille, olisi meillä nyt tuore kakku lapsille joulukssi", huokaili torpparin waimo.

„Etkö tiedä, että armelias on rikas?" sanoi hurskas wanha torppari, hywäntahtoisesti silmäillen huolestunutta waimoansa.

„Mutta taiwaan linnut syöwät meiltä leiwän!" sanoi waimo.

„Mitäpä siitä, waikka olisi metsän pedot", tuumaili torppari. „Sitä paitsi olen säästänyt niin paljon, että woimme ostaa neljä tuoresta joulukakkua ja yhden kannun maitoa. Me lähetämme lapset kelkan kanssa kylään poikki jään; iltaan ne kyllä ennättäwät takaisin."

„Kunhan wain ei olisi susia jäällä!" arweli waimo

„Minä annan Tanelille hywän sauwan", sanoi ukko. „Kyllä hän pitää puolensa."

Niin käwikin; pikku Taneli läksi siskonsa Annin kanssa kylään ostamaan leipää ja maitoa. Mutta lunta oli pyrynnyt jäällä kinoksiin ja lapsilla oli sangen waiwaloinen paluumatka, kun piti wielä wetää kelkkaa peräsään. Tämä esti matkan, niin että alkoi jo tulla pimeä jouluaatto-ehtoolla. Kumpaisetkin astuiwat reippaasti eteenpäin paksussa lumessa, mutta yhäp imeämmäksi tuli ilta ja wielä oli hywä matka jäljellä.

Silloin liikkui jotain pimeässä. Se tuli yhä lähemmäksi, ja lapset huomasiwat suden tulewan wastaan.

„Älä pelkää", sanoi Taneli siskollensa. „Minulla on hywä sauwa." Näin lausuen kohotti hän uhkaawasti sauwaansa.

Susi lähestyi, mutta ei tehnyt lapsille mitään pahaa. Se ainoastaan ulwoi. Se ulwoi niin kummallisesti, että oli ihan kuin olisi lausunut sanoja, joita lapset ymmärsiwät. „On niin pakkanen, kowa pakkanen", sanoi susi, „ja minun pienillä pojillani ei ole mitään syötäwää. Antakaa minulle Jumalan tähden wähän leipää!"

„Koska niin on," sanoi Anni, „annamme sinulle kaksi kakkua ja syömme itse kowaa leipää tänä iltana. Isän ja äidin pitää kumminkin saada joululeipänsä."

„Paljon kiitoksia", sanoi susi ja läksi tiehensä saatuansa kaksi tuoresta joukukakkua. Lapset astuiwat eteenpäin, mutta wähän ajan perästä kuuliwat he taas jotain sipsutusta takanansa. Kun kääntyiwät katsomaan, huomasiwat karhun.

Karhu möristi jotain omalla kielellänsä, jota lapset eiwät oikein ymmärtäneet; wihdoin he käsittiwät, että sekin pyysi jouluapua. „Nyt on pakkanen", sanoi se, „ja kaikki lähteet ja järwet owat jäässä; minun poika paroillani ei ole mi-

tään juotawaa. Antakaa minulle Jumalan tähden wähän maitoa!"

„Kuinka?" sanoi Taneli. „Minkätähden sinä et makaa pesässäsi niinkuin muut karhut talwisaikaan? Mutta olkoon se oma asiasi. Me annamme sinulle puolet maidostamme. Anni ja minä woimme tänä iltana juoda wettä, kunhan isä ja äiti wain saawat jotain parempaa jouluksi."

„Paljon kiitoksia", sanoi karhu ja wastaanotti maidon tuohiseen, jota se kantoi etukäpäliensä wälissä, sekä läksi astua lönkyttämään tiehensä pimeässä. Lapset rupesiwat nyt liukkaammin astumaan, sillä kodin ikkunasta näkyi jo iloisesti loimottawa walkea; waan äkkiä räpisteli ilkeä huuhkaja siipiänsä heidän ympärillään.

„Minä tahdon leipää, minä tahdon maitoa! Leipää ja maitoa!" huusi huuhkaja, uhaten lapsia teräwillä kynsillänsä.

„Wai niin," sanoi Taneli, „sinä olet sitä laatua, kyllä minä sinut kohteliaaksi opetan." Ja samalla siwalsi hän huuhkajaa aika tawalla kepillänsä, niin että se kirkuen lensi tiehensä.

Lapset oliwat nyt paluumatkansa perillä ja iloisina tömisteliwät lunta jaloistansa ja waatteistansa pienessä porstuassa.

„Me olemme antaneet ruokaa sudelle;" huudahti Anni.

„Ja maidolla juottaneet karhua", lisäsi Taneli.

„Mutta huuhkaja sai maistaa sauwaa!" sanoi Anni iloisesti.

Sitten he kertoiwat koko tapauksen. Heidän wanhempansa katsoiwat kummastuneena toisiansa. Mitähän tämä merkitsee, ajatteliwat he, kun lapsemme owat olleet armeliaita metsän petoja kohtaan?

Ilta oli ja torpanwäki asettui hiljaisuudessa raamattua lukemaan, jossa sanotaan, että armeliaisuutta täytyy osoittaa halwinta ja pienintäkin kohtaan, wieläpä

wihollisiansa ja eläimiäkin kohtaan, ja että antajan sydän määrää lahjan arwon. Mutta joka antaa, hänen täytyy antaa köyhille, jotka tarwitsewat hänen lahjaansa, eikä tuhlata sitä laiskoille ja wähemmän tarwitsewille.

Kun lukeminen oli loppunut, asettui torpanwäki ruoalle. He lausuiwat rukouksen ja söiwät tyytywäisinä yksinkertaista kestitystä, jonka lapset oliwat kylästä tuoneet. Lapset eiwät tahtoneet muuta kuin kowaa leipää ja wettä, sillä he soiwat niin mielellänsä wanhemmille paremman ruoan. Mutta wanhemmat eiwät sitä tahtoneet, waan antoiwat ilomielin lapsille osansa niistä kahdesta tuoresta leipäkakusta ja maidosta.

Mutta syödessään huomasiwat he jotain ihmeellistä. He taittoiwat taittamistaan leipää ja söiwät, mutta kakut eiwät wähentyneet ollenkaan, ja waikka wähä wäliin kaasiwat maitoa watiin, eipä se näkynyt leilistä yhtään wähenewän. Kun tätä juuri ihmetteliwät, kuului jotakin rapinaa pienen ikkunan takaa, ja sielläpä seisoi sekä susi että karhu etukäpälät ikkunata wasten. Molemmat näkyiwät hymyilewän ja nyykähyttiwät päätään osoittaen sillä sydämmellistä kiitollisuuttaan; mutta niiden takaa kuului huuhkaja räpistelewän siipiänsä pimeässä ja huutawan käheällä äänellänsä: uhuu, witsa wiisaan kaswattaapi, uhuu! uhuu!

Silloin ymmärsi ukko, akka ja lapsetkin, että heidän pienelle ruokawarallensa oli siunaus suotu. He paniwat sentähden kätensä ristiin ja kiittiwät Jumalata siitä.

Mutta joulupäiwänä, kun palasiwat kirkosta kotiin, eiwätkä tienneet itsellänsä olewan muuta ruokaa, kuin edellisestä päiwästä oli jäänyt, huomasiwat he ihmeeksen että molemmat leipäkakut oliwat samankokoiset ja leili ihan yhtä täynnä maitoa kuin aattoiltana. Ja niin jäikin olemaan yhä eteenpäin. Niin kauan kuin mökki seisoi ja nuo hywät ihmiset siinä eliwät, löytyi heillä aina sama joululeipä ja maito wähentymättä. Mutta warpusten iloinen

wiserrys houkutteli joka wuosi päiwän paistetta torpan pienelle pellolle, niin että ohra tuotti siellä wiidennentoista ja kahdenkymmenennen jywän silloin, kuin katowuosi oli monelta muulta sadon häwittänyt. Menestys ja siunaus asui torpparin matalassa majassa, samalla kuin rukous, ahkeruus, armeliaisuus ja tyytywäisyys siellä wallitsi.

Mutta rikas isäntä söi jouluaattona liian paljon lihawata kinkkua ja rupesi siitä woimaan pahoin. Ilahuttaaksensa mieltään joi hän sitä enemmän olutta, mutta tuli yhä pahemmalle päälle. Aurinko ei siitä lähin lämmittänytkään niin iloisesti hänen isoja peltojansa kuin ennen, sadot käwiwät huononpuoleisiksi, ja hinkalot sekä heinäladot alkoiwat tyhjentyä. „Se tulee siitä, että liian paljon autamme köyhiä", sanoi hän. „Meillä ei ole siihen waraa, akkaseni; ei ole waraa; aja pois kaikki kerjäläiset!"

Niin tehtiin, mutta sittenkin käwiwät hinkalot ja ladot yhä tyhjemmiksi. Me syömme liian paljon, tuumasi ukko, ja niin päätti hän jättää yhden ruoka-atrian syömättä. Mutta ei siitäkään ollut apua. Sudet ja karhut raateliwat hänen hewosensa, lehmänsä ja lampaansa; köyhyys seisoi owella, mutta ukko ei woinut ymmärtää kuinka tämä oli mahdollista, kun taloutta niin hywin ja tarkasti hoidettiin.

„Ei, me syömme warmaan liian paljon", arweli hän. „Seoittakaa leipään surwotuita männynkäpyjä ja keittäkää lientä puolan warsista. Mutta kaikin mokomin, akkaseni, älä anna mitään elukoille eikä kerjäläisille. Meillä ei ole waraa olla armeliaat."

„Minä menen torpanwäen luo tuonne järwen toiselle puolelle, kysymään heiltä, kuinka heillä aina riittää leipää, kun muut kärsiwät nälkää", arweli akka.

„Mene waan", wastasi ukko. „Minä olen warma siitä, että he owat tarkemmat talouden hoidossaan kuin me."

Akka meni ja palattuaan kertoi hän ukolle, että torpanwäki usein lahjoittaa wiimeisenkin leipänsä köyhille, eikä

umminkaan kärsi nälän hätää, sillä Jumalan siunaus antaa sen heille kymmenkertaisesti takaisin.

„Sepä oli merkillistä", tuumasi ukko. „Ota, tuossa on wiimeinen leipämme, heitä se ulos kerjäläisroistoille tuonne maantielle ja käske niitä sitten menemään hiiteen!"

„Ukkoseni", sanoi emäntä, „tähän waaditaan wielä jotain muuta, se nimittäin, että annat hywästä sydämmestä."

„Mitä wielä?" wastasi ukko. „No, anna sitten hywästä sydämmestä, mutta sillä ehdolla, että Jumala antaa meille kymmenkertaisesti takaisin. Meillä ei ole waraa lahjoittaa mitään ilmaiseksi."

„Mutta täytyy antaa ilman mitään ehtoa", sanoi emäntä.

„Kuinka? Eikö siitä saisi kiitostakaan?"

„Usein saadaan kaikkia muuta kuin kiitosta, waan annetaan kumminkin."

„Sepä on kummallista", arweli ukko ja pudisteli päätään. „Kuinka semmoinen kannattaisi?"

Emäntä sanoi: „kuningas Taawetti sanoo 37:ssä wirressään: Minä olin nuori ja wanhennuin, enkä ole koskaan nähnyt wanhurskasta hyljätyksi, enkä nähnyt hänen lastensa olewan ilman leipää."

„Kuule, waimoseni", sanoi ukko, „riihessä on wielä yksi lyhde puimatonta ohraa. Sen me säästämme ensi joulukki warpusille. Olkoon siitä alku uuteen elämään."

Koiwu ja tähti.

Tiedänpä wieläkin wanhan tarinan pojasta ja tytöstä, jotka koko elämänsä waelsiwat yhtä ainoata tarkoitusperää kohden. Kuinka moni meistä saattaa sen sanoa itsestänsä?

Satawiisikymmentä wuotta sitte oli Suomessa suuri hätä. Sota raiwosi joka paikassa, kaupunkeja ja taloja paloi, wiljawainiot tallattiin ja ihmisiä kuoli sadoin tuhansin miekan, nälän, maanpakolaisuuden ja hirweitten tautien kautta. Silloin ei nähty eikä kuultu muuta, kuin huokauksia ja kyyneleitä, walitusta, surua, tuhkaa ja wertä, ja ne, jotka wiimeiseen asti toiwoiwat, eiwät lopulla enää tienneet, mitä heillä oli toiwottawaa. Sillä Jumalan witsaus kuritti ankarasti maatamme; sen ajan tapauksia ei ikinä unohdeta. Tämän suuren onnettomuuden aikana tapahtui myös, että moni perhe hajosi, niin että muutamat wietiin wihollisen maahan, toiset pakeniwat metsiin ja korpiin, tahi kaukaiseen Ruotsiin; waimo ei enää tiennyt miehestänsä, ei weli sisarestaan, isä ja äiti eiwät tienneet oliwatko heidän lapsensa elossa waiko kuolleet. Sentähden, kun rauha wiimein tuli ja wielä elossa olewat palasiwat, niin harwa se oli, jonka ei tarwinnut ketään omaisistansa kaiwata ja murehtia. Kuten luemme sadussa ritari Siniparran nuoresta waimosta, että hän lähetti sisarensa torniin, josta sopi nähdä etäälle pitkin tietä, ja aina wähän päästä kysyi häneltä: „Anna sisareni, näetkö jonkun tulewan?“ samoin kysyi moni toiseltaan, kun tupa tuntui kolkolta, eikä rakkaita kuulunut: „eikö näy ketään tulewan?“ — eikö wielä ketään?“ ja tawallisesti wastattiin: „ei ketään, ei ketään!“ Mutta joskus tapahtui, niinkuin Siniparran sadussa, että kaukaa tieltä näkyi pieni tomu-pöly; se likeni, ja wihdoin nähtiin

joukko pakolaisia, jotka etsiwät omaisiansa . . . Niiden joukosta isän ja äidin silmät hakiwat rakkaitansa; ja jos he monen, monen wuoden kuluttua heidät löysiwät, silloin oli ilo, niinkuin ei surua olisi ollutkaan, asumukset kohosiwat äkkiä uudestaan, pellot pian jälleen wihannoitsiwat ja menneitten surujen jälkeen koitti uusi aika.

Tämän pitkän sodan aikana oli, muun muassa, kaksi pientä siskoa, poika ja tyttö, wiety kauaksi wieraalle maalle, jossa oliwat joutuneet hywäin ihmisten käsiin. Wuodet kuluiwat, siskot kaswoiwat isommiksi, eiwätkä kärsineet mitään puutetta, mutta waikka heillä oli kaikkea yltä kyllin, eiwät he kuitenkaan woineet unhottaa isää, äitiä ja synnyinmaatansa. He oliwat wangittujen juutalaisten kaltaiset Babylonissa, jotka ripustiwat kanteleensa pajuihin, eiwätkä woineet weisata, ei soittaa eikä hyppellä wieraalla maalla, sillä heidän sydämmensä oli Jerusalemissa.

Kun sitte huhu kertoi, että Suomessa oli rauha, ja että kaikki, jotka tahtoiwat ja kykeniwät, saiwat palata sinne, silloin tuli wieras maa lapsille liian tukalaksi, ja he pyysiwät saada mennä kotia.

Muukalaiset, heidän hoitajansa naurahtiwat ja sanoiwat: „kotia, niinkö? woi tietä! tiedättekö, kuinka pitkä matka sinne on? Enemmän kuin sata peninkulmaa"

„Wähä tuosta", wastasiwat lapset, „kunhan kotiin pääsemme."

„Mutta eikös teillä meidän luonamme ole uusi kotinne? Täällähän on teillä waatteita ja ruokaa kyllikſi, hywiä hedelmiä syödäksenne, maitoa juodaksenne, lämpöiset waatteet, somat asunnot ja ystäwälliset ihmiset, jotka sydämmestään teitä rakastawat. Mitä kaipaatte wielä?"

„Niin on", sanoiwat lapset, „mutta meidän tekee mieli kotiin."

„Kodissanne on suuri hätä ja puute kaikesta. Siellä täytyy teidän elää suuressa köyhyydessä, sammalet wuotee-

nanne, kuusenhawuinen maja suojananne, tuuli ja pakkanen alituisina seuralaisinanne, ja puun kuori jokapäiwäisenä leipänänne. Wanhempanne, weljenne, sisarenne ja kaikki ystäwänne owat jo aikaa sitte kuolleet; etsiessänne heidän jälkiänsä, löydätte susien jäljet, jotka owat kulkeneet hankea myöten sillä autiolla paikalla, kussa mökkinne seisoi."

„Niin", sanoiwat lapset, „mutta meidän tekee mieli kotiin."

„Mutta kymmenen wuotta on kulunut sitte kun teidät kuljetettiin sieltä pois. Silloin olitte pienet ja ymmärtämättömät: wiisi wuotta wanha oli weli ja neljä wuotta wanha oli sisar. Nyt olette wiidentoista ja neljäntoista wuotiset, ja wähän tunnette maailmaa. Olette unhottaneet kaikki, sekä tien sinne, että itse wanhempannekin, ja samoin owat wanhempanne myös unhottaneet teidät."

„Niin", sanoiwat lapset, „mutta meidän tekee mieli kotiin."

„Kuka teille osoittaa tietä sinne?"

„Jumala", sanoi poika. „Paitsi sitä muistan, että wanhempani kartanolla on iso koiwu, jossa kauniit lintuset laulawat auringon noustessa."

„Ja minä muistan", sanoi tyttö, „että tähti iltasilla kimaltelee koiwun lehtien wälitse."

„Lapsi raukat", sanoiwat wieraat kaswattajat, „pyyntönne on houkka ja tulisi teidän turmioksenne." — Ja he kielsiwät lapsia koko asiata ajattelemastakaan.

Mutta mitä enemmän he kielsiwät, sitä enemmän lapset tätä miettiwät, ja sitä he eiwät tehneet tottelemattomuudesta, waan sentähden, että halu palata kotimaahan alati oli heidän mielessänsä.

Wihdoin, eräänä kuutamo-yönä, kun poika ei ajatuksiltaan saanut wähääkään unta silmiinsä, kysyi hän sisareltansa: „Nukutko?" Hän wastasi: „en woi nukkua, kotimme on mielessäni." „Niin minunkin", sanoi poika. „Tule, pan-

kaamme waatteemme kokoon ja paetkaamme täältä. Minusta tuntuu kuin Jumala alati kuiskaisi sydämmessäni: mene kotiin! mene kotiin! Ja mitä Jumala sanoo, ei woi olla syntiä."

„Niin", sanoi sisar, ja he lähtiwät hiljaa pois.

Ulkona walaisi kuu kirkkaasti jo polkuja, ja yö oli ihana. Hetken kuluttua wirkkoi tyttö: „tiedätkö weljeni, minä pelkään, ett'emme löydä tietä kotiin." Weikko wastasi: „menkäämme aina luodetta kohden, jonne juhannus-aikana näemme auringon laskewan, siellä päin on kotimme."

Hetken päästä sanoi sisar taas: „tiedätkö weljeni, minä pelkään, että pedot ja roswot tekewät meille pahaa." Weli wakuutti: „Jumala on meitä warjelewa. Muistatko wielä rukousta, jonka, pieninä ollessamme opimme kotona:

Sa luojahasi luota waan,
Hän auttaa sua ainiaan."

„Niin", sanoi tyttö. „Jumala on kyllä lähettäwä enkelinsä kulkemaan rinnallamme wieraassa maassa."

He riensiwät nyt ilomielin eteenpäin. Poika teki itselleen tukewan sauwan tammipuun wesasta, sillä puolustaakseen itseänsä ja sisartansa. Mutta heille ei mitään pahaa tapahtunut. Eräänä päiwänä saapuiwat he paikkaan, josta kaksi yhtä leweätä tietä erkani eri haaroille, eiwätkä tietäneet, minne päin kääntyä. Silloin wiserteli wasemman tien warrella kaksi pientä lintua. „Tule", sanoi weli; tämä on oikea tie, sen kuulen lintujen wiserryksistä." — „Niin", sanoi tyttö, „meidän lintumme owatkin toisenlaiset kuin muut, Jumalan enkelit owat pukeuneet linnun haamuun, johdattamaan meitä kotiin."

He kulkiwat eteenpäin, ja linnut lensiwät oksalta oksalle heidän edellänsä, niin witkaan, että lapset helposti taisiwat seurata niitä. Lapset söiwät metsän hedelmiä ja joiwat lähteitten kirkasta wettä, sekä lepäsiwät yönsä pehmeillä karhunsammaleilla. Ihmetellen huomasiwat he, että kuhun-

ka ikinä he päiwällä saapuiwat, saiwat he ruokaa, ja kussa illalla pysähtyiwät, löysiwät sopiwan lepo-sijan. Tätä he eiwät woineet ymmärtää. Mutta joka kerta lintuja nähdessään, huudahtiwat he: „katso, Jumalan enkelit johdattawat meitä!" — Näin he kulkiwat pitkät matkat eteenpäin.

Wiimein alkoi tyttö uupua, ja sanoi pojalle: „milloin saamme alkaa koiwuamme etsiä?" Hän wastasi: „Wasta sitte, kun ympärillämme kuulemme ihmisten puhuwan sitä kieltä, jota isämme ja äitimme puhuiwat.

Taas he kulkiwat pitkät matkat pohjoiseen ja länteen päin, kesä oli loppumaisillaan ja metsässä käwi ilma kolkoksi. Tyttö kysäsi: „eikö koiwuamme wielä näy?" Poika wastasi „ei wielä."

Maisemat, joita he kulkiwat, käwiwät nyt toisennäköiseksi. Tähän saakka oliwat he astuneet awaroita tasankoja, mutta tuliwat nyt seutuihin, joissa oli wuorotellen kukkuloita, wuoria, wirtoja ja suuria järwiä. Tyttö sanoi: „miten pääsemme jyrkkien wuorien yli?" Poika wastasi: „minä kannan sinua." Ja niin hän tekikin.

Taas kysyi tyttö: „kuinka pääsemme ryöppyisten wirtojen ja aawain selkien yli?" Poika sanoi: „me soudamme.' Ja hän souti yli järwien ja wirtojen, sillä aina kun he tuliwat rannalle, oli siellä wene, ikäänkuin heitä warten. Mutta muutamain wirtain yli ui poika sisarinensa. Ja keweinä he uiwatkin kuin sorsat, sillä enkelit lensiwät linnun haamussa heidän siwullansa, osoittaen tietä.

Kerran oliwat he kulkeneet koko päiwän lepäämättä aamusta saakka, ja hywin kowasti wäsyneet. Illalla he saapuiwat yksinäiseen taloon, joka wasta oli rakennettu suurista hirsistä, entisen palaneen kartanon sijalle. Kartanolla oli pieni lapsi nauriita kuorimassa. „Etkö antaisi meille yhtä naurista?" kysyi poika.

„Tulkaat tupaan", sanoi lapsi; „siellä antaa äiti teille ruokaa."

Silloin taputti poika innokkaasti käsiänsä, syleili ja suuteli lasta, itkien ilosta. „Miksi olet niin iloinen weljeni? miksi?" kysyi tyttö. „Enkö iloitsisi?" wastasi poika. „Tämä lapsi puhuu isämme ja äitimme kieltä. Nyt saamme ruweta etsimään koiwua ja tähteä."

He meniwät nyt tupaan, jossa heitä otettiin ystäwällisesti wastaan. Talon wäki kysyi lapsilta, mistä he tuliwat. Poika wastasi: „me tulemme wieraalta maalta ja haemme kotiamme, mutta meillä ei ole muuta merkkiä, kuin kartonolla kaswawa koiwu, jossa lintuset laulawat auringon noustessa, ja jonka lehtien wälitse kirkas tähti iltasella tuikkii."

„Lapsi-parat", sanoiwat he surkutellen. „Maailmassa kaswaa monta tuhatta koiwua, ja taiwaalla loistaa tuhansittain tähtiä. Kuinka olisi mahdollistakaan, että niin monien joukosta löytäisitte juuri ne, joita etsitte?"

Poika ja tyttö sanoiwat: „Kyllä Jumala meitä johdattaa. Owatpa hänen enkelinsä jo saattaneet meitä pitkät matkat omaan maahamme. Olemmehan jo puoleksi kotona."

„Suomi on awara", sanoiwat tuwan asukkaat, pudistaen päätänsä.

„Mutta Jumalapa on wielä suurempi", wastasi poika. He kiittiwät talon wäkeä ja meniwät matkoihinsa. Nyt ei heidän tarwinnut syödä ja maata metsissä, waan kulkiwat talosta taloon, ja waikka suuria korpia oli ihmisasumusten wälillä, ja yleensä suuri köyhyys, saiwat he kuitenkin aina yösijaa ja leipää, kun tarwitsiwat, sillä kaikki sääliwät heitä. Mutta koiwua ja tähteä he eiwät löytäneet. Talosta taloon etsiwät he niitä, ja näkiwät monta koiwua ja monta tähteä, waan ei etsittyjä.

„Oi", huokasi tyttö, „Suomi on niin suuri ja me niin pienet! Emme ikinä löydä kotiamme." Mutta poika nuhteli häntä, sanoen: „uskotko Jumalaa?" — „Uskon", sanoi tyttö. — „Sitte myös tiedät", sanoi poika, „että suu-

rempiakin ihmeitä on tapahtunut. Kun paimenet yöllä waelsiwat Betlehemiin, kulki tähti heidän edellänsä. Se kulkee meidänkin edellämme, jos waan uskomme."

„Niin kyllä", sanoi tyttö, kuten tapansa aina oli sanoa weljellensä. Ja iloisella mielellä jatkoiwat he matkaansa.

Wiimein, kuljettuansa toista wuotta, tuliwat he eräänä iltana yksinäiseen taloon. Oli helluntai-ilta toukokuun lopulla, jolloin kesän ensimmäiset lehdet oliwat puhkeamaisillaan. Kartanolle tullessaan, näkiwät he siinä suuren tuuhealatwaisen koiwun, jonka pienten waaleanwehreiden lehtien wälitse loisti illan hämärässä heloittawa iltatähti. Illat oliwat jo niin kesäiset, että ainoastaan tämä tähti, joka on suurin ja kirkkain kaikista, näkyi taiwaan kannella.

„Tuossa on meidän koiwumme!" huudahti poika heti.

„Tuolla on meidän tähtemme", sanoi tyttö samassa. Ja syleillen toisiansa kiittiwät he Jumalata ja itkiwät ilon kyyneliä.

„Tässä on talli, johon isä aina wei hewosensa", sanoi poika miettiwäisesti.

„Ja minä tunnen kaiwon, josta äiti juotti lehmiä", sanoi tytiö.

„Tässä on kaksi pientä ristiä koiwun juurella; mitähän ne merkinnee?" tuumasi poika.

„Minä pelkään mennä tupaan", sanoi tyttö. „Mitä, jos isä ja äiti eiwät enää olekaan elossa tai eiwät enää tunne meitä! Mene sinä edeltä, weljeni!"

Kuunnellaanpas ensin owella," sanoi poika sykkiwällä sydämmellä.

Tuwassa istui wanha mies waimonsa kanssa; wanhat eiwät he oikeastaan olleet, mutta suruista ja murheista oliwat heidän kaswonsa ennen aikoja rypistyneet.

Mies sanoi waimolle: „nyt on helluntai, jona Jumala lähetti Lohduttajan murheellisille sydämmille; mutta

meille ei tule lohdutusta. Kaikki neljä lastamme owat poissa: kaksi lepää koiwun alla, kaksi wietiin wihollisten maahan, josta eiwät suinkaan enää ikinä palaja luoksemme. Tukala on yksin olla manhoilla päiwillä."

Waimo sanoi: „Eikö Jumala ole kaikkiwaltias ja ijäti hywä? Hän, joka johdatti Israelin lapset wankeudesta, woipi antaa meillekin lapsemme jälleen, jos Hän sen hywäksi näkee. Kuinka wanhat nyt nuorimmat lapsemme olisiwat, jos he wielä eläisiwät?"

Isä sanoi: „poika olisi kuudentoista- ja tyttö wiidentoista wuotias. Oi, niin suurta Herran siunausta emme ole ansainneet, että saisimme rakkaat lapsemme takaisin."

Hänen wielä puhuessaan awautui owi, ja sisään astui poika ja tyttö, jotka sanoiwat tulewansa kaukaa ja pyysiwät leipäpalasta.

„Tulkaa likemmäksi, lapset," sanoi isä, „ja jääkää meille yöksi. Yhtä suuret olisiwat meidänkin nuorimmat lapsemme, jos he eläisiwät ja wielä olisiwat luonamme."

„Katso," sanoi waimo, „kaksi niin ihanata lasta! Oi, yhtä kauniit olisiwat meidänkin lapsemme, jos eläisiwät ja olisiwat täällä."

Ja molemmat wanhemmat itkiwät katkerasti. Nyt eiwät lapset enää woineet salata itseänsä, waan riensiwät kyynelsilmin isän ja äidin kaulaan, huudahtaen: „Ettekö tunne meitä? olemmehan teidän rakkaat lapsenne, ja Jumala on ihmeellisesti johdattanut meidät takaisin teidän tykönne wieraalta maalta."

Ja wanhemmat syleiliwät heitä sanomattomalla rakkaudella, lankesiwat polwilleen lastensa kanssa ja kiittiwät Jumalata, joka itse helluntaiaattona oli suonut heille kaikille niin suuren lohdutuksen.

Sitte täytyi lasten kertoa kaikki elämänsä waiheet, ja wanhemmat tekiwät samoin; ja waikka kukin osastaan oli saanut maistaa paljon surua, oli nyt suru kokonaan

unhotettu ja ilokſi muuttunut. Iſä koitteli pojan käſiwarſia, ja oli hywällä mielellä, kun huomaſi ne jäntewikſi ja wahwistuneikſi, ja äiti ſilitteli tyttärenſä tummaa tukkaa, ſuudellen ſadat kerrat hänen ruuſuiſia poskianſa. „Jotakin hywää minä jo aawistinkin tapahtuwan," ſanoi äiti lapſelliſella ilolla, „kun kaksi outoa lintua tänään lauloi niin iloiſesti koiwuſſa."

„Ne minä kyllä tunnen," ſanoi tyttö. Ne owat kaksi enkeliä linnun haamuſſa, jotka koko matkan owat lentäneet edellämme, ohjaten kulkuamme, ja nyt he iloitſewat meidän kanſſamme, kun olemme kotimme löytäneet."

„Tule wielä kerran terwehtimään koiwua ja tähteä!" ſanoi poika. „Katſo, ſiſareni, ſen alla lepäämät pienet ſiskomme. Jos me lepäiſimme tuolla wiheriäiſen mättään alla, ja ſiskomme ſeiſoiſiwat täällä meidän ſijaſſamme, miten meidän ſilloin oliſi?"

„Totta ſilloin oliſitte Jumalan enkelinä taiwaaſſa," wastaſi äiti lempeästi.

„Nyt tiedän," ſanoi tyttö. „Enkelit linnun haamuſſa, jotka koko matkan owat meitä ſeuranneet, ja jotka tänä päiwänä owat koiwuſſa kotiin tuloamme ennustanneet, ne oliwat pienet ſiskomme, jotka nukkuwat haudaſſa. Ne, ne aina kuiskaſiwat ſydämmiſſämme: menkää kotiin! menkää kotiin, lohduttamaan iſää ja äitiä! Ne oſoittiwat meille tietä erämaaſſa, ett'emme nälkään nääntyneet, walmiſtiwat meille ſammalista wuoteet, ett'emme kuoliaiksi paleltuneet, ja lähettiwät meille weneet, ett'emme hukkuneet wirtojen ryöpyſſä. Ne myös ſanoiwat meille: tuolla on oikea koiwu, tuolla oikea tähti, tuhanſien ſeaſſa. Sillä Jumala oli walinnut heidät ja lähettänyt meitä ſuojelemaan. Kiitos ſiskoſet! Kiitos, hywä Jumala!"

„Katſo," ſanoi poika, „kuinka kirkaſtuneena taiwaan lempeä tähti kimaltelee koiwun lehtien wälitſe! Nyt olemme kotimme löytäneet; nyt, ſiſar, emme pyri etemmäkſi!"

„Rakkaat lapset," sanoi, isä „ihmisen elämä maailmassa on waellusta ijäistä tarkoitusta kohden. Waeltakaa eteenpäin, Jumala sydämmessä ja ijankaikkinen tarkoitus alati silmäinne edessä! Enkelien ohjatessa kuljitte wakawasti; osoittakoot ne teille wast'edeskin tietä. Te etsitte koiwua; se merkitsi isänmaatanne. Niin, isänmaanne eteen työtä tehkää ja isänmaatanne rakastakaa koko elinaikanne! Te etsitte tähteä; se merkitsi ijäistä elämätä. Olkoon se walonanne koko elämänne ajan!"

Lapset ja äiti paniwat kätensä ristiin ja sanoiwat: „Amen ja se tapahtukoon!"

Pikku Matti.

Mäellä metsän rinteessä on mökki; siinä on ikkuna, niin pieni, että pienen pojan pyöreä, walkotukkainen pää täyttää sen kokonaan, milloin hän katselee ulos. Ennen muinoin oli siinä tiilinen sawupiippukin katolla ja seinät oliwat punaiseksi maalatut, siewä aita ympäröitsi tupaa ja wihreää perunamaata. Mutta nyt näyttää mökki köyhältä, hywin köyhältä, sawu nousee ilmaan wain turwekaton reiästä ja aita on jo ammoin kaatunut. Rappion syynä on se, että mökissä nyt asuu wanha sokea sotamies ja hänen yhtä wanha waimonsa; heistä ei ole työntekoon eikä rakentelemiseen; he kuolisiwat nälkään, ell'ei ukko kutoelisi werkkoja ja mummo tekisi luutia ja ell'ei yitäjä antaisi heille joka wuosi kolmea tynnyriä wiljaa leiwäksi.

Paremmalta siellä kaikki näytti neljä wiisi wuotta sitte. Silloin asui tuwassa wanhusten kanssa nuori ja ripeä pariskunta, heidän poikansa ja miniänsä; he tekiwät ahkerasti työtä, ja elämä oli wauras, kunnes onnettomuus tuli. Eräänä

sunnuntaiaamuna näet suuri kirkkowene, jolla koko kylän wäki souteli kirkkoon, kaatui myrskyn puuskasta keskelle selkää, ja siihen hukkui nuori mies ja miniä ja monta muuta kyläläistä lisäksi. Molemmat wanhukset oliwat sinä päiwänä kotona, ukko sokeutensa tähden ja mummo pientä lasta hoitamassa. Kun järwen toisella puolella soitettiin kirkkoon, oli se soitto samalla sielukelloina wainajille, jotka Jumala oli niin äkisti kutsunut pois ijäiseen jumalanpalwelukseen taiwaasen.

Niinpä molemmat wanhukset jäiwät yksin tupaan, yksin huoliensa, köyhyytensä ja pienen poikansapojan kanssa. Sillä ainoa perintö, joka heille jäi molemmilta rakkailta, jotka hukkuiwat, oli pienoinen poika Matti, ja kun hän oli niin pieni, sanottiin häntä tawallisesti Pikku Matiksi. Hän oli pyöreä ja punakka kuin kypsi omena, ja rehelliset, kirkkaat sinisilmät hänellä oli ja kellertäwä tukka kuin kulta; sepä se olikin ainoa kulta Pikku Matilla tässä maailmassa. Hänen pullakat kaswonsa ne täyttiwät aina tuwan ikkunan, milloin wain mitään merkillistä kuului maantieltä. Jos siitä olet ajanut ohitse, niin olet warmaankin nähnyt hänet. Waan jos satut ajamaan pimeänä ja kolkkona syysiltana, niin näet tulen kirkkaasti loistawan köyhän mökin liedestä. Sokea sotamies istuu ja kutoo nuottaa; wanha mummo lukee ääneen raamatusta, mitenkä köyhät ja sokeat, jotka asuwat pimeyden maassa, näkewät paistawan walkeuden; se walkeus on Jesus Kristus, joka awaa sokeain silmät. Ja Pikku Matti istuu kiwipaadella tulen walossa, polwillansa kissa; hän kuuntelee niin hartaasti, kuin tietäisi tarkkaankin mitä mummo lukee. Mutta wiimein tulee niin makea uni hänen sinisilmiinsä, ja hänen pyöreä, punakka poskensa painuu hiljaa mummon polwea wasten. Ja waikkapa sinä istuisit rikkaimmissakin waunuissa pimeällä tiellä, niin ilolla ja kateudella kuitenkin katselisit huonon mökin lämpöiseen köyhyyteen. Siellä on harttautta ja siellä on wiattomuutta; siellä on rukouksen rauha, joka parantaa sydämmen surut; siellä on Jumalaan luottamusta. joka haihduttaa kaikki elämän puutteet.

Se tupa on rikas; luulisitko sen waihtawan aarrettansa palatsienkaan kultaan?

Waan jos sitä tietä matkustat kauniina kesäpäiwänä, silloin näet, että lähellä mökkiä on portti; siinä sinun täytyy seisattua, ell'ei kukaan tule awaamaan. Mutta odota wain, kohta on Pikku Matti luonasi. Tuossahan hän jo tulee tuwan owesta ja juoksee kiwien ja kantojen yli, ehtiäkseen hywään aikaan, ja pitkä kellertäwä tukka liehuu tuulessa. Nyt hän jo on portilla; jos sinulla sattuu olemaan waskirahoja, niin heitä hänelle joku, hän toiwoo sitä; mutta mieluimmin uusi raha, joka kiiltää, siitä hän oikein iloitsee. Ei hän tiedä rahan arwoa; waskinen penninraha ilahuttaa häntä yhtä paljon kuin kultainen kaksikymmen-markkanen. Mutta älä wain heitä rahaa tielle ennenkuin hewonen ja kärrysi pääsewät ohitse portista. Sillä Pikku Matti ei ajattele nenäänsä pitemmälle; kun hän näkee rahan wälkkywän tiellä, hyppähtää hän pitkäksensä sen päälle ja antaa portin lyödä hewostasi turpaan. Älä häntä siitä toru; pienenä et sinäkään ollut wähäistäkään wiisaampi häntä.

Pikku Matti söi tawallisesti kowaa leipää ja muikkuja ja kaljaa, mutta wälistä saatiin perunoita ja piimämaitoa, ja silloin oli herkkupäiwät. Siitä hän waurastui ja kaswoi wuosi wuodelta yhä pyöreämmäksi. Lukea hän ei osannut muuta kuin rukouksia ja Jumalan kymmenen käskyä. Mutta hän osasi seisoa päälaellaan ja heittää kuperkeikkaa pehmeässä ruohossa; hän osasi heittää kiwillä woileipiä pitkin järwen kirkasta pintaa kotirannassa, milloin mummo oli siellä hänen paitojaan pesemässä. Hän osasi ajaa tasaista tietä ja ratsastaa juottamaan naapurin hewosta, warsinkin kun joku astui wieressä. Hän osasi erottaa lumessa metsikanan jäljet harakan jäljistä ja tunsi tarkkaan suden jäljet. Hän osasi wuolla päreistä rekiä ja tehdä kuusen käwyistä hewosia ja lehmiä, joille jaloiksi pistettiin tikkuja. Semmoinen oli Pikku Matin ansioluettelo, ja olipa siinä oppia kylliksi niin pienelle miehelle. Mutta ei se riittänyt.

Hänellä puuttui yksi hywin tarpeellinen kapine. En tiedä, pitäisikö sitä mainitakaan. Hänellä ei ollut housuja.

Ja kahdestakin syystä hän oli ilman niitä. Ensiksikin oliwat hänen isoisänsä ja mummonsa hywin köyhät, ja toisekseen oli kaikkein kylän poikien uusimpana muotina juoksennella ilman niitä kapineita, joita ei Matilla ollutkaan. Arkipäiwinä he kaikki enimmäkseen oliwat paljain säärin, waan sunnuntaina toki samoin puetut kuin muutkin ihmiset. Pikku Matilla wain ei ollut arkena eikä sunnuntaina noita kapineita, jotka hänellä olisi pitänyt olla, ja se tuotti hänelle wiimein paljon huolta.

Pitkään aikaan ei Matti ymmärtänyt itseltään mitään puuttuwan; hän astuskeli pikku paita yllään niin urhollisesti ja iloisesti, kuin ei koko tässä mailmassa olisi koskaan ollutkaan tuommoista joutawaa waatekappaletta. Mutta mitäs tapahtui? Eräänä sunnuntaiaamuna, kun kaikki ihmiset kokoontuiwat rantaan lähtemään kirkkoon, selitti Matti lähtewänsä mukaan.

„Ei se käy päinsä, lapsi kulta", sanoi mummo.

„Miksi ei?" kysyi Pikku Matti.

„Sinullahan ei ole waatteita." Pikku Matti tuli hywin miettiwäisen näköiseksi.

„Kyllä minä woisin lainata sinulle wanhan hameen," sanoi mummo, „mutta silloin kaikki luulisiwat sinua tytöksi."

„En minä tahdo olla tyttö. Minä tahdon olla mies", sanoi Matti.

„Kuuleppas wain!" sanoi mummo. „Mies on mies, waikk'ei olisi wiispennistä suurempi. Pysy wain kauniisti kotona, Pikku!"

Ja Pikku jäi sillä kertaa kotiin. Mutta kohta sen jälkeen alkoiwat keräjät. Sinne kokoutui paljo ihmisiä, ja muiden muassa tuli myöskin Sipi Ilonen kuwakaappinensa. Kaikki tahtoiwat katsella kaappiin, sillä sieltä näkyi Napoleon Punaparta kultakruunuineen ja pitkine sapelineen, Suuri Mogul pelottawan pitkine partoineen ja wanteet watsan ympärillä, prinsessa Kultakutri, joka talutti kaulanauhasta tiikeri Ahrimania,

jättiläinen Kamilas ja Turun linnan tonttu-ukko. Jotkut antoiwat Iloselle waskirahoja, toiset antoiwat hänelle leipää, moni ei antanut mitään ja muutamat puhuiwat pahoja sanoja, mutta kaikilla oli hywin hauska. Sitä kaikkea muut pojat Pikku Matille kertoiwat, ja hän sanoi heti lähtewänsä myöskin kuwakaappia katsomaan.

„Ei se käy päinsä, lapsi kulta", sanoi taaskin mummo.

„Miksi ei?" kysyi Pikku Matti.

„Siellä on ylhäistä wäkeä, tuomari, sihteeri, kirjuri, nimismies, lautamies ja siltawouti. Et sinä woi sinne mennä housuitta."

Pikku taisteli itsekseen wähän aikaa; Ilonen ja nuket houkutteliwat hywin. Wiimein sanoi hän: „Mummo, lainatkaa minulle hame . . ."

„Tuossa se on", sanoi mummo ja nauroi oikein sydämmestään, kun poikanen tepasteli pitkin tuwan lattiaa. „No, nyt olet aiwan kuin tyttö."

„Jos olen kuin tyttö, niin en lähde", sanoi Pikku Matti. „En minä ole tyttö, minä olen mies."

„Kyllä olet ihan kuin tyttö", sanoi mummo. „Mutta saatathan sanoa kaikille ketä wastaan tulee tiellä, että oletkin mies."

Saatanhan sanoa, ajatteli Pikku Matti, ja niin hän läksi. Tiellä tapasi hänet matkustawainen herra, seisatti hewosensa ja sanoi: „Tiedätkö, pikku tyttö, sanoa, missä keräjiä pidetään?"

„En minä ole tyttö, minä olen mies", sanoi Pikku Matti.

„Etpä juuri mieheltä näytä," sanoi herra.

Pikku Matti ei wastanut mitään, waan päästyään keräjätalon pihalle huusi hän niin kowasti, että kaikki kuuliwat: „En minä ole mikään tyttö, waikka siltä näytän. Minä olen mies!"

Kaikki ukot ja ämmät nauroiwat, kaikki pojat ja tytöt kokoutuiwat Pikku Matin ympärille, taputtiwat käsiään ja huusiwat: „Kas, kas, pikku Maijaa, mistä sinä olet saanut noin kauniin hameen?"

„Se on mummon hame eikä minun", sanoi Pikku Matti „En minä ole Maija, waan Matti, tottahan nyt sen näette."

Silloin suurin ja pahin poika otti Pikku Matin niskaansa, kantoi hänet kuwakaapin luo ja huusi yli koko pihan: „Katsokaa kahden pennin miestä? Katsokaa miestä, joka pitää hametta?"

Pikku Matti suuttui, tarttui pojan tukkaan ja wanutti sitä kaikin woiminsa. „Ei se ole minun hameeni, se on mummon hame!" huusi hän ja alkoi itkeä. Mutta paha poika yhä wain huusi: „Katsokaa hamemiestä!" ja niin sitä juostiin tukistaen ja huutaen ympäri keräjäkartanon pihaa. Ei Pikku Matti ollut wielä koskaan saanut semmoista kyytiä. Hän itki, huusi, raapi ja puri, ja päästyään wiimein omille jaloilleen alkoi hän juosta minkä jaksoi, waan lankesi hameseen, nousi itku kurkussa ylös, lankesi uudestaan, pääsi jälleen ylös ja juoksi yhä kiiwaammin, kunnes taaskin kaatui kuperkeikkaa. Wiimein joutui hän hengästyneenä ja itkeä nyyhkyttäen isoisänsä mökille. „Ottakaa pois hame!" huusi hän. „En minä huoli hameesta. Minä olen mies!"

„Älä itke, Pikku", lohdutteli mummo. „Kun kaswat suurekſi, woit kyllä näyttää, että olet mies niinkuin muutkin."

„Niin kyllä," sanoi isoisä, „ja ensi kerralla saat lainaksi minun housuni."

He rakastiwat niin sydämmestänsä Pikku Mattiansa, nämä isän wanhemmat. Hänhän se oli Jumalaa lähinnä heidän paras lohdutuksensa ja ilonsa maan päällä; he olisiwat kyllä antaneet hänelle waikka kullankirjaiset samettihousut, jos se wain olisi ollut heidän wallassansa. Nyt sai Pikku woileiwän, ja siihen se hänen surunsa unhottui. Hän käwi tuwan nurkkaan istumaan eikä enää muistanut, miten häpeällistä on miehen pitää hametta.

Jonkun ajan kuluttua oli siinä mökin kohdalla maantiellä ajajia ja astujia, niin että ilma pölystä sakeni, sillä odoteltiin suurta herraa, joka matkusteli ympäri maata, ja niin ylhäinen

hän oli, että tuskin kuningaskaan oli paljon korkeampi. Kaikki kokoutuiwat näkemään häntä ja hänestä kerrottiin jo edeltäpäin kummallisia asioita. Hän ajaa kultawaunuissa, sanottiin, ja edessä on kaksitoista hewosta; puku on hänellä kiireestä kantapäähän hopeasta ja hienosta kullasta. Mutta pikku lapsilla oli omat ajatuksensa. He kuwitteliwat suurella herralla olewan seljässä suuri kontti, täynnä hopearahoja ja lakritsipötkyjä, joita hän oli heittelewä tielle lasten poimia.

Sen huhun kuuli Pikku Mattikin ja heti sanoi tahtowansa päästä mukaan. Hänellä oli kaikessa oma tahtonsa, Pikku raukalla, niinkuin usein muillakin isoisäin ja mummojen kultapojilla.

„Wai tahdot sinä!" sanoi mummo. „Tiedätkö missä sinun tahtosi on? Niin, niin, kyllä se on minun taskussani."

„Eikä sinulla ole waatteitakaan," sanoi isoisä hymyillen. „Tahdotko ehkä taas yllesi mummon hameen?"

„En minä huoli hameesta," tiuskasi Pikku Matti ja sähwähti punaiseksi kuin waapuka kaiken sen häwäistyksen muistosta, mitä oli kärsinyt sen waatekappaleen tähden. „Ei, en minä huoli hameesta. Minä tahdon isoisän housut."

„Wielä wai! Kaikkeapa kuullakin saa!" sanoi isoisä. „No, tulehan ja taluta minua winnille, niin koetamme, miten ne housut sinulle sopiwat."

Et usko, miten Pikku Matti riemastui! Hän juoksi kuin kissa portaita myöten, niin että isoisä tuskin pääsi perästä. Tultiin suuren, wehreäksi maalatun arkun luo, joka oli kauimpana winnin nurkassa ja jota Pikku oli aina ihmetellen katsellut joka kerran, kun oli wirittämässä satimia hiirille. Ensinnä kaikista loisti poikasen silmiin suuri sapeli wälähtelewine tuppineen.

„Tuon minä tahdon!" huusi hän.

„Mitä wielä," wastasi isoisä. „Pidäs sapelia, kunnes löydän uniwormun arkusta."

Pikku Matti otti sapelin, ja se oli niin raskas, että hän tuskin jaksoi sitä nostaa.

Ukko taputti hywäillen häntä poskelle. „Kun kaswat mieheksi," sanoi hän, „woi kyllä sattua, että sinullakin on kerran sapeli wyölläsi ja että saat taistella isänmaasi edestä. Tahdotko, Pikku?"

„Tahdon," sanoi poikanen ja ojensihe suoraksi. „Minä hakkaan niiltä päät poikki, waikka niitä kuinka monta olisi."

„Ohoh!" sanoi isoisä. „Waikkako kuinka monta olisi. Riippuu siitä, ketä wastaan saat taistella."

„Niin," sanoi Pikku miettiwäisesti. „Minä hakkaan päät poikki susilta ja haukoilta ja nokkosilta ja kaikilta, jotka tekewät pahaa ukolle ja mummolle. Niin, ukko. Ja sitte minä katkasen kaulan kaikilta, jotka sanowat minua tytöksi."

„No, no, Pikku, liiku wain siiwosti, äläkä ole niin julma luonnostasi. Tässä on housut. Tahdot kaiketi frakinkin, wai mitä?"

„Tahdon, ukko, ja sapelin. Ja hatun."

„No, sinäpä wasta et tyydykään wähään," sanoi isoisä. „Saat kaikki tyyni, jos lupaat olla menemättä etemmäksi kuin tien portille, kun ylhäinen herra tulee."

„Lupaan, lupaan, ukko," wakuutti Pikku.

Tuskin ehtiwät molemmat selwitä alas winniltä, kun jo nimismies ajaa lennätti kuin tuulispää tietä myöten, huutaen molemmilta puolilta ihmisiä siirtymään syrjemmäksi, sillä ylhäinen herra tulee muutaman minuutin päästä. Silloin tuli kiire kaikille ja kiire tuli mökissäkin. Isoisän housut wedettiin Pikku Matille jalkaan; harmaat ne oliwat, lahkeiden ulkopuolella waalean siniset raidat, ja niin suuret, että Pikku Matti olisi kyllin kyllä sopinnut ryömimään toiseen lahkeesen, koko mies. Kyllä se hullulta näytti, mutta jalkaan ne piti saada! Lahkeet käärittiin puoliwäliin ja kainaloiden alta sidottiin kiinni huiwilla. Yhtä paljo puuhaa oli frakistakin, joka myöskin oli harmaa ja olkapäät siniset ja niin suuri, että näytti ennemmin jättiläi-

selle tehdyltä kuin tämmöiselle pikku miehelle. Kun se pantiin ylle, wiilsiwät hihat maata ja hännykset lakasiwat lattiaa. „Ei tuosta mitään tule," sanoi mummo, mutta lyhenteli kuitenkin neuloilla sekä hihoja että hännyksiä.

Pikku Matin mielestä tuo kaikki oli joutawaa koristelua. Sitte pistettiin päähän suuri sotamiehen hattu, joka olisi uponnut olkapäihin asti, ell'ei sitä olisi ensin sullottu enemmilleen kuin puolilleen heiniä. Wiimein ripustettiin raskas, maata wiiltäwä sapeli selkään, ja ritari Pikkuliini oli walmis. Ei koskaan ole sankari uljaampana astunut woitollisen taistelun kentältä kuin Pikku Matti ensi kerran housujalassa. Koko hänen pieni pyöreä ruumiinsa aiwan häwisi noihin wäljiin waatteihin kuin särki järween; ainoastaan pienet, rehelliset sinisilmät, punakat kaswot ja pieni, itsekäs nykerönenä pilkistiwät kapeasta raosta frakin kaulukseen ja hatun wälilta. Kun hän niin muhkeana ja hywin warustettuna marssi tielle, kuului sapelin kalina kiwiä wasten, neulat putoiliwat pois, hihat ja hännykset pääsiwät walloilleen, hattu kallistui milloin oikealle, milloin wasemmalle puolelle, ja koko tämä urhollinen ritari näytti joka hetki olewan kukistumaisillaan sankarillisuutensa painosta. Wanhukset eiwät olleet pitkään aikaan niin sydämmestänsä nauraneet kuin nyt. Isoisä itse, joka kyllä kuuli Pikun warustelemisen, waan ei nähnyt mitään, pyöräytti pikku sotilasta kolme kertaa ympäri, suuteli pikku nenää ja sanoi: „Jumala sinua siunatkoon, Pikku; jospa ei koskaan huonompi mies kuin sinä kantaisi porilaisten wanhaa uniwormua!"

„Huomaa nyt!" sanoi ukko. „Kun suuri herra tulee, tee kunniaa näin!" Ja wanhus opetti poikasen seisomaan suorana kuin tikku, näyttämään uljaalta, pitämään wasemman kätensä suorana pitkin siwua ja oikean käden otsalla.

„Kyllä, ukko," sanoi Pikku Matti, joka oli aina hywin oppiwainen.

Tuskin ehti pienokainen paikalleen portin wiereen, kun jo kaukaa maantieltä näkyi tomua ja korkea herra tuli ajaen,

niin että kiwet säkenöiwät. Nyt hän jo oli ihan lähellä ja millaista wauhtia! Waan silloin kuski äkisti pysäytti hewoset ja samalla huusi: portti auki, heti! Asia oli niin, että siltawouti itse oli mahtawuudessaan asettunut pitämään huolta portista, että kaikki käwisi oikein ja portti lentäisi komentaessa yht'äkkiä auki, niin että ylhäinen herra saisi hywän käsityksen teillä wallitsewasta järjestyksestä. Mutta waunujen lähestyessä huimaa wauhtia sattuikin niin hullusti, että siltawouti tahtoi samalla kumartaa oikein kaikkein nöyrimmästi, ja loiskis! oli hän pitkällään maantien ojassa. Siitä käskyläinen, joka odotteli komentosanaa portin wieressä, niin hämmästyi, ett'ei osannut ajatellakaan portin awaamista ilman esimiehensä käskyä. Niin oli portti asianomaisesti suljettuna korkeiden asianomaisten edessä.

Waunujen täytyi pysähtyä, ylhäinen herra katsahti kummastellen ulos, ja kuski yhä huusi: portti auki! Silloin Pikku Matti rohkasihe, astui waikka hywin waiwallakin esiin, awasi portin ja teki kunniaa aiwan niin, kuin isoisä oli opettanut, melkein samaan tapaan kuin istumaan oppinut koiran pentu. Kuski rappasi hewosia, ne hypähtiwät lähtemään, mutta silloin huusi herra waunuista: „Seis!" ja waunut pysähtyiwät uudestaan.

„Mikä Pikkuliini sinä olet porilaisten uniwormussa?" huusi ylhäinen herra Pikku Matille, nauraen niin, että waunut täristiwät. Pikku Matti et ymmärtänyt mitään, hän muisti wain sen, mitä isoisä oli opettanut, ja teki uudestaan kunniaa niin kankeasti ja juhlallisesti kuin mahdollista. Se huwitti wielä enemmän ylhäistä herraa, hän kyseli ihmisiltä pojan wanhempia, ja siltawouti, ehdittyään jo ryömiä ylös ojasta, kertoi kiireesti, että poika oli orpo raukka ja asuu isoisänsä, wanhan ja sokean sotamies-höpelön Hakkurin luona. Siltawouti lausui nuo sanansa semmoisella halweksiwalla äänellä, kuin wälistä saa kuulla, milloin mahtawa wouti puhuu pitäjänsä köy-

histä; mutta hywinpä hän kummastui, kun ylhäinen herra heti astui waunuistaan alas ja läksi suoraa päätä mökkiin.

No, sepä wasta! Mummowanhus oli säikäykseſtä pudota istuimeltaan, kun niin ylhäinen wieras astui halpaan tupaan; mutta isoisä, joka ei mitään nähnyt, oli rohkeampi ja wiittasi kohteliaasti sinne päin, jossa tiesi penkin olewan.

„Herran rauha, hywät ystäwät," sanoi wieras. „Minusta sinä näytät wanhalta tutulta," jatkoi hän, tarkkaan katsellen isoisää. „Etkö ole Hakkuri N:o 39 minun entisestä komppaniastani?"

„Olen, herra kapteeni," wastasi isoisä hywin kummastellen, sillä hän tunsi äänen.

„No, Jumalan kiitos, että sinut wiimeinkin löysin," sanoi maaherra. „Joko olet unhottanut, että sinähän se juuri otit tulisimmassa taistelussa minut selkääsi ja kaalamalla kannoit joen poikki, kun minä haawoitettuna ja tunnottomana olin wähällä joutua wihollisten käsiin? Ja waikka sinä et sitä muistaisikaan, luuletko minun koskaan sitä unhottawan? Rauhan tultua minä etsin sinua kauan; waan kun en saanut wähintäkään tietoa, luulin sinun jo kuolleen. Mutta nyt sinut löysin ja nyt minä pidän huolta sinusta, waimostasi ja pikku poikasesta. Aika poika!" Ja silloin otti maaherra poikaa kainaloista, nosti hänet ylös ja suuteli häntä, niin että hattu putosi pikku mieheltä, sapeli kalisi ja kaikki mummon neulat päässiwät frakista ja housuista.

„Älä, maltahan!" sanoi Pikku maaharralle. Johan sinä pudotit hatun ja ukko toruu."

„Hywä armollinen herra," sanoi mummo hywin häpeissään Pikun puolesta, „olkaa niin armollinen, ett'ette pahastu, että poika puhuu suutansa myöten; hän, Herra paratkoon, ei ole tottunut ihmisten seuraan."

„Ukko saa paremman hatun sijaan," sanoi maaherra „ja te, hywä mummo, olkaa huoletta pojan pikku suusta; onhan hywä olla mies puolestaan. Kuules, Pikku, sinusta näyttää

woiwan tulla aikaa myöten aika mies. Tekeekö mielesi kunnon sotilaaksi, niinkuin ukkosikin on ollut?"

„Ukko sanoo, että riippuu siitä, ketä wastaan saan taistella," wastasi Pikku.

„Oletpa sinä aika weitikka," sanoi maaherra nauraen. „Eipä sinulta näy rohkeutta puuttuwan."

„Niin, armollinen herra, se tulee siitä, että hänellä tänäpäiwänä on ensi kertaa housut jalassa, ja rohkeus tulee housujen mukana."

„Sanokaa ennemmin, että se tulee porilaisten uniwormun mukana," sanoi maaherra. Paljo ruudinsawua ja paljo kunniaa on tuossa kuluneessa uniwormussa, ja semmoiset muistot kulkewat suwusta sukuun. Mutta nyt on jo toinen aika, ja pojasta woi wielä tulla tuki isänmaallensa. Oletko sinä wäkewä, pikku mies?"

Pikku ei wastanut; hän wain ojensi oikean keskisormensa, wetämään muka sormikoukkua maaherran kanssa.

„Kyllä jo näen," sanoi maaherra hymyillen, „että sinusta tulee wäkewä kuin karhu, kunhan wain kätesi ehtii kaswaa. Tahdotko lähteä minun kanssani syömään pehmeätä leipää ja juomaan maitoa joka päiwä? Ehkäpä saat siellä joskus myöskin lakritsia ja westrinkelejä, jos olet kiltti."

„Saanko hewosenkin ratsastaa?" kysyi Pikku.

„Kyllä, se on tietty, se," sanoi maaherra.

Pikku Matti mietti hetkisen asiata. Hänen pikku silmänsä katsoiwat milloin maaherraa, milloin isoisää ja milloin mummoa ja sitte taas maaherraa. Wiimein hän hiipi ukon seljän taakse ja sanoi: „Minä jään ukon ja mummon luo."

„Mutta," sanoi sotamies-wanhus liikutetulla äänellä, „rakas Pikku, ukon luona saat wain kowaa leipää ja wettä ja muikun silakkaa. Etkö kuule, että armollinen herra tarjoaa sinulle pehmeätä leipää ja maitoa ja muuta hywää, ja ajatteles, että saat hewosen ratsastellaksesi!"

„Minä jään ukon luo; en minä lähde ukon luota!" kiisti Pikku Matti itku kurkussa.

„Sinä olet hywä poika," sanoi maaherra kyynelsilmin ja taputellen poikaista pullealle poskelle. „Niin, jää sinä wain ukon luo; minä kyllä pidän huolta; ett'ei ukon, mummon eikä sinun tarwitse koskaan nähdä nälkää, ja kun sinusta kerran tulee kunnon mies maailmaan, niin tule minun luokseni, jos silloin olen elossa; minä annan sinulle maata kyntää ja metsää hakata, ja tulkoonpa sinusta sotamies tai talonpoika, sama se, kunhan wain pysyt isänmaasi rehellisenä ja uskollisena poikana. Tahdotko pysyä, Pikku?"

„Tahdon," wastasi poika wakawasti ja jyrkästi.

„Jumala sinua siunatkoon, lapsi!" sanoiwat ukko ja mummo liikutettuina.

„Ja Jumala siunatkoon rakasta isänmaatamme ja antakoon sille monta niin uskollista poikaa kuin sinä, Pikku," sanoi maaherra. „Sillä," jatkoi hän, „moni karkaa pois köyhältä, kowalta leiwältä etsimään pehmeitä kakkuja, ja mitä he sillä woittawat, tietää yksin Jumala ja heidän omatuntonsa; ei ainakaan heidän maansa siitä hyödy. Mutta kunnioita isäsi ja äitiäsi heidän köyhyydessänsä, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä!"

„Sehän on aapisessa," sanoi Pikku Matti.

„Niin on. Mutta se ei ole kaikkien sydämmessä," wastasi maaherra.

Ensi Leivo.

Mä kuljin puistotiellä
Kylämme takana.
Talv' oli maassa vielä
Ja talvi taivaalla.

Sävelen silloin selkeän
Ylhäältä kuulin helkkyvän;
Se ensi leivon ääni.
Ennustus kevähän.

„Min, kevään sisko, löydät
Pohjassa?“ kysäsin.
„Niin köyhät meill' on pöydät,
Niin kolkko talvisin.
Käy Guadalqvivirille sä,
Rypälten maassa viserrä!
Ei siellä tyhjää kättä,
Ei hyistä sydäntä.“

Ylhäältä kuulin vielä
Heleän laulelon:
„Mit' teen mä riemumiellä,
Mi aina murheeton,
Ja leivällä, mi milloinkaan
Ei näljän hätää tunnekkaan,
Ja sydämmillä, jotka
Ei Herraa halaakkaan?

Olenhan toivon hellä,
Iloinen sanoma.
Minusta riemu kellä,
Jos juur' ei kurjilla?
Olenhan ääni enkelin,
Rinnasta luonnon kotoisin,
Tuon kevään viestin maihin
Talvesta kolkkoihin.

Siks luota rikkahitten
Käyn ahdistettuin luo
Ja köyhäin, surevitten:
Mun käsittävät nuo;
Kun kärsivät ja surevat
Vain ilon oikein tuntevat
Ja Herraa hyvyydestä
Ylistää osaavat.

Jos maasi peittää hanki
Ja osas kurja on,
Valoa ennustanki,
Paistetta auringon.
Sun maatas lemmin enemmin
Kuin rantaa Guadalqvivirin,
Kun maasi kärsi, luottain
Herraansa kuitenkin.

Eli Rem.

Kaukana, tuolla suuressa Amerikassa on monta rautatietä, joilla waunujen pyörät nopeasti kiitäwät eteenpäin rautaisia kiskoja myöten, eikä siellä ole hewosia waljastettu waunujen eteen, waan ne kuljetetaan wesihöyryn awulla. Ja höyry kohoaa ensimäisessä waunussa kiehuwasta kattilasta ja käyttää höyrykonetta, ja höyrykone panee pyörät liikkeelle, ja niin kulkee ensimäinen waunu eteenpäin, wetäen kaikki muut perässään. Usein on koko pitkä jono waunuja kiinnitetty toisiinsa, ja koska tämä kulkee kolme kertaa nopeammasti kuin wirkku hewonen juoksee, niin ihmiset matkustawat mielellään rautatiellä höyrywaunussa. Sentähden owat useimmiten kaikki waunut täynnä, toiset ihmisiä, toiset härkiä ja lampaita ja toiset kaikenlaisia tawaroita, joita kuljetetaan paikasta toiseen.

Tosin on hywä, että on rautateitä, ja melkein kaikissa maissa niitä jo onkin. Ruotsissa on jo monta rautatietä, waan Suomessa on wähemmän. Lienee kenties waikeampi rakentaa sellaisia teitä täällä pohjoisessa kuin muualla, sillä täällä on paljo mäkiä ja järwiä ja jokia, joiden yli rakennettawat sillat maksawat paljo rahaa. Waan jopa sentään useimmat meilläkin matkustawat rautateillä. Tiedämmehän me, kuinka toisissa maissa on porattu tietä läpi

korkeiden wuorien, ja toisissa paikoissa on rakennettu kauhean korkeita siltoja järwien ja sywien rotkojen yli; niin, on semmoisiakin rautateitä, joissa kuljetaan kattojen päällitse suurissa kaupungeissa. Kaikkea tätä on tehty sentähden, että ihmiset ja tawarat woisiwat tulla pian perille; sillä aika on kaikesta omaisuudesta kallein. Nyt jo saamme Suomessakin syödä ruokaweron Turussa, toisen Helsingissä ja kolmannen Wiipurissa. Helsingistä matkustetaan kahdessa wuorokaudessa Ouluun; semmoinen matka käy nopeammin kuin rattailla istuen laiskaa kyytihewosta lyödessä.

Nyt tahdon kertoa jotakin, joka tapahtui rautatiellä Yhdyswalloissa Pohjois-Amerikassa, eikä siitä ole pitkää aikaa kulunut.

Siellä on kaupunki nimeltä York, ja ennenkuin tullaan kaupunkiin Baltimoresta, kulkee rautatie korkean sillan ylitse. Tapahtuipa, että höyrywaunun kulkiessa sillan yli, putosi hehkuwia hiiliä waunun uunista sillalle ja siitä syntyi tulipalo. Tuulen puhaltaessa kowasti ja kun ei ketään ollut lähellä silloin, kun waunut ohitse kulkiwat, oli pian koko silta tulen wallassa ja paloi poroksi.

Wähitellen tuli ihmisiä, jotka koettiwat sammuttaa, mutta turhaan. Silloin huusi joku heistä, että kymmenen minuutin perästä odotettiin toista junaa samalta haaralta kuin edellinenkin; ja kun tien wieressä oli wuori, joka esti siltaa tielle näkymästä, ennenkuin oltiin aiwan sen likellä, niin woisi tapahtua se onnettomus, että toisen junan johtaja ei tietäisi sillan palosta, waan kulkisi täyttä wauhtia sinne ja syöksyisi sywyyteen enemmän kuin sadan hengen kanssa, jotka seurasiwat mukana waunuissa. Siinä seisoiwat nyt kaikki neuwottomina ja säikähtyneinä eiwätkä tietäneet, mitä heidän piti tehdä, ilmoittaakseen tulewille waaraa.

Silloin oli siellä kaksitoista-wuotias poika Eli Rem, ja hän oli riwakampi kaikkia muita. Hän rupesi juoksemaan pitkin tietä niin kauas kuin woi, eikä wiipynytkään kauan,

ennenkuin hän näki pitkän jonon waunuja tulewan tiellä täyttä kyytiä hyökäten häntä wastaan. Mitä teki nyt Eli Rem? Huutaminen ei paljoa auttanut, sillä ei kukaan olisi kuullut häntä suuren kolinan tähden, jota waunut pitiwät. Hänellä ei ollut aikaa kauan ajatella. Hän asettui keskelle tietä, niin että kaikkien waunujen wälttämättömästi täytyi kulkea hänen ylitsensä, jos tahtoiwat eteenpäin, ja siinä seisoi hän huutaen ja hosuen käsillään ja wiittaili minkä taisi. Junan kuljettaja, joka oli ensimäisessä waunussa ja ohjasi koko junaa, luuli pojan olewan hullun ja huusi taas puolestaan ja wiittasi, että hän juoksisi pois tieltä. Waan Eli Rem seisoi paikallaan; seisoipa siinä kuolema silmiensä edessä, eikä kuitenkaan wäistynyt, sillä hän tiesi, että monen ihmishengen pelastus riippui siitä, että hän seisoi paikallaan.

Sillä tawalla täytyi junan kuljettajan seisattaa kaikki monet waununsa, ett'ei tulisi syyppääksi pojan kuolemaan. Waan hän oli niin wihainen, niin wihainen, että hän heti, kun juna seisahtui, hyppäsi alas tielle ja rupesi lyömään Eli Rem parkaa, koska hän oli uskaltanut tehdä junalle semmoisen wiiwykkeen.

Waan nyt tuli muitakin ihmisiä juosten sillalta ja he kertoiwat, kuinka wähällä kaikki waunut oliwat syöstä sywyyteen. Silloinpa junan kuljettajan silmät suureniwat, ja kaikki waunuissa olijat saiwat tietää, että heidän, lähinnä Jumalaa, oli kiittäminen Eli Remiä pelastuksestaan. Siinä syntyi hämmästys ja ilo yht'aikaa niin suuressa määrin, ett'ei sitä woi kertoa! Kaikki tuliwat ulos waunuista, syleiliwät ja suuteliwat Eli Remiä kyyneleet silmissä ja heti koottiin hänelle sata kultarahaa palkinnoksi. Sitte meniwät he jalkaisin palaneelle sillalle, nähdäkseen sitä sywyyttä, joka oli ollut nielasemaisillaan heidät kaikki. Riwakka Eli Rem tuli lawealta kuuluksi kaupungissa ja kansa kantoi hänet riemukulussa hänen wanhempiensa taloon. Waan enemmän kuin kullasta ja kunniasta riemuitsi hän

siitä tiedosta, että hän hywän Jumalan awulla oli pelastanut satojen ihmisten hengen.

Niin, mitä sinä olisit tehnyt Eli Remin sijassa, jos olisit seisonut, niinkuin hän, keskellä rautatietä, kohisewa juna waunuineen edessäsi ja aiwan warma kuoliaaksi musertumisestasi, jos juna olisi kulkenut eteenpäin? Mielelläsi olisit tahtonut tehdä hywän työn ja pelastaa monen ihmisen hengen, mutta olisiko sinulla ollut rohkeutta sentähden panna alttiiksi omaa henkeäsi? Ja olisitko ollut niin nopea päättämään, ett'et yhtään silmänräpäystä olisi miettinyt, waan heti katsonut kuolemaa silmiin, kun wielä oli aikaa? Niin, se ei ole warma. Sillä monella on hywä tahto, waan kaikilla ei ole miehekästä rohkeutta. Ja monella, jolla muutoin on sekä tahtoa että rohkeutta, ei ole samaa uskaliasta päättäwäisyyttä, kuin pienellä Eli Remillä, waan he seisowat ja miettiwät, kunnes kaikki on liian myöhäistä. Muista sinäkin se, riwakka poika, kun sinunkin joskus on tehtäwä hywä työ! Siinä ei saa olla mitään epäilystä. Reippaasti työhön, nopeasti, wiisaasti, uljaasti, ja Jumala suojelee sinua, niinkuin hän suojeli Eli Remiä.

Kekola ja Sammalparta.

Muurahaiskeko oli keskellä metsää wuorella, pitkän satawuotisen hongan juurella, jonka nimi oli Sammalparta, ja sen paikan nimi oli Kanerwala, koska siinä tasangolla kaswoi kaikkialla kanerwia. Sammalparta oli sen werran muinaisen Tantaluksen kaltainen, että hänkin oli tuomittu lakkaamatta janoamaan, waikka hänellä oli wettä silmäinsä edessä, mutta siihen hän ei ulottunut. Sammalparta sai wain katsella aukealle merelle, mutta kuitenkin aini-

aan janota kuiwalla wuorella, josta sadewesi juoksi niin nopeasti pois, että ainoastaan maanpinnassa olewat juuret ehtiwät hiukan kostua. Turhaan ojenteli honka juuriaan kauas wuoren rakoihin; siitä hän tosin sai tukea seistaksensa, ja kyllä sitäkin tarwittiin myrskyssä; mutta wettä hän sai ainoastaan pienestä sammakkojen ropakosta, joka oli lähellä, mutta sekin oli enimmäkseen kuiwana. Sammalparta olisi kuollut janosta, ell'ei iltapilwi olisi wälistä antanut hänelle kastemaljaa tai kostea merensumu wälistä käärinyt walkoista, märkää lakanaansa hänen ympärilleen, wirwoittaen hänen kuihtuwia oksiaan. Muuten hän huoaten katseli ylös pilwiin, jotka lensiwät niin ylhäältä hänen päällitsensä, tai mereen, joka pauhasi niin sywällä hänen allansa. Nuorena ollessaan oli hän päättänyt kaswaa ylös hamaan taiwaasen asti, mutta aina wielä wähän puuttui pituutta, eikä hän wiimeln enää kaswanut pituudelleen, waan paksuudelleen. Kuitenkin teki hänen mielensä wieläkin taiwaasen; sinne tahtoi hän kaikin mokomin kerran päästä tästä janoisesta maasta.

Sammalparran juurella oli muurahaisten asunto, ja sen nimi oli **Kekola**. Se oli muurahaisten mielestä kaunis nimi; he häpesiwät sanoa sitä wain **keoksi**, silloinhan heitä olisi muka saatettu luulla kenties miksi raukoiksi. Kekola oli täydellinen tasawalta, jossa jok'ainoa jäsen teki työtä yhteiseksi hywäksi sekä taisteli kuin sankari kaikkia käärmeitä, turilaita ja muita wihollisia wastaan. He oliwat ahkeraa ja lainkuuliaista wäkeä, nämä muurahaiset, joka oli heille suureksi kunniaksi, mutta he eiwät wain käsittäneet, miksi Sammalparta oli niin suuri, kun he itse oliwat niin pienet. Pieninkin hawuneula, joka putosi Sammalparrasta, oli heille kokonainen hirsi, ja siitäpä he juuri saiwatkin rakennustarpeita Kekolaansa.

Muutamat muurahaiset oliwat kiiwenneet aiwan Sammalparran latwaan asti, ja se oli heille koko päiwänmatka. Palattuaan alas luuliwat he olleensa jo aiwan puolitiessä kuuhun. „Sammalparta pyrkii taiwaasen", sanoiwat he. „Mi-

tenkä woidaan ollakaan niin suunnattoman suuri ja niin äärettömän tyhmä?"

Sammalparta kuuli, mitä nuo pikku elukat puhua supisiwat hänen juurellansa, ja katsoi heitä korkeudestaan. „Kyllä minä pyrinkin taiwaasen", sanoi hän. „Täällä maan päällä ei minulla ole muuta kuin tuo kowa wuori ja sammumaton jano."

„Kuulepas wain, mitä hän sanoo!" sanoiwat muurahaiset toinen toiselleen. „Miksi hän ei tee työtä, niinkuin me, jokapäiwäisestä leiwästään ja katosta päänsä päällä ja pysy kauniisti täällä maan päällä, johon hänen juurensa kuitenkin owat kiinni kaswaneet. Kun on suojaa ja ruokaa, ei tarwita taiwaan waltakuntaa."

„Mutta kuitenkin on jotakin, joka panee minut haluamaan taiwaasen", sanoi Sammalparta. „Sinne päin minä olen pyrkinyt aina pikkuisesta asti."

Muurahaiset nauroiwat. „Tunsimme mekin muutamia, jotka halusiwat taiwaasen", sanoiwat he. „Meidän seassamme oli joukko siiwekkäitä, ja ne läksiwät lentämään sinitaiwasta kohti. Ne muka eiwät tahtoneet pysyä eikä tehdä työtä tämän maaraukan päällä, waan läksiwät huwimatkalle kohti korkeutta; mutta he kaikki tyyni putosiwat mereen siikasien ruoaksi."

Sammalparta kuunteli noiden pikku elukkain puhetta suuren olennon majesteetillisella tyyneydellään eikä katsonut maksawan waiwaa enää wastata heille; hänellä oli kuitenkin omat ajatuksensa, waikk'ei huolinut niitä ilmaista. Muurahaiset yhä puuhasiwat ja tekiwät työtä, tullakseen toimeen täällä maan päällä, eiwätkä halunneet mitään parempaa. Mutta Sammalparta yhä janosi ja tuli joka talwen mukaan yhä harmaammaksi, kunnes sen alimmat oksat alkoiwat kuiwaa ja kuihtua.

Eräänä keskikesän päiwänä läksiwät lähimmän talon pojat Kanerwalaan poimimaan mustikoita. Heidän joukossaan oli pitäjänräätälin poika Agapetus, joka oli käynyt koulua kaupungissa ja oppinut polttamaan paperosseja. „Poimikaa te marjoja, minä sill'aikaa tupakoin!" sanoi Agapetus, heittäytyi pit-

käſeen kanerwikkoon päiwänpaisteeſen ja ſytytti tupakkanſa, että muka näyttäiſi oikein miehekkäältä.

Pienet, keweät ſawupilwet nouſiwat niin komeasti ylös ilmaan, lewiten waaleanſiniſiſſi renkaiſſi. Se näytti kauniilta; yksin muurahaiſetkin katſoiwat Agapetusta ylhäiſeksi herraksi. Hän poltteli polttelemistaan toisten poimiessa marjoja, ja kun paperossi oli loppumaiſillaan, heitti hän palawan pääkäleen huolettomasti kankaalle. Mutta ſilloin olikin hywin kuiwa keſä, tupakasta putoſi pieni hehkuwa kipuna, ja ſiitä ſyttyi enſin ſammal, ſitte kuiwa kanerwikko. Lapſista ſe oli hywin hauskaa; he ihastukſissaan katſoiwat pikku liekin kaswamista ja leimuten hyppelemistä mättäältä toiſelle. Tulipa tuuli, joka aina on liekkien leikkikumppani, ja huwikſenſa puhalteli ja kiihdytteli pienet liekit ſuureksi tuleksi. Wähässä ajassa oli koko Kanerwala tulen ja ſawun wallassa; kipunat lenteliwät, kanerwikko ratiſi, leppäkertuilta paloi ſiiwet, ja lapset peloissaan läksiwät pakoon. Enſimäiſenä läksi räätälin Agapetus käpälämäkeen, hän, joka oli pannut alkuun koko onnettomuuden. Hän kompastui ja lankeſi nenälleen tuliſeen mättääſen ja poltti nenänſä, niin että ſe tuli ſinertäwäkſi ikipäiwiksi; ſen hän ſai waiwastaan ja ſentähden ſanottiin häntä Nenäpetukſeksi niin kauan kuin eli.

Taſangolta kiertelehtiwät liekit kapeana, käärmeen näköiſenä kielekkeenä ylös wuoren rinnettä myöten ja ſaapuiwat wiimein Kekolaan asti. Siinä puuhaſiwat ja puhkuiwat muurahaiſet, kuten tawalliſesti, ahkerassa työſſään. Muutamat kulkiwat takaperin, wetäen kortta jäljeſtään; toiſet ſuurella waiwalla hinaſiwat kuollutta heinäſirkkaa, koettaen ſaada ſitä peſälle, mutta kun kaksi oli wetämässä kummallakin puolella, kulki heinäſirkka edestakaiſin heidän wälillänſä. Silloin tuliwat liekit aika wauhdilla . . . huh, miten ſe kähähti Kekolassa! ja ſiihen ſe peſä loppui kaikkine kekolaiſineen ja heidän puuhaamiſineen rawinnon ſaamiſeksi tässä maailmassa.

Sammalparta oli nähnyt monta metſänpaloa ennen; ne oliwat ainoastaan kärwentäneet ſammalen ja kanerwikon hänen

ympäriltänsä, mutta hän itse oli aina säilynyt wahingoittumatta. Sentähden hän olikin nyt ihan rauhallisena. Hän ei itse tiennyt, miten kuiwa hän oli ja sitä paitsi kuoreltaan wähän mädännyt; mutta liekit tiesiwät sen paremmin, ne kiersiwät hänet ylt'ympäri ja kiipesiwät kuiwia oksia myöten wiimein muhkeaan latwaan asti. Siitäkös tuli aika kipunapilwi, tuuli kantoi sen kauas merelle; kaikki salakat olisiwat likitienoilla nokeutuneet, ell'eiwät ne olisi kiireimmiten jälleen peseytyneet. Kolme päiwää paloi Sammalparran puolilaho runko, waan sittekin oli wasta puoli siitä palanut. Tulipa silloin tuulenpuuska, ja rusaus wain, niin honka makasi pitkällään porossa ja tulenhehkussa.

„Nyt minä olen hukassa, nyt en koskaan pääse taiwaasen", ajatteli Sammalparta kuolewana kaatuessaan wuoreltansa ja pudotessaan pitkin rinnettä alas mereen.

„Etpä suinkaan ole hukassa!" sanoi ääni ylhäältä. Se oli punakka iltapilwi, jota honka oli niin usein ikäwöiden ja ihastellen katsellut. „Etpä suinkaan ole hukassa," jatkoi pilwi, „sillä nyt minä otan sinun tuhkasi ja wien korkealle ylös waloisaan awaruuteen. Kun sitte taiwaan Herra uudistaa maan ja luo uuden paratiisin, pääset sinä seisomaan sen portille elämän puun ja hywän ja pahan tiedon puun wiereen, sinun hawuneulasesi loistawat kuin hopea, sinä saat juoda yrttitarhan lähteistä, ei sinun tarwitse enää koskaan olla janoissasi, eikä kuihtua tai kuolla. Eikö kaikkein olentojen Isä, joka kuulee koko luonnon rukoukset, eikö hän olisi kuullut sinun äänetöntä ikäwöimistäsi pitkin koko elämääsi?"

„Eikö minun tarwitse seisoa kuiwalla wuorella ja turhaan ojennella oksiani taiwasta kohden?" kysyi Sammalparta.

„Ei koskaan", wastasi iltapilwi. „Juuresi saawat olla ijäisessä rauhassa ja latwasi ijäisessä walossa; Eedenin palsami tuoksuu sinun kirkastetusta sydämmestäsi. Kun olet esinyt taiwasta, niin sen myöskin olet löytäwä, sillä ken etsii, hän löytää."

„Eiwätkö muurahaisetkin saa tulla taiwaasen?" kysyi Sammalparta, sillä häntä säälitti niiden hukkuminen tuleen.

„Heillä oli oikea kotinsa maan päällä eiwätkä he koskaan halunneet parempaa", wastasi iltapilwi. „Heistä on kirjoitettu, että he owat saaneet palkkansa."

„Päästäkää wuorikin taiwaasen!" sanoi wielä Sammalparta, mutta ne oliwatkin hänen wiimeiset sanansa, sillä hän samassa painui kokoon tuhkaksi, ja iltapilwi pukeutui kauneimpaan ja punaisimpaan ilopukuunsa ja wei tuhkan kanssansa ylös siniseen awaruuteen. Sammalparta ei saanut tietää, oliko wuorikin pääsewä taiwaasen wai eikö.

Iltapilwen pois mentyä tuli kostea yösumu ja kietoi wuoren walkoiseen, märkään lakanaansa, niinkuin sillä ennenkin oli tapana tehdä. Mutta nyt ei muurahaisten enää tarwinnut ryömiä korsikattonsa alle eikä Sammalparran wirkistää janoisia oksiansa, sillä he kumpikin oliwat joutuneet kotiinsa. Aino astaan wanha, kuiwa, sammalpeittoinen wuori, joka nyt seisoi yksin alastomana ja nokisena, tunsi yösumun tippuwan melkein kyynelten tawoin pitkin karkeita siwujansa. Wuori se juuri kertoi minulle tämän Sammalparran ja Kekolan historian; muutenhan sitä tuskin olisikaan kukaan tiennyt. Mutta ei wielä tänäkään päiwänä kukaan tiedä, pääseekö wuori taiwaasen wai eikö

Kedon kukkien laulu.

Me kainoja, pienoja, heikkoja vaan,
Toki vaalivi meit' Isä taivahan, maan.
Hänen vehreän kesk'kesähuonehens' me,
Hänen niittynsä, laaksonsa kaunistamme.

Tapa meillä ei kehrätä, neuloakaan,
Uus on toki meill' yhä vaatetus vaan,
Niin loistanut ei jalo Salomokaan
Kuin meistä yks pieni, jot' tallaellaan.

Maailmassa köyhänä kärsiä saa;
Hyvä, voimakas Herra tok' niin asettaa,
Ett' on pian haihtuva suurellisuus,
Vaan kestävi halpa ja viattomuus.

Mist' tunturin honkia suurempina
Näin värejä saisimme hohtavia
Ja tuoksua herttaista niin kuni tuo,
Jota laaksojen kukkivien tomu suo?

Meill' on maja halpa ja alhainen näin,
Vaan latvamme nostamme taivasta päin.
Se suo valon myös alas loukkohon niin
Kuin tunturin otsihin korke'impiin.

Me laulaen kiitämme myös Jumalaa
Niinkuin hovit metsien, jotk' humajaa.
Hän kuulevi pyyntömme hiljaiset
Niinkuin ukon pauhinat juhlalliset.

Jumalassa me emmekö riemuita vois?
Puvustamme ei erkane lehtinen pois
Hänen tahtomattaan; jyvä pienosinkaan
Isän tahdotta ei tule mullaksi maan.

Rakas, pienonen pilttinen, kiehkurahaps,
Jumalan kevätkukka, sä Jumalan laps
Ole ainian; kevähäs vaikk' ohi on,
Ole Luojasi laps, kuni me, viaton!

Parempi tie.

Oli kerran luutamummo, jolla oli kaksi lasta, Putteli ja Tytteli. Putteli oli poika, waan Tytteli tyttö. Eräänä päiwänä oli mummo ansainnut 20 penniä ja hän sanoi lapsille: „Tässä on kaksi kymmenen pennin rahaa; menkää kaupunkiin ostamaan leipää!"

Lapset eiwät olleet koskaan ennen käyneet kaupungissa ja he sentähden kysyiwät tietä. „Se ei ole mikään kumma", sanoi mummo. „Astukaa ensin suurta maantietä, ja kun tulette katajamäen kohdalle, eroaa kaksi haaraa. Astukaa sitte sitä tietä, joka on parempi."

Se oli lapsista hywä neuwo ja he läksiwät iloisesti astumaan rahoinensa, sillä olihan hauska päästä kerran kaupunkiin.

Kun he pääsiwät katajamäen kohdalle ja näkiwät edessänsä kaksi tietä, alkoiwat he itsekseen ajatella, kumpikohan tie se nyt on parempi. Mutta molemmat näyttiwät heistä yhtä hywiltä ja he seisattuiwat neuwottomina hetkiseksi arwelemaan.

Silloin istui leppälintu koiwussa oikean tien warrella ja lauloi: kuiwaa leipää, kowa leipää, kwiririwit! Mutta waris istui katajikossa wasemman tien warrella ja raakkui: rinkilöitä piparkakkuja, rinkilöitä piparkakkuja, koa, koa!

„Kuules, Putteli," sanoi Tytteli, „leppälintu laulaa kuiwaa leipää; paras on mennä sinnepäin ja suorittaa asiamme."

„Ei," sanoi Putteli Tyttelille, „waris lupaa rinkilöitä ja piparkakkuja. Sehän tie tietysti on parempi."

Lapset eiwät woineet sopia, waan päättiwät ottaa kumpikin kymmenpennisensä ja lähteä edelleen eri teitä.

Mutta kaikki tiethän ne Roomaan wiewät, ja molemmat tiet weiwät tässäkin kaupunkiin. Astuttuaan kotwasen tuli Putteli toiselle kaupungin portille, ja siinä istui matami pöydän wieressä ja huusi: „kaksi pennistä, kaksi pennistä!"

Mitähän tuossa on? ajatteli Putteli ja astua tallusteli matamin pöydän luo. Siinä häneltä silmät wasta aukesiwat, sillä pöytä oli ladottu täpö täyteen piparkakkuja ja pieniä rinkilöitä nauhoissa. „Saanko kaksi rinkilää pennistä?" kysyi Putteli.

„Saat", sanoi matami. „Piparkakut maksawat kaksi penniä, waan menkööt yhdestä."

„Ah, miten huokeat!" ajatteli Putteli itseksen. „Miten äiti ihastuu, kun saa niin paljon hywää niin wähällä rahalla!" Ja hän osti puolella rahallansa rinkilöitä; — montako hän sai? — ja lopulla hän osti piparkakkuja; — montako hän niitä sai?

Sitte läksi Putteli katselemaan kaupunkia, ja se oli hywin merkillinen. Siellä oli korkeita kartanoita, koreita mamseleja ja kiiltäwiä messinkipeilejä kaikissa puodinikkunoissa. Kas, se oli jotakin! Putteli katseli katselemistaan, ja hänelle alkoi jo tulla nälkä.

„Saattaisinhan syödä yhden rinkilän, kun owat niin huokeita. Mutta ei muuta kuin yhden!" ja hän söi rinkilän.

Wähän ajan perästä oli hänellä taas nälkä ja mieli teki lisää. „Woisinhan maistaa piparkakunkin, koska matami tinki", ajatteli hän. „Mutta ei muuta kuin yhden!" Ja hän söi myöskin piparkakun.

Mitä enemmän hän söi, sitä enemmän rupesi nälkä tuntumaan. Ja niin meni taas yksi rinkilä ja yksi piparkakku. Mutta ei muuta kuin yksi. Sitte alkoi Putteli arwella jo kotiin lähtöä, sillä ilta oli jo tulossa.

Putteli astuskeli hitaasti kotiin päin, sillä häntä wäsytti ja nälkä oli myöskin. Ja rinkilä ja piparkakku toisensa jälkeen meniwät samaa tietä alas hänen pikku watsaansa, mutta wain yksi kerrallaan. Sillä joka kerran maistaessaan ajatteli hän: ei muuta kuin tämä!

Wiimein oli hänellä enää yksi rinkilä ja yksi piparkakku taskussa jäljellä. „Niin, yksihän se wain enää on", ajatteli hän, „eikä se kuitenkaan riitä kaikille illalliseksi." Ja hän söi siis wiimeisenkin.

Putteli saapui wiimein kotiin, ja siellä istuiwat luutamummo ja Tytteli tyytywäisinä syömässä illallista siitä leiwästä jonka Tytteli oli ostanut. Sillä Tytteli oli tul-

lut kaupungin toiselle portille ja siellä heti suorittanut asiansa leipurin puodissa.

„No, Putteli", sanoi luutamummo, „missä on leipä?"

Putteli pyöritteli lakkiaan, niin että se rypistyi aiwan nelikulmaiseksi, ja alkoi kertoa kaikista kaupungin ihanuuksista, suurista kartanoista, koreista mamseleista ja kiiltäwistä waskipeileistä, joita riippui puodinikkunoissa.

„Mutta missä on leipä?" kysyi luutamummo.

Putteli teki lakkinsa nelikulmaisesta kolmikulmaiseksi ja kuwaili matamia, joka istui pöytänsä wieressä kaupungin portilla, ja miten uskomattoman huokeasta hän möi kaikkein parasta tawaraa.

„Mutta missä se sinun leipäsi on?" kysyi mummo kolmannen kerran.

Nyt täytyi Puttelin puhua totuus, ja pahinta oli se, että hänellä yhä wielä oli nälkä ja suurempi kuin sudella jouluaamuna.

„Käy syömään!" sanoi mummo.

Putteli wäänsi lakin jälleen pyöreäksi ja istuutui syömään. Ja merkillistä, miten paljon paremmalta kuiwa leipä maistui kuin sekä rinkilät että piparkakut.

„No", sanoi mummo, „osaatko nyt sanoa, kumpiko tie oli parempi, sekö, joka wei ahneuteen, wai sekö, joka wei äitiä tottelemiseen?"

„Äitiä tottelemiseen", sanoi Putteli.

„Muista se!" sanoi mummo.

Ja Tytteli raiwasi kiltisti pöydän ja teki tilan. Ja Putteli ja Tytteli paneutuiwat maata luutamummon kanssa.

Sampo Lappelill.

Olipa lappalais-ukko ja lappalais-ämmä. Tiedätkös, mitä nämä owat?

Lappalaiset owat kansa, joka asuu Pohjan perillä, pohjoisempana kuin ruijalaiset, ruotsalaiset ja suomalaiset. Siellä, jossa emme näe yhtään peltoa, emmekä kelpo metsää, emmekä säännöllisesti rakennettua huonetta, waan suuria autioita, rämeitä ja korkeita wuoren harjanteita ja pieniä kotia, joihin pääsee wain pienen aukon läpi konttaamalla; siellä asuwat lappalaiset. Heidän maansa on kummallinen maa. Toinen puoli wuotta siellä on alinomaa aiwan waloisa, kun ei aurinko koskaan keski kesällä laske; toinen puoli wuotta taas siellä on alati ihan pimeä, niin että tähdet tuikkiwat kaiken talwipäiwän. Kymmenen kuukautta joka wuosi on siellä talwi ja rekikeli, ja silloin näkee pienien lappalaisukkojen ja -ämmäin ajelewan lunta myöten pienissä weneissä, joita nimitetään pulkoiksi; eikä näitä pulkkia hewonen wedä waan poro. Oletko koskaan nähnyt poroa? Se on pienen, harmaan hewosen kokoinen, waikk'ei muutoin hewosen näköinen; sillä on suuret, monihaaraiset sarwet ja matalampi kaula ja pieni kaunis pää, jossa kiiluwat suuret, kirkkaat silmät; se juoksee kuni pyry-ilma yli wuorten ja mäkien, ja silloin sen kawiot kalisewat. Silloin on lappalaisukko mielissään, kun hän pulkassa istuu; soisi mielellään, että kaiken wuoden ajan olisi yhtä hywä rekileli.

Olipa, niinkuin jo sanoimme, muinoin lappalaisukko ja -ämmä. He asuiwat kaukana Lapinmaalla eräällä seudulla, jonka nimi on Aimio, lähellä suurta Tenojokea. Tämän näet kaikkein ylinnä Suomen kartalla, johon Lapinmaakin on piirrettynä yömyssyn muotoiseksi Suomen korkeaan päähän. Tämä seutu on autio ja jylhä, mutta lappalaisukko ja- ämmä oliwat ihan warmat siitä, ett'ei missäkään koko maailmassa nähdä niin walkoista lunta eikä niin kirkkaita tähtiä eikä niin kauniita rewontulia kuin siellä Aimiossa. Siellä oliwat he itsellensä rakentaneet kodan semmoisen kuin heillä on tapana. Puita ei hei-

dän seuduillansa kaswa; ainoastaan wähäisiä waiwaiskoiwuja, joita pikemmin sopisi nimittää pensaiksi kuin puiksi, ja mistä he siis saisiwat hirsiä huoneensa rakentamiseksi? Sentähden ottiwat he hienoja, pitkiä sauwoja, pistiwät lumeen ja sitoiwat yläpäät yhteen. Sitten he ripustiwat porontaljoja sauwojen päälle, niin että kaikki oli harmaan sokuritopan näköinen, ja niin oli heidän kotansa walmis. Mutta sokuritopan huippuun oliwat he jättäneet aukon, jonka läpi sawu sai tupruta, kun he kotaansa wirittiwät tulen, ja toisen aukon oliwat he tehneet kodan eteläpuolelle, josta kontattiin ulos ja sisälle. Sen näköinen oli lappalaiskota, ja lappalaiset pitiwät sitä somana ja lämpimänä, ja wiihtyiwät siinä hywin, waikka heillä ei ollut muuta wuodetta, eikä muuta lattiaa, kuin walkoinen lumi.

Ukolla ja ämmällä oli pikku poika, jonka nimi oli Sampo, ja sitä nimeä pidetään onnea tuottawana Lapissa. Mutta Sampo oli niin rikas, että hänellä oli kaksi nimeä; yhdessä ei ollut kyllä. Kerran oli tullut wieraita herroja, yllä suuret turkit, kotaan lepäämään. Heillä oli muassansa kowia, walkeita lumipalasia, joita lappalaisämmät eiwät koskaan ennen ollut nähneet ja joita sanottiin sokuriksi. Muutamia makeita lumipalasia he antoiwat Sammollekin ja taputteliwat häntä poskelle sanoen: „Lappelill! Lappelill!" Muuta he eiwät woineet sanoa, kun näet ei yksikään heistä taitanut lapinkieltä. Ja niin lähtiwät he matkustamaan pohjoista kohden aina Jäämerelle ja Europan pohjoisimmalle niemelle asti, jonka nimi on Pohjannokka. Mutta lappalaisämmä ihaili hywin noita wieraita herroja ja heidän walkoista, makeaa luntansa. Sen koommin rupesi hän nimittämään poikaansa „Lappelillikſi.

„Minusta on Sampo paljon parempi nimi," sanoi ukko suutuksissaan. „Sampo-nimeä pidetään rikkautta tuottawana, älä kä sinä, muori, pilaa sitä nimeä, sen minä sanon! Meidän Sammostamme tulee wielä kerran lappalaisten kuningas ja tuhannen poron ja wiidenkymmenen lappalaiskodan hallitsija. Saadaanpas nähdä, muori, saadaanpas nähdä!"

„On tuo niinkin, mutta Lappelill on niin siewä nimi,"

sanoi ämmä. Ja niin nimitti hän poikaa Lappelillikſi ja ukko nimitti häntä Sammokſi. Täſſä on kumminkin muiſtettawa, ett'ei poikaa wielä ollut kaſtettu, ſillä ſiihen aikaan ei ſiellä ollut pappia kahtakymmentä penikulmaa lähempänä. „Tulewana wuonna wiedään poika pappilaan kaſtettawakſi," oli ukon tapana ſanoa. Mutta aina tuli esteitä, ja niin jäi matka tekemättä, poika kaſtamatta.

Sampo Lappelill oli nyt pieni pyylewä poika, ſeitſemäntai kahdekſanwuotias, hänellä oli musta tukka, ruskeat ſilmät kippurainen nenä ja leweä ſuu, ihan kuin iſäukolla itſelläkin, mutta Lapiſſa pidetään tätä kauneuden merkkinä. Sampo oli puoleſtaan jo mies, hywäkin iäkſeen: hänellä oli omat ſukſet, joilla hän laſki korkeita mäkiä Tenojoen lähellä, ja oma pieni poro, jonka hän waljasti oman pulkkanſa etehen. Hei! kunpahan oliſit ſaanut nähdä, kuinka lumi pyrynä pölyſi hänen ympäriläänſä, kun hän ajaa hujautti jäällä ja korkeitten kinosten läpi, niin ett'ei koko pojasta näkynyt muuta kuin pienoinen töyhtö mustaa tukkaa!

„Ei täſſä kunnian kukko laula, jos ei poikaa ſaada kaſtetukſi" ſanoi ämmä. „Sudet hänet wielä wiewät tuolla wuorilla. Taikka ſaa hänet Hiiden kultaſarwinen poro kynſihinſä, ja Herra warjelkoon! kuinka pojan ſitte käy, kun ei wielä ole kaſtettu?

Sampo ſai nuo ſanat kuulla ja rupeſi mietiskelemään, mimmoinen tuo poro lienee, jolla oli kultaſarwet. „Se lienee komea poro," arweli hän. „Silläpä mun kerran pitäiſi ſaada Raſtekaiſelle ajaa!" — Raſtekainen on hywin korkea ja autio wuoren harjanne, joka näkyy wiiden tai kuuden peninkulman päähän aina Aimiolle aſti.

„Kawahda ſemmoiſia puhumaſta, ylenmielinen poikareſſu!" torui äiti. „Raſtekaiſella on koukojen oikea koto ja ſiellä aſuu Hiiſi."

„Hiiſikö? kukas ſe on?" kyſäſi Sampo.

Ämmä joutui hämillenſä. „Auki ſe pitääkin korwanſa, tuo poika", ajatteli hän itſekſeen. „Mintähden tuommoiſia lo-

ruankaan hänen kuullensa? Mutta parasta on, että häntä op-
tan Rastekaista pelkäämään." — Ja niin lausui hän: „Lap-
pelill poikaseni, älä koskaan ajele Rastekaiselle, siellä asuu Hiisi,
suuri wuoren haltia, joka syöpi poron yhtenä suupalana ja
nielee pikku poikia, kuin sääskiä!"

Sampo käwi, näitä kuullessaan, hywin miettiwäisen näkö-
iseksi, waan ei puhunut mitään. Ajattelihan kuitenkin itsek-
seen: „olisipa hupaista, jos kerran saisin nähdä tuommoisen
kummituksen, kuin wuoren haltia on — tietysti kaukaa wain!"

Nytpä oli jo kolme, neljä wiikkoa kulunut joulusta, ja
yhäti wain oli aiwan pimeä Lapissa. Siellä ei huomannut
mitään erotusta aamun, keskipäiwän ja illan wälillä; ainiaan
oli yö, ja kuu kuulti, ja rewontulet räiskyiwät, ja tähdet tuik-
kiwat kaiken wuorokauden. Sammosta aika käwi pitkäksi. Sii-
tä oli jo niin kauan, kun hän oli auringon nähnyt, että hän
melkein oli unohtanut, minnäköinen se oli, ja kun joku kesästä
puhui, niin Sampo ei muuta muistanut, kuin että silloin oli-
wat sääsket häntä hywin härsyttäneet ja oliwat olleet syömäi-
sillään hänet. Sentähden ei Sampo suuresti kesää kaiwannut,
kunhan wain tulisi niin waloisa, että näkisi hiihdellä.

Kerran keskipäiwällä (waikka oli aiwan pimeä) sanoi
lappalaisukko: „tulepas tänne, niin näytän sinulle jotakin!"
Sampo konttasi kodasta ulos ja katsoa kollotteli etelään päin,
jonne isä wiittasi. Silloin näki hän pienen, punertawan wa-
lon siinteen taiwaan rannassa. „Tiedätkös, mitä tuo on?"
kysyi ukko.

„Tuoko etelässä?" kysyi poika. Hän kyllä tunsi ilman
suunnat ja tiesi, ett'eiwät rewontulet loista etelässä.

„Se juuri," sanoi äijä. „Se on auringon ilmoittaja.
Huomenna tai ylihuomenna saamme kenties jo nähdä auringon-
kin. Katsopas, kuinka kummasti tuo walo punaa Rastekaisen
huippua!"

Sampo katseli länteenpäin ja näki, kuinka lumi kauas
hohti punaiselta Rastekaisen synkällä huipulla, jota hän ei pit-
kään aikaan ollut silmin erottanut. Heti johtui hänelle mieleen

kuinka ihmeellisen ihanaa olisi, jos saisi etäältä nähdä wuoren haltian.

Sampo mietiskeli asiata koko päiwän ja puolen yötä. Hän tahtoi nukkua, mutta ei woinut. „Oi," ajatteli hän, „olisi kuitenkin kummallista kerran saada nähdä wuoren haltia!" Ja näin yhä näitä miettiessään, konttasi hän wiimein aiwan hiljaa ulos poron taljasta, jonka sisällä hän oli maannut, ja sitte ulos owen aukosta. Ulkona oli niin pakkanen, että tähdet säteiliwät ja lumi narskui jalkain alla. Mutta Sampo Lappelill ei ollut arka poika, eikä hän tuommoisesta paljoa piitannut. Olihan hänellä sitä paitsi nahkatakki, nahkahousut, kallokkaat, nahkamyssy ja nahkakintaat. Näin warustettuna tirkisteli hän tähtiä ja mietti, mitä nyt tehdä.

Samassa kuuli hän poronsa wähän matkan päässä kaapiwan lunta. „Mitähän jos ajelisin wähän?" arweli Sampo.

Tuumasta toimeen. Sampo waljasti poronsa pulkan etehen, tapansa mukaan, ja ajeli aika wauhtia pitkin suurta autiota lumikenttää. „Minä ajelen wähän, hywin wähän matkaa waan, Rastekaista kohden," ajatteli hän itsekseen. Ja niin ajaa hujautti hän joen jään yli ja sitte ylös toista Tenojoen rantaa, ja nyt oli Sampo Ruijan kuningaskuunan alueella, koska Tenojoki on rajana. Mutta mitäpäs Sampo tuota ymmärsi?

Sinä, joka luet tämän sadun Sammosta, oletko sinä koskaan laulanut: „juokse poroisein?"

Tunnetko sinä sen siewän laulun, jonka tekijää, armasta, hywää piispaa Franzenia, koko Ruotsi ja koko Suomi rakastaa, ja oletko sinä nähnyt hänen ihanain laulujensa neljännen osan nimilehteä? Siinä näemme me piirrettynä lunta pitkin porollansa ajelewan lappalaispojan, ja hän se juuri on Sampo Lappelill. Juuri niin istui hänkin ja laulaa hyräeli itsekseen:

„Päiw' on lyhyinen,
Mutta pitkä tie,
Laulaissain nyt wie
Matka joutuen!
Tääll' on sudet waan
Uswamajoissaan."

Ja Sampo, näin laulaissaan,. näki kuinka sudet juoksiwat, kuni harmaat koirat, pimeässä reen ympärillä ja poroa tapailiwat, mutta näistä ei Sampo paljoa huolinut. Hän tiesi hywin, ett'ei ainoakaan susi ollut kululleen niin joutuisa, kuin hänen kiltti poronsa. Hei! mitä hujakkaa pulkka lensi mökkien ja kiwien yli, jotta ilma korwissa tuhisi! Sampo Lappelill lasketteli waan yhä eteenpäin. Kopsis kapsis, paniwat poron kawiot, ja kuu taiwaalla juoksi kilpaa poron kanssa, ja korkeat wuoren harjanteet näyttiwät juoksewan taaksepäin, mutta Sampo ajaa törrötteli waan. Hän ei muuta miettinyt kuin hupaista ajelemista.

Näin hänen ajaessaan kerran mäkeä alas lensi pulkka ylös-alaisin, ja Sampo joutui lumikinokseen. Mutta tuosta ei poro tiennyt mitään, luuli wain, että Sampo yhä istui pulkassa, ja niin juoksi poro tiehensä, ja Sampo sai suunsa lunta täyteen, ett'ei edes ennättänyt huutaa ptruu! ptruu! (waikka sitä huutoa kyllä oikeastaan wain käytetään hewosille eikä poroille)! Siellä hän nyt makasi, kuni sääretön sopuli, keskellä synkkää yötä ja keskellä suurta, ääretöntä erämaata, jossa ei ainoatakaan ihmistä ollut, ei asunut monen peninkulman päässä.

Sampo alussa wähän hämmästyi, eikä tuo kummaa olekaan. Hän kömpi ylös lumesta. Tosin hän ei ollut loukannut itseänsä ollenkaan, mutta mitä se häntä auttoi? Niin kauas kuin silmä kantoi himmeässä kuun walossa näki hän ympärillänsä waan kinoksia ja äärettömiä lumiwuoria. Mutta yksi wuori oli kaikkia muita korkeampi, ja Sampo ymmärsi sen olewan Rastekaisen. Samalla johtui hänen mieleensä, että täällä asui wuoren julma haltia, joka söi poroja, yhden suupalakseen, ja nieli pikku poikia kuni sääskiä. Silloin rupesi Sampo pelkäämään. Mielellänsä olisi hän nyt tahtonut olla kotonansa isän ja äidin luona lämpöisessä kodassa. Mutta kuinka sinne päästä? Ja eiköhän häntä sitä ennen löydä kinoksesta tuo wuoren haltia, jonka kurkkuun hän menee housuineen, kintainen, kuni pienoinen sääskiraukka?

Niin, siellä Sampo Lappelill nyt istui lumessa ja pi-

meässä Lapin autioilla wuoren harjanteilla. Hänestä tuntui niin kummalta, niin synkältä, kun hän edessänsä näki Rastekais-wuoren suuren, synkän warjon, sen wuoren, jossa wuoren haltia asui. Eikä siitä mitäkään apua ollut, että hän tuossa itkien istui, sillä kaikki hänen kyyneleensä kylmettyiwät heti kohta jääksi ja wieriwät herneinä alas hänen pienelle karwaiselle porontalja-takillensa. Sentähden arweli Sampo, että itku nyt oli hyödytöntä waiwaa, ja nousi ylös kinoksesta, juoksemalla lämmitäkseen.

„Jos tähän jään istumaan, niin palellun kuoliaaksi," lausui hän itseksensä. „Parempi on sittekin mennä wuoren haltian luokse. Jos hän minut syö, niin siitä ei ole sen pitempää puhetta. Mutta minä sanon hänelle, että hän ennemmin söisi sudet, joita täällä wuorilla näkyy kosolta olewan; ne owat lihawampia paisteja, kuin minä olen, ja hänellä on wähempi waiwaa turkista."

Sitte Sampo alkoi kawuta wuorta ylös. Hän ei ollut kauas kawunnut, niin jo kuuli jonkun hissuttawan lumessa, ja heti sen jälkeen juoksi hänen luoksensa suuri takkukarwainen susi. Sammon pieni lappalaissydän wawahti, mutta hän päätti näyttää, ikäänkuin ei ensinkään pelkäisi. „Älläpä juokse minun tielleni!" huusi hän sudelle. „Minulla on asiaa wuoren haltialle, ja waro kinttujasi, jos rohkenet minulle mitäkään pahaa tehdä!"

„No, no, älähän kiirehdi!" sanoi susi, sillä Rastekaisella taitawat kaikki eläimet puhua. Kuka sinä olet, pieni poika nulikka, joka kinoksissa kapuat?"

„Nimeni on Sampo Lappelill," wastasi poika. „Kukas sinä sitten olet?"

„Minä olen wuoren haltian ylimmäinen pääsusi," wastasi peto, „ja minä olen juossut wuorelta wuorelle kutsumassa hänen kansaansa wiettämään suurta auringon juhlaa. Koska meillä on sama matka, niin istu selkääni; siten saat ratsastaa wuorelle."

Sampo ei kauan arwellut, kapusihan wain suden pörhöiselle turkille istumaan, ja niin mentiin laukkaamalla yli

rotkojen ja notkojen. „Mikä juhla se on, se auringon juhla?" kysäsi kumppaniltaan Sampo.

„Etkö sinä sitä tiedä?" sanoi susi. „Kun täällä Lapissa koko pitkän talwen on ollut pimeä ja aurinko ensimmäisen kerran taas täällä nähdään nousewan taiwaan kannelle, silloin me wietämme auringon juhlaa. Silloin kaikki eläimet ja kaikki haltijat koko pohjolasta kokoutuwat Rastekaiselle, eikä sinä päiwänä kukaan saa tehdä toiselle pahaa. Se oli onneksesi, Sampo Lappelill; sillä muutoin, näet; olisin minä jo aikaa sitten sinut syönyt suuhuni."

„Onko wuoren haltiakin täällä saman lain alainen?" kysyi Sampo.

„Se on tietty se," sanoi susi. „Yhden tunnin ajan ennen auringon nousemista ja yhden tunnin ajan sen laskemisen jälkeen ei wuoren haltia itsekään tohdi sinuhun koskeakaan. Mutta waro itseäsi, kun tunti on loppunut, sillä, jos silloin wielä olet wuorella, niin hyökkää satatuhatta sutta ja tuhat karhua sinun päällesi, ja wuoren haltia tarttuu siihen, jonka ensin kouraansa saapi, ja silloin ei sinusta enää ole paljoa puhumista, Sampo Lappelill!"

„Kenties sinä olet niin kiltti, että sitten myös autat minua wuorelta pois, kun alkaa waara uhata?" kysyi Sampo sykkiwällä sydämmellä.

Susi purskahti kohti kulkkua nauramaan (sillä Rastekaisella taitawat sudet nauraakin). „Älä sitä, Samposeni, toiwokaan," arweli hän. „Minä päinwastoin ensimmäisenä hyökkään päällesi. Sinä olet lihawa ja raitis poika; huomaan hywin, että olet paisunut poron maidosta ja poron juustosta. Sinusta saan hywän eineen aamusella."

Sampo mietiskeli, olisiko paras heti hypätä suden selkästä alas, mutta nyt oli jo liian myöhä. He oliwat nyt saapuneet wuoren huipulle, ja siellä sai hän kummia katsella. Siellä istui suuri wuoren haltia istuimellansa, joka oli pilwihin pistäwä kallion huippu, ja katseli kauas wuorien ja laaksojen yli yön pimeässä. Päässä oli hänellä myssy walkoisista lu-

mipilwistä; hänen silmänsä oliwat täyskuun näköiset, kun se nousee metsän takaa; hänen nenänsä oli kuin wuoren huippu; hänen suunsa, kuin wuoren rotko; hänen partansa, kuin pitkistä jää-puikoista tehty töyhtö; hänen käsiwartensa oliwat niin paksut kuin suurin honka wuorella; hänen kätensä kuin kuusen hawut; hänen säärensä ja jalkansa kuin kelkkamäki talwella, ja hänen awarat turkkinsa kuin lumiwuoret. Mutta kysynet kenties, kuinka keskellä yötä saattoi nähdä wuoren haltian ja hänen kansansa. Niin, se seikka oli semmoinen, että lumi loisti ylt'ympäri, ja yli kaiken taiwaan kaaren leimusiwat kaikkein kauneimmat rewontulet, walaisten seutua.

Wuoren haltian ympärillä istui miljoonittain haltioita ja tonttuja, niin harmaita ja niin pieniä, ett'eiwät he, hangella kulkiessaan, jättäneet suurempia jälkiä, kuin orawakaan. He oliwat kokoutuneet tänne maailman kaikista ääristä, Nowaja-Semljasta ja Huippuwuorilta ja Grönlannista ja Islannista, niin, wieläpä Pohjoisnawaltakin; kaikki oliwat he tulleet tänne kumartaen aurinkoa palwelemaan, aiwan kuin raakalaiset pelosta paholaista palwelewat, sillä haltiat eiwät aurinkoa rakasta; he olisiwat mielissään, jos se, kerran laskeuttuaan autioitten wuorien taakse, ei enää ikänä kohoaisi. Ja wähän etempänä seisoiwat siellä kaikki Lapin pienemmät ja suuremmat eläimet pitkissä, taajoissa riweissä, tuhannen tuhansia; siellä oli karhut, sudet, naalit, porot, sopulit, poronkirput, ja paljo muitakin, mutta sääsket oliwat tulemasta estetyt, he, näet sen, oliwat raukat paleltuneet.

Tätä kaikkea Sampo Lappelill hywin kummastellen katseli, ja kapusi niin huomaamatta pääsuden seljästä ja kätkeysi suuren kukkurakiwen taakse, nähdäkseen, mitä nyt wielä tapahtuu.

Wuoren haltia kohotti korkean päänsä, niin että lumi pyrysi hänen ympärillänsä, ja katso! silloin loistiwat kauniit rewontulet sädekehänä hänen otsallansa. Ne leimusiwat pitkinä, tähdenmuotoisina säteinä yli sinisen öisen taiwaan; ne räiskyen ja suhisten riensiwät, juurikuin tuli metsässä kiitää honkain latwaan; ne lewisiwät ja supistuiwat taas yht'äkkiä; ne tiheni-

wät ja waaleniwat wuoroon, niin että walonwiwahdus toisensa perästä, tuulispään tawoin, kiiti lumisten wuorien yli. Ja sekös oli wuoren haltialle iloksi! Hän taputteli jäisiä käsiänsä, jotta kaiku kuului, kuin ukkosen jyrinä, wuoren rotkoista, ja haltiat ulwoiwat ilosta, ja eläimet ylt'ympäri huusiwat pelosta. Mutta silloinpa wuoren haltia wasta oli mielissään, niin että hän huusi yli kaiken erämaan: „Näin pitäisi aina oleman! Ikuinen talwi ja ikuinen yö! Niitä minä rakastan."

„Näin pitäisi aina oleman!" huusiwat haltiat ja tontutkin täyttä kurkkua, sillä kaikki he enemmin rakastiwat yötä ja talwea kuin kesää ja päiwänpaistetta. Mutta eläinten joukossa nousi aika jyrräkkä, sillä kaikki petoeläimet ja sopulit oliwat samanmieliset, kuin haltiat, mutta porot ja muut eläimet toiwoiwat kesää; olisiwat kaiketi sitä hywinkin toiwoneet, joll'eiwät samassa olisi muistaneet Lapin sääskiä. Pieni poronkirpu yksin tahtoi wälttämättömästi kesääkin, ja winkui siis, niin paljon kuin jaksoi: „herra kuningas, mehän olemme tulleet tänne aurinkoa odottamaan!"

„Pidätkö kitasi kiinni, kurja mato!" karjasi jääkarhu hänen wieressänsä. „Tännehän tullaan kokoon wain wanhan tawan mukaan. Mutta tänä wuonna nousee ilomme ylimmilleen, sillä tänä wuonna ei aurinko tulekaan enää taiwaan kannelle; aurinko on sammunut, aurinko on kuollut!"

„Aurinko on sammunut! Aurinko on kuollut!" kiljasiwat kaikki eläimet, ja koko luonto wärähti kauhistuksesta. Mutta Pohjoisnawalta tulleet haltiat nauroiwat niin, että heidän myssynsä lensiwät päästä. Ja suuri wuoren haltia korotti julman äänensä ja huusi taas yli erämaitten: „Näin on aina olewa! Näin on aina olewa! Aurinko on kuollut. Koko maailma on polwensa notkistawa ja minua rukoilewa, minua, ikuisen talwen ja ikuisen yön kuningasta!"

Tästä suuttui Sampo, joka yhä istui kukkurakiwen takana. Hän astui siis esiin ja huusi kyllä nokkawiisaasti: „sinä walhettelet, wuoren haltia, sinä walhettelet! Eilen näin minä auringon ilmoittajan taiwaan rannassa, eikä aurinko ole kuollut.

Kyllähän sinun partasi wielä sulaa, kunhan Juhannuksen aika alkaa lähestyä."

Tätä kuullessaan wuoren haltia käwi synkäksi, ja hänen otsallensa näkyi nousseen suuri pilwi. Hän unhotti lain ja kohotti hirmuisen pitkän käsiwartensa, surmatakseen Sampo Lappelill-raukan. Mutta samassa waaleniwat rewontulet, ja punanen juowa wälähti taiwaalle ja paistoi keskelle wuoren haltian hyyteistä naamaa, niin että hän äkkiä sokeutui ja pudotti käsiwartensa alas. Ja silloin kohosi hiljallensa auringon kultanen reunus juhlallisena yli taiwaanrannan ja walasi wuoret, erämaat, kinokset, rotkot, haltiat, eläimet ja pienen uljaan Sampo Lappelillin. Yht'äkkiä alkoi lumi kimallella, juurikuin olisi miljoonia ruusuja satanut sen pinnalle, ja aurinko loisti kaikkien silmissä ja wieläpä kaikkien sydämmen sisässäkin. Wieläpä nekin, jotka enimmin oliwat toiwoneet, että aurinko olisi kuollut, oliwat sangen iloiset, nähdessään sen taas. Mutta kaikista hupaisinta oli katsella haltiain ja tonttuin kummastusta. He tähtäsiwät aurinkoa pienillä, harmailla silmillänsä, jotka kiiluiwat punaisten yömyssyjen reunusten alta, ja he joutuiwat wasten tahtoansa niin ihailemisen waltaan, että asettuiwat seisomaan ylösalaisin, pää kinokseen, ja suuren, hirmuisen wuoren haltian parta alkoi sulaa ja tippua juoksewaksi puroksi yli hänen awaran takkinsa.

Mutta kun kaikki, kukin omalla tawallansa iloiten, oliwat katselleet aurinkoa hetkisen, oli ensimmäinen tunti jo melkein kulunut, ja Sampo Lappelill kuuli yhden poron sanowan wastikallensa: „tule, tule, armas lapseni, nyt meidän tulee kiiruhtaa pois, sillä muutoin sudet syöwät meidät suuhunsa!"

Silloin Sampokin muisti, miten hänen käwisi, jos hän kauemmin wiipyisi. Ja koska hän wieressänsä näki komean, kultasarwisen poron, niin hän ei kauempaa miettinyt, waan hyppäsi poron selkään, ja niin mentiin taas aika wauhtia alas jyrkkiä wuoren kukkuloita.

„Mitähän tohinaa tuo on, joka kuuluu meidän takanam-

me?" kysäsi Sampo wähän ajan perästä, wetäisten henkeä ankaran ratsastamisen jälkeen.

„Se tulee niistä tuhannesta karhusta, jotka juoksewat meidän jäljessämme, nielläkseen meidät", wastasi poro. „Mutta älä pelkää: minä olen wuoren haltian oma loihtuporo, eikä ainoakaan karhu wielä ole minun kantapäitäni tawoitellut."

Niin matkasiwat taas hetkisen. Silloin kysyi Sampo: „mitähän läähätystä tuo on, joka takanamme kuuluu?" — Poro wastasi: „se lähtee sadasta tuhannesta sudesta, jotka täyttä laukkaa painawat perässämme, syödäkseen sinut ja minut suuhunsa. Mutta älähän hätäile: ei ole ainoakaan susi wielä minua kilpajuoksussa woittanut."

Taas matkasiwat hetken aikaa; silloin sanoi Sampo Lappelill: „ukkonenkohan tuolla wuorilla meidän takanamme jyrisee?" — „Ei", sanoi poro, ja koko hänen ruumiinsa alkoi wawista, „se on wuoren haltian tuottamaa kopsetta; hän, näet, astuu jättiläisen askelilla meidän jäljessämme, ja nyt olemme hukassa, sillä hänen kynsistään ei kukaan woi pelastua." — „Eikö tähän sitte mitäkään neuwoa ole?" sanoi Sampo. — „Ei", wastasi poro, „tässä ei muu anta, kuin koettaa päästä pappilaan, joka on tuolla Inari-järwen rannalla. Jos sinne ennätämme, niin olemme pelastetut, sillä wuoren haltialla ei ole waltaa kristittyjen yli." — „No", sanoi Sampo: „Juokse, porosein, yli wuorien, niin annan sinulle kultakauroja syödä hopeaisesta soimesta!"

Ja poro juoksi, juoksi yhä henkensä edestä, ja juurikuin oliwat päässeet papin huoneesen, oli wuoren haltia jo kartanolla ja kolkutteli niin kowasti owea, jotta kaikki luuliwat huoneen palaisiksi pakahtuwan. „Kuka siellä on?" kysyi pappi.

„Minä olen!" wastasi jyrkkä ääni kartanolta. „Awaa owi wuoren haltialle! Täällä on kastamaton lapsi, ja kaikki pakanat owat minun omiani."

„Maltas wähäsen, kunnes saan kauhtanani ja kaulukseni päälleni, woidakseni sopiwalla tawalla wastaanottaa niin ylhäistä herraa!" wastasi pappi huoneestansa. — „Olkoon men-

neeksi!" karjasi wuoren haltia; „mutta joudukin, muutoin potkasen huoneen seinän palasiksi!" — „Heti, heti, armollinen herra!" wastasi pappi.

Mutta samassa otti hän wettä astiahan ja kastoi Sampo Lappelillin kristityksi ihmiseksi Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

„Noh, etkö ole walmis jo?" ärjyi wuoren haltia ja kohotteli jo hirmuista jalkaansa, potkasemalla kumotakseen huoneen. Mutta silloin awasi pappi itsestänsä owen ja sanoi: „mene tiehesi, sinä yön ja talwen kuningas, sillä tämän lapsen kanssa sinulla ei ole mitäkään tekemistä! Jumalan armon aurinko paistaa nyt Sampo Lappelillin yli, eikä hän enää kuulu sinun, waan Jumalan waltakuntaan!"

Silloin suuttui wuoren haltia niin julmasti, jotta tuossa paikassa pakahtui hirmuiseksi pyry-ilmaksi, ja alkoi sataa lunta niin tiheään, että lumi melkein peitti koko pappilan, ja kaikki luuliwat kinoksihin kuolewansa. Pappi yksin oli ihan tyynenä, lukihan wain rukouksiansa pyhästä kirjasta ja odotteli aamua. Ja kun aamu tuli, paistoi aurinko lumelle, ja lumi suli, ja pappila oli pelastettu, mutta wuoren haltia oli kadonnut; ja mihinkä hän on joutunut, sitä ei kukaan tiedä, mutta kaikki arwelewat hänen wielä eläwän ja hallitsewan Rastekaisella.

Sampo Lappelill kiitteli hywää pappia ja sai häneltä pulkan lainaksi. Sitte waljasti Sampo kultasarwisen poron papin pulkan etehen ja matkusti niin kotia isänsä tykö Aimioon. Ja siellaköös ilo ylimmilleen nousi, kun Sampo Lappelill niin yht'äkkiä tuli takaisin! Mutta pitkäksi käwisi nyt tällä kertaa puhua ja kertoa siitä, kuinka Sammosta sitte tuli suuri herra, joka ruokki poroansa kultakauroilla hopeaisesta soimesta. Sanotaanpa, ett'eiwät lappalaiset siitä ajasta asti enää wuodesta wuoteen lykkää lapsiensa kastattamista, kuten ennen; sillä kuka tahtoisikaan, että wuoren haltia söisi lapset suuhunsa? Sampo Lappelill kyllä tietää, kuinka tämän asian laita on. Hän kyllä tietää, miltä tuntuu, kun ukkonen wuoren harjanteilla jyrähtelee.

Pienten lintujen valitus.

Me saavuimme mailta vierailta,
Helteisiltä Niilin rannoilta,
Hedelmiltä Atlaan, laavoilt' Etnan
Ja kuuman Saharan hiedoilta.

Me saavuimme palmuin lehviltä,
Ikuisilta kukkakentiltä;
Ja rannoilla, joill' ei hanget säily,
Me muistimme Suomen kevättä.

Me vaihdoimme kylmään Pohjolaan
Hedelmäpöytän, ne herkukkaan.
Väristen ennemmin, nälkää nähden,
Istuimme koivuissa kotimaan.

Meill' ollut ei kulta-aarteita,
Joit' oisimme tainneet tarjota,
Siis lauloimme kilvan, riemumielin
Vaan Suomelle kevätlaulua.

Me hankimme oksan pienoisen,
Ja sammalta pesäks hiukkasen;
Siin' aioimme rauhass' asuskella
Ja laulaa riemua keväimen.

Vaan tään kylän lapset ynseät,
Niin julmat ja sydämmettömät,
He pesämme maahan nakkasivat,
Meilt' ainoan suojan särkivät.

Me lauloimme heille keväällä,
Ja riemun ja toivon hetkinä.
Oi jospa ei maksais kenkään heille,
Kuin meille he maksoi virrestä.

Se leikkiä kenties heille vaan;
Mut hirveä työ se tosiaan,
Sen Jumala heille anteeks suokoon!
Me lauloimme suloks Suomenmaan.

Mirtsa ja Mirjam.

(Itämainen tarina).

Oli kerran kuningas Nikkaassa Arabiassa; hänellä oli seitsemän poikaa ja seitsemän tytärtä. Hänen howissaan oli paljo imartelijoita, jotka alinomaa lawertelivat kuninkaalle, että hän oli wiisain ja onnellisin kaikista kuolewaisista. Ja etenkin ylisteliwät he häntä onnelliseksi siitä, että hänellä oli niin monta lasta, ja kaikki niin terweet ja kauniit, joka kyllä on hywä siunaus, jos wain lapsilla sen lisäksi on hywä sydän.

Mutta kaukana erämaassa asui wiisas mies, derwishi eli muhametilaismunkki Enok; hän osasi ennustaa tähdistä. Kerran kyllästyi kuningas kuulemaan howimiestensä alinomaa ylistelewän hänen suurta onneansa ja monia lapsiansa; hän satuloitti kamelinsa ja ratsasti munkin luo erämaahan.

„Enok," sanoi hän, „minä tiedän, että sinä olet wiisas mies ja rakastat totuutta; selitä uni, jonka näin wiime yönä. Minä näin seitsemän muhkeaa setripuuta ja seitsemän kaunista

taatelipalmua seisowan telttani ympärillä; mutta kun puolen päiwän rinnassa yritin menemään niiden oksain warjoon, oli kuudessa setripuussa lohikäärmeet ja kuudessa palmussa käärmeet, ja ne oliwat syödä minut; ainoastaan yhdestä setripuusta ja yhdestä palmusta sain wirheetöntä warjoa."

„Herra kuningas," sanoi munkki, „mitä sanot, ei minua ollenkaan kummastuta, sillä jo ammoin olen sen nähnyt tähdistä. Kuusi poikaasi ja kuusi tytärtäsi wäjywät kuin lohikäärmeet ja käärmeet henkeäsi, mutta seitsemäs poika ja seitsemäs tyttö pysywät sinulle uskollisina."

„Hurskas Enok," wastasi kuningas, „se ei ollut hywä ennustus; kuitenkin minä otan waarin sanoistasi ja panen lapsilleni koetuksen, sillä he owat siinä ijässä, jolloin näkyy, mitä heillä on mielessä ja sydämmessä."

„Tee niin, herra kuningas," wastasi munkki, „mutta tee wiisaasti."

„No, se on tietty," wastasi kuningas, sillä hän luuli olewansa hywin wiisas, koska hänen howilaisensa niin sanoiwat; ja hän ratsasti takaisin kuninkaan leiriin.

Toisena päiwänä kutsutti kuningas luokseen kaikki poikansa ja tyttärensä ja sanoi heille: „Eilen kun olin ratsastamassa erämaassa, kadotin sormestani kuningas Salomonin sormuksen, joka on suurin aarre ja jossa on walta henkien yli. Joka minulle tuo sormuksen, hän saa palkinnoksi kuningaskunnan."

Heti kääriwät prinssit ja prinsessat ylös waatteensa ja riensiwät kiiruusti erämaahan; mutta nuorin prinssi Mirtsa ja nuorin prinsessa Mirjam jäiwät istumaan telttaan. „Mitä te täällä istutte, kun weljenne ja sisarenne owat aarretta etsimässä?" kysyi kuningas.

„Me palwelemme mielellämme palkattakin isäämme," wastasi Mirjam, „mutta me odotamme, kunnes weljemme ja sisaremme palaawat, ett'emme riistäisi heiltä kuningaskuntaa, jos jompikumpi meistä sattuisi löytämään sormuksen ennen heitä."

„Laiskat lapset," sanoi kuningas tyytymättömänä, „minä

kyllä näen, että te ette minua rakasta läheskään niin suuresti kuin sisaruksianne. Te ette saa ollenkaan mennä etsimään minun aarrettani."

Iltasilla palasiwat ne kaksitoista kuninkaanlasta wäsyksissä kotiin, löytämättä mitään. Silloin nauroi kuningas ja sanoi: „se olikin wain koetus!" Ja hän antoi kullekin prinssille kullatun sapelin ja kullekin prinsessalle säihkywistä jalokiwistä tehdyn sormuksen, mutta Mirtsa ja Mirjam eiwät saaneet mitään.

Yöllä näki kuningas uudestaan saman unen ja päätti seuraawana aamuna panna lapsillensa uuden koetuksen. „Lapseni," sanoi hän, „Persian kuningas on suuren sotajoukon kanssa tulossa minua wastaan, enkä minä jaksa häntä torjua. Huomenna hän jo ehkä walloittaa minun maani, teidät myödään orjiksi ja teidän täytyy lyödä otsanne maahan itämaan mahtawan ruhtinaan edessä. Sentähden minä annan kullekin teistä kamelin ja ruokawaroja, minkä se jaksaa kantaa, että te nuoret pääsisitte hengissä pakoon ja minä wanha jäisin wihollisen käsiin."

Noista sanoista syntyi teltassa äänettömyys, ja kaikki prinssit ja prinsessat katseliwat hämmästyen toinen toistansa. Mutta wanhemmat heistä rupesiwat kuiskailemaan „se on koetus!" ja wastasiwat: „isä, me jäämme sinun luoksesi!" Ainoastaan Mirtsa ja Mirjam astuiwat alla päin isänsä eteen ja pyysiwät kameleja, jotka oli luwattu.

„Mitä?" sanoi kuningas. „Kaikki muut pysywät minulle uskollisina, waan nuorimmat lapseni, te tahdotte paeta pois isänne kaswoin edestä!"

„Emme me lähde itsemme tähden, isä, waan sinun tähtesi," wastasiwat lapset hänen käsiänsä suudellen.

„Menkää pois minun näkywistäni, kiittämättömät, älkääkä koskaan enää palatko!" sanoi kuningas wihastuen. Ja hän ajoi ne molemmat lapsensa kameleineen pois eksyttäwään erämahaan.

Mirtsa ja Mirjam ratsastiwat suruisina wierekkäin eiwätkä tienneet muuta kuin että persialaiskuninkaan tulo oli

täyttä totta. He oliwat heti alussa miettineet, mitenkä pelastaisiwat isänsä, ja neuwotteliwat nyt siitä tarkemmin erämaata ratsastaessaan.

„Me ratsastamme sen wieraan kuninkaan leiriin," sanoi Mirjam. „Siellä minä kumarrun hänen jalkainsa juureen ja suutelen hänen kenkiänsä ja itken kaikki hänen silkkimattonsa märjiksi, kunnes hän lupaa olla tekemättä mitään pahaa isällemme."

„Mutta jos hän ei kuule sinun rukouksiasi, nousen minä kuin nuori leijona ja surmaan hänet," sanoi Mirtsa. „Silloin jääwät persialaiset ilman kuningasta ja heidän täytyy paeta takaisin omaan maahansa; mutta jos he sammuttawat minun elämäni, kuolen minä ilolla, sillä minä olen pelastanut isäni hengen."

Niin puhuen ratsastiwat he yhä etemmäksi erämaahan, jossa ei ollut tietä eikä edes polkuakaan; aurinko laskeutui, ja heti oli pilkkosen pimeä yö ylt'ympäri. Ja samum-tuuli puhalteli yöllä pitkin aroa, laisten pois kaikki jäljet polttawasta hiekasta. Mutta lapset ratsastiwat yhä edelleen, toiwoen wiimeinkin pääsewänsä wihollisten leiriin.

Hetkisen kuluttua sanoi Mirjam: „Sanos, weljeni, miksi korskuwat kamelimme ja seisattuwat wälistä lewottomasti, niinkuin eiwät tahtoisi astua etemmäksi."

Mirtsa wastasi: „Sentähden korskuwat kamelit, että kuulewat erämaiden kuninkaan leijonan haeskelewan yöllä saalista. Mutta ole wain rohkea; leijona on jalomielinen eikä tee meille pahaa niin kauan, kuin on gaselleja ja antiloppeja kylliksi lähteiden luona sen pyydellä."

Wähän ajan kuluttua sanoi taas Mirjam: „Onkohan joku eksynyt erämaahan, koska kuuluu tuolta kaukaa pimeästä ihmisen walitusääni?"

Mirtsa wastasi: „Ole wain huoletta, se on hyena, joka astuu leijonan jälkiä jakamaan sen kanssa saalista; hyena on pelkuri, minä kyllä karkoitan sen ruoskallani."

Jo taaskin sanoi Mirjam: „Nyt taaskin kuuluu ääni

aiwan läheltä; mutta se on hirmuinen ääni; mikähän se on, weljeni, koska kamelimme yht'äkkiä seisattuwat ja wapisewat kuin mantelipuun lehti ennen maanjäristystä?"

Mirtsa wastasi ainoastaan: „Pysy aiwan lähellä minua, sisareni; me jätämme itsemme Jumalan haltuun" Mirjam ei nähnyt pimeässä, miten kalpea hänen weljensä oli, sillä hän tunsi tiikerin äänen, ja tiikeri on julmin kaikista erämaan pedoista; se ei jätä koskaan henkiin ketään, joka wain sattuu hänen kynsiensä tielle.

Kuitenkin tuli Mirjam lewottomaksi, sillä peljättäwä ääni tuli yhä lähemmäksi, ja alkoi rukoilla Allahia, joka arabialaisten kielellä merkitsee ainoata ja kaikkiwaltiasta Jumalaa „Suuri Allah," sanoi hän, „meitä on tässä kaksi lapsi parkaa, jotka oma isämme ja koko maailma on hylännyt. Meillä ei ole mitään tietä eikä turwaa pimeässä yössä tässä erämaassa julmien petojen keskellä; sinä yksin olet meidän turwamme ja suojeluksemme. Ja jos sinä tahdot, ei meille mitään pahaa tapahdu, ja sinun kaikkiwaltias kätesi ohjaa meidät turwallisesti kaikkien waarojen läpi. Suuri Allah, käske enkelisi saattamaan meitä hywään lepopaikkaan, niin me aamulla auringon noustessa lankeamme kaswoillemme maahan ja palwelemme sinua aamuruskossa."

Mirjamin wielä rukoillessa ja Mirtsan siwaltaessa sapelinsa petojen waralle kuului raiwoisa tiikeri kowaa juoksua poistuwan niinkuin paeten jotakuta, joka oli wielä sitäkin wäkewämpi. Ja kamelit lakkasiwat wapisemasta ja läksiwät warowaisin askelin astumaan eteenpäin, ja samum lakkasi puhaltamasta. Silloin sanoi taas Mirjam:

„Sanos, weljeni, miksi läksiwät kamelit astumaan?"

„En tiedä," wastasi Mirtsa, „waan arwattawasti sentähden, että kuuma tuuli on laimennut ja ilma tuntuu wiileämmältä."

„Mutta minä olen näkewinäni kaksi walkoista piirtoa käywän edellämme, toisen sinun ja toisen oman kamelini edessä? Mikähän se on, weljeni?"

„Näen ne minäkin," sanoi Mirtsa; „ehkä owat pilwistä kumottawan kuun waloa taikka semmoisia kauneita kiiltomatoja, jotka wälistä loistawat, milloin yöllä tulee kastetta maahan."

„Ei," sanoi Mirjam, „nyt minä ne näen selwemmin. Siinä on kaksi walkoista enkeliä, jotka astuwat edellämme ja taluttawat kamelejamme, ja ne owat niin keweät ja läpinäkywät kuin kirkas aamuinen ilma. Kiittäkäämme Allahia, weljeni, nyt olemme wesilähteen luona; minä jo näen palmuja ja wettä enkelien walossa."

Mirjam oli oikeassa; he oliwat saapuneet erämaan kosteikkoon, laskeutuiwat kameleiltansa maahan, antoiwat niille wettä ja laittoiwat itselleen yöksi lepositjan. Mutta Mirtsa ei wieläkään ollut peloton, sillä hän tiesi monta eläintä, sekä hywää että pahaa, käywän semmoisista paikoista juomassa. Ja hänen lähestyessään puroa nousi täyskuu walasemaan suurta aawikkoa ja wehreää kosteikkoa, ja puro wälkkyi kuin pitkä hopeakudos kuutamossa. Mutta pitkin puroa oli pää pään wieressä, moneen tuhanteen asti; niin paljo aron eläimiä oli tullut juomaan purosta. Mirtsa näki suureksi ihmeekseen leijonan seisowan rauhallisena pelkurin gasellin wieressä, hyena seisoi metsäwuohen wieressä, tiikeri aran antiloopin wieressä, mutta ei kellään näyttänyt olewan mielessä pahaa naapuriansa kohtaan eikä pelkoa toinen toisestansa.

„Huh," sanoi Mirtsa, „eihän tässä kukaan woi nukkua; tässä on kumppaneja enempi, kuin olisi tarpeenkaan, ja muutamiin heistä ei ole juuri luottamista."

„Ole huoletta, weljeni," sanoi nyt Mirjam wuorostaan. Etkö näe, että walkoiset enkelit kirjoittawat merkkejä eläinten otsaan, ett'ei kenenkään pidä tänä yönä tekemän pahaa toisellensa? Sentähden nukkukaamme ihan rauhassa palmun juurella. Allahin käsi suojelee meitä nukkuessamme."

Ah, miten oli kaunista ja wilpoista, kun Mirtsa ja Mirjam heräsiwät auringon noustessa palmujen ja metsäwiikunapuiden alla wehreässä kosteikossa, joka oli keskellä suurta erämaata! He polwillansa kiittiwät Allahia, niinkuin aina muul-

loinkin tekiwät joka aamu ja ilta, ja kiittiwät erämaan ja maailman Luojaa suojelukfesta pimeänä yönä, kun pedot makasiwat heidän ympärillään niinkuin kesyt lampaat. Pienet, kultasiipiset linnut lauloiwat ylt' ympäri puissa kiitosta Allahille; Pohjolan pääskyt lenteliwät weden päältä suwenkorentoja pyydellen ja purossa uiskenteli kaksi walkoista joutsenta, jotka myöskin oliwat paenneet sinne Pohjolan talwea tuolta kaukaisesta Suomesta. Arabiassa ei ole koskaan talwea, mutta ei koskaan kewättäkään; erämaan lapset eiwät koskaan tiedä mitään wilusta, mutta eiwätpä he koskaan saa nähdä kewään sulouttakaan.

Lapset kylpiwät lähteessä, juottiwat kamelinsa, poimiwat taskunsa täyteen taateleja, täyttiwät nahkaleilinsä wedellä ja ratsastiwat aawalle erämaalle etsimään persialaiskuninkaan leiriä ja pelastamaan isäänsä, Rikkaan Arabian kuningasta.

„Ratsastakaamme auringon nousua kohti," sanoi Mirtsa, „sillä persialaiset asuwat aamuruskon maassa, ja sieltä me heidät löydämme." Mutta hänellä oli lyhempi kärsiwällisyys kuin sisarella Mirjamilla, ja hän jo alkoi ikäwöidä matkan loppua.

Kun päiwä nousi ylemmäksi, alkoi aurinko taas polttaa keltaista hietaa, ja ilma tuli yhä kuumemmaksi, eikä ollut yhtään puuta eikä mitään warjoa niin pitkällä, kuin silmä kantoi, hietamäkiä wain kaikkialla pitkät, pyöreät ja siloiset jonot. Mirtsa alkoi katsella lewottomasti ympärilleen ja Mirjam kysyi taas, niinkuin hänellä oli tapana kysyä: „Sanos, weljeni, miksi on niin raskas hengittää, ja mikä tuo suuri, kellertäwä pilwi on, joka nousee etelästä ja tulee yhä lähemmäksi?"

„Allah on suuttunut meihin," wastasi Mirtsa. „Se on hietapyörre, joka tulee päällemme samum-tuulen kanssa, ja jos emme laskeudu maahan kameleiltamme, niin kuolemme warmaan."

Molemmat lapset hyppäsiwät alas satulasta ja asettuiwat kamelien suojaan, jotka laskeutuiwat pitkälleen, selkä tuulta wasten. Tuskin oli se tehty, kun se kellertäwä, suuri pilwi jo oli heidän päällänsä kuin tiheä peite. Se kohisi heidän ylitsensä jyrisewän ukkosen tawalla, niinkuin häwittäwä raesade ja kuin pauhaawa meri. Ilma muuttui kuumaksi kuin hehkuwassa uu-

nissa ja joka hietajywä tuntui polttawan kuin tulikipinä. Samalla kirkas päiwä äkisti musteni, niin ett'ei woinut mitään nähdä, ja pauhu sotki kaiken kuulemisenkin. Siinä ei ollut muuta neuwoa kuin peittää päänsä niin hywästi kuin mahdollista, koska hieno, kuuma hiekan tomu muuten olisi tunkeutunut silmiin, nenään ja suuhun.

Kuusi minuuttia tuo aron hirmuinen hietamyrsky kesti; sitte ilma jälleen kirkastui, ja Mirjam ensin hennoilla käsillään kaiwoi itsensä ylös hietakasoista, joihin he oliwat hautautuneet. Sitte auttoi hän ylös myöskin Mirtsan.

„Ah, miten iloisen, että elämäsi henki wielä on sinussa," sanoi hän.

„Niin," sanoi Mirtsa, „mitäpä on apua meidän elämisestämme, kun kamelimme owat kuolleet? Mirjam raukka, nyt täytyy meidänkin molempain kuolla, kun erämaan laiwat eiwät ole enää meitä kantamassa hietameren yli, ja meidän jälkemme hautautuwat aawikkoon."

„Älä menetä rohkeuttasi!" sanoi Mirjam, alkaen hurskaudessaan lohduttaa weljeänsä. „Koko maan päällä ei ole yhtään eläintä, joka niin kestäisi kuumuutta kuin kameli, jota sanotaan hietameren laiwaksi; ja nekin nyt owat kuolleet, waan me kuitenkin elämme. Siitähän näemme, että Allah suojelee meitä päiwän kuumuudessa niinkuin yön pimeässäkin. Nyt juomme leileistämme, että tomu huuhtoutuu pois, ja jatkamme matkaamme jalkaisin Jumalan enkelien suojassa."

Mirtsa oli waiti. He joiwat leileistään wiimeiset wesipisaransa, joka heitä hywin wahwisti, ja läksiwät astumaan paksussa hiekassa ja polttawassa auringonpaahteessa.

Hetkisen kuluttua sanoi Mirtsa: „Mitä maksaa astua etemmäksi? Laskeutukaamme hiekalle kuolemaan."

„Ei," sanoi Mirjam, „me astumme pelastamaan isäämme. Tässähän on strutsi-linnun jäljet hiekassa; astukaamme niitä myöten."

He astuiwat kappaleen matkaa, ja taas sanoi Mirtsa: „Nyt owat minun woimani lopussa; nyt saatamme jo kuolla."

„Ei," sanoi Mirjam, „meidän pitää pelastaman isämme. Tuollahan on kaswi kuiwassa hiekassa, se on Jerikon ruusu, joka wiheriöitsee waikka sata wuotta kuiwana oltuaan, kun wain saa wähäsen wettä, ja katsos, nyt se wiheriöitsee."

Taas astuiwat he edelleen ja Mirtsa tahtoi taas heittäytyä hiekalle kuolemaan, mutta silloin kuunteli Mirjam tuulen päältä päin ja sanoi: „Minä kuulen kamelien raskasta astuntaa hiekassa; meidän pitää wielä elää ja pelastaa isämme."

Kohtapa jo suuri karawaani lähestyikin hietamäkien takaa ja tapasi molemmat lapset astumasta aawikkoa. Rikas kauppias, joka karawaania johti, armahti raukkoja, otti heidät kamelien selkään ja kysyi, mihin he oliwat menossa.

„Me olemme matkalla Persian kuninkaan luo," wastasi Mirtsa.

„No, sitte saatte seurata minua," sanoi kauppias, „sillä minäkin matkustan Persian pääkaupunkiin Teheraniin ja minä olen päässyt suuren kaanin suosioon, joka minulta ostaa elefantinluuta ja kultahiekkaa."

Se oli Mirtsasta ja Mirjamista hywä apu. He kiittiwät siis kauppiasta ja läksiwät mielellään hänen kanssansa, toiwoen saawansa isänsä pelastetuksi.

Neljäkolmatta päiwää oli kulunut, kun lapset täten wiimein saapuiwat Persian pääkaupunkiin, ja seuraawana päiwänä kauppias heidät wei kuninkaan kultalinnaan.

Kuningas istui elefantinluisella waltaistuimellaan, kaksi kesyä leijonaa jalkainsa juuressa, ja wiittaamalla käski lapsia anomaan asiansa. Mirtsa ja Mirjam punastuiwat kuin ruusut, ei niin paljon kuninkaan tähden (sillä oliwathan he itsekin kuninkaan lapsia), kuin hänen leijonainsa tähden; mutta wiimein astui Mirjam esiin, heittäytyi maahan kuninkaan eteen, suuteli hänen tohwelejansa ja sanoi:

„Herra kuningas, me olemme kuulleet, että sinä aiot ahdistaa sodalla meidän isäämme, Rikkaan Arabian kuningasta, surmata hänet ja tehdä hänen lapsensa orjiksi; mutta se olisi hywin pahasti tehty, herra kuningas. Ja sentähden me olem-

me tulleet tänne rukoilemaan sinua olemaan tekemättä pahaa meidän isällemme, waan anna ennemmin wihasi kohdata meitä hänen sijaansa, surmaa meidät ja anna isämme elää. Mutta jos ennemmin tahdot pitää meitä orjinasi, niin minä yöt päiwät ajan pois kärpäsiä kuninkaallisen waltaistuimesi ympäriltä, ja weljeni Mirtsa on puolustawa sinua kaikkia wihollisiasi wastaan, sillä hän on niin wäkewä kuin paraimmat leijonasi, herra kuningas; mutta säästä isämme henki."

„Ja jospa minä nyt en kuule rukouksianne," sanoi kuningas, „mitä te sitte teette?"

„Silloin minä taistelen sinun kanssasi isäni hengestä," sanoi Mirtsa; „ja minä kukistan sinut waltasi kukkulalta, niin totta kuin Allah kuulee wanhurskaan rukoukset."

„Hywä," sanoi kuningas, „minä ajattelen asiaa seitsemän wuotta enkä tee sill'aikaa mitään pahaa isällenne. Mutta teidän pitää oleman minun orjinani, kunnes minä asian päätän."

Siihen lapset tyytyiwät, ja heidät otettiin orjiksi kuninkaan howiin. Seitsemän wuotta he siinä saiwat tehdä monta kowaa työtä. Prinssi Mirtsan täytyi joka yö kiillottaa kuninkaan haarniska aamuksi ja prinsessa Mirjamin piti joka päiwä laista kuningattaren lattia. Ja sitä kesti seitsemän wuotta. Mutta sill'aikaa lapset kaswoiwatkin suuriksi ja kukoistawiksi kuin nuoret setripuut ja kärsiwät kaikki ilolla isänsä tähden.

Kun seitsemän wuotta oli kulunut, sanoi Mirtsa kerran Mirjamille: „Nyt on aika kulunut ja kuningas on tehnyt päätöksensä; niinpä minä en tahdo kauemmin enää orjana palwella."

Mirjam sanoi: „Waikka wielä olisi palweltawa kolme kertaa seitsemän wuotta lisäksi, niin minä mielelläni palwelisin rakkaan isämme tähden."

Samassapa jo kuningas tulikin sisään ja sanoi: „Nyt te olette minua uskollisesti palwelleet seitsemän wuotta. Nyt näen, että teillä on uskollinen sydän, niinkuin kaikilla ihmisillä pitäisi olla, ja te olette uhranneet kaikki nuoruutenne ruusut rakkaudesta isäänne kohtaan. Sentähden minä teille kerron uutisen kotimaastanne. Teidän kuusi weljeänne owat kawalasti otta-

neet kiinni isänne ja panneet hänet sywään wankitorniin, ja teidän kuusi sisartanne wartioiwat miehinensä tornin owella ja antawat isällenne ainoastaan yhden taatelipalmun päiwässä ruoaksi, että hän wiimein kuolisi nälkään. Mutta teidän uskollisuutenne tähden lähetän minä sotajoukon wapauttamaan isäänne. Sinä, Mirtsa, saat johtaa minun sotajoukkoani ja sinä, Mirjam, saat päästää wangin kahleet Allahin tuomiot owat wanhurskaat; uskolliset ja kiitolliset lapset palkitsewat, mitä uskottomat ja kiittämättömät owat rikkoneet wanhempiansa wastaan."

Niinkuin kuningas sanoi, niin tapahtui, ja kohta läksi persialainen sotajoukko kameleineen ja elefantteineen Mirtsan johdolla matkaan. Mirjam ratsasti nuoren kamelin seljässä kullankirjaisella satulalla ja helmisuitsista pitäen, ja kuusi neekerityttöä kampasi joka päiwä hänen tukkaansa ja kuusi maurilaista orjaa astui wieressä suuria päiwänwarjoja kantamassa, jotka suojasiwat puolipäiwän paahtawalta kuumuudelta.

Sill'aikaa istui Rikkaan Arabian kuningas, Mirtsan ja Mirjamin isä, harmaana wanhuksena, suruisena ja nälkäisenä ikäwässä wankitornissaan, katsellen ulos pienen ikkunan rautaristikon läwitse. Kerran sitä pimitti mies, joka seisoi ulkopuolella, ja se oli satawuotinen Enok-munkki.

„Kuinka woit, herra kuningas?" kysyi munkki.

Rikkaan Arabian kuningas wastasi hänelle: „Enok, muistatko wielä minun uneni? Onnelliset ne, joille Allah ei ole koskaan lahjoittanut lapsia, sillä heidän ei tarwitse kaswattaa käärmettä powellansa."

„Ei," sanoi munkki, „ne ihmiset owat onnelliset, joille Allah on antanut hywiä, uskollisia ja kuuliaisia lapsia, sillä ne owat kuin kultajywät köyhän miehen huoneessa ja kuin kalliit helmet kuninkaan kruunussa. Mutta sinä, herra kuningas, tahdoit ostaa lastesi rakkauden kuningaskunnan lupauksilla, ja katso, he owat riistäneet sinulta sekä waltakunnan että rakkauden."

„Ah," sanoi kuningas, „minulla oli kaksi lasta, joita rakastin enimmin, mutta he eiwät kestäneet koetusta, waan

luopuiwat minusta ensinnä kaikista. Ja nyt minun silmäni eiwät enää näe päiwän waloa, sillä lapseni antawat minulle ainoastaan yhden taatelin päiwässä syödä ja sen werran wettä juoda, kuin kyykynen juo wilpoisena aamuhetkenä. Sanos, Enok, etkö kuule Allahin ukkosen tulewan pilwistä rankasemaan pahoja lapsia?"

Munkki wastasi: „Minä kuulen tyttäriesi soittawan ja laulawan pidoissa kuninkaan teltassa."

Kuningas sanoi: „Etkö näe ukontulenkaan lyöwän taiwaasta maahan?"

Enok wastasi: „Minä näen jotakin wälkkywän tuolla ylhäällä juhlahuoneessa; sinun poikasi ne siellä koettelewat uusia kultakruunujansa."

Taas sanoi kuningas: „Allah on kuollut, muutenhan ei tämmöistä koskaan tapahtuisi maan päällä. Jos et näe mitään muuta, niin minäkin tahdon kuolla, sillä lasten kiittämättömyys walmistaa wanhempien haudan."

Mutta Enok wastasi: „Odota wielä wähän, herra kuningas, ehkäpä onkin Allah wielä hengissä. Minä näen tomupilwen nousewan erämaan reunalta ja jotakin wälkkyy auringon paisteessa kuin teräskeihäät."

„Lähestyykö se?" kysyi kuningas.

„Niin, se lähestyy kuin raesade maisiwainion ylpeäin ohdakkeiden päälle. Nyt jo huomaan ratsastajia, kameleja ja elefantteja. Se on suuri sotajoukko, herra kuningas, ja ensimmäisenä ratsastaa muhkea prinsi ja hänen jäljissään kaunis prinsessa kulta- ja helmipuwussa. Mutta ylhäältä kuninkaan teltasta kuuluu huutoa ja aseiden kolinaa. Sinun poikasi owat riitautuneet kruunuista ja tyttäriesi harput on miekka musertanut."

„Niinpä minä wielä wähän odotan," wastasi kuningas.

Ja silloin kuului aina wankitorniin asti aseiden kalsketta, niinkuin raesateen piiskatessa Sinain wuorta, sillä kuusi prinssiä ja kaikki howiherrat oliwat siwaltaneet miekkansa toinen toistaan wastaan, eikä kukaan huomannut wieraan sotajoukon lähestymistä, ennenkuin koko leiri oli ympäröity ja wieras prinsi

waati awaamaan portteja. Ei kukaan wastanut. Hän walkoisella ratsullaan wiipyi portin edessä, kunnes aseiden kalske sisällä wiimein waikeni. Silloin hän murratti portin auki ja mitä näki hän! Kaikki; kauniit teltat oliwat werissä ja täynnä ruumiita. Kaikki kuusi prinssiä ja heidän howiherransa oliwat kruunuista riidellessään tappaneet toinen toisensa ihan wiimeiseen mieheen, ja kaikki kuusi prinsessaa oliwat kuolleina rikottujen harppujensa wieressä.

Mutta wieras prinssi ratsasti kuninkaan wankitornille ja suuteli hänen kättänsä, päästi irti hänen kahleensa ja talutti hänet hellästi ulos wihreään puistoon; siellä hän sai kuulla, mitä oli tapahtunut kuninkaallisessa asunnossa. „Ah," huokasi kuningas, „nyt minä olen wanha, lapseton mies, jolla ei enää ole mitään, jota rakastaa maan päällä. Jospa minä olisin kuollut ja minun uskottomat lapseni wielä eläisiwät!"

„Herra kuningas," sanoi prinsessa, „mitäpä sanoisit, jos Allah antaisi sinulle uskollisia lapsia niiden sijaan, jotka olet kadottanut?"

„Ei, ei se ole mahdollista," sanoi kuningas. „Olihan minulla tosin wielä yksi poika Mirtsa ja yksi tytär Mirjam, mutta he jo ammoin minusta luopuiwat."

Silloin ei prinsessa Mirjam enää woinut pidättää kyyneliänsä, waan halasi isäänsä, suuteli häntä ja kertoi hänelle kaikki, ja prinssi Mirtsa lankesi polwilleen isänsä eteen ja antoi hänelle takaisin waltakuntansa. Wanha kuningas tuli niin iloiseksi, siunasi uskollisia lapsiansa ja pyysi heitä ottamaan haltuunsa waltakunnan; mutta uskottomat lapset makasiwat kaikki kuolleina ja heidän ruumiinsa poltettiin tulella, sillä kiittämättömät lapset owat raskain taakka, kuin maan päällä woi olla.

Ja satawuotinen Enok-munkki siunasi Mirtsaa ja Mirjamia, että he, niinkuin Jumalan neljäs käsky lupaa, kauan eläisiwät maan päällä; ja siihen se tarina loppui, ja Allah elää wielä tänäkin päiwänä.

Kuihtunut lehti.

(Syksyinen jutelma.)

Nyt on syksy, ja musta pimeä katselee sisään ikkunasta. Myrsky vinkuu, sade roiskuu porttia vasten, meri pauhaa, aallot hyökyy. Huh, kuinka pimeä, synkkä, pauhaava meri syöksyy kallioita vasten, kuinka se ärjyy saadaksensa saalista, kuinka se syysyönä on ikäänkuin elävä kuolema! Se on kuitenkin sama meri, joka sydänkesän aikana oli niin hymyilevän iloisen näköinen kukkivien rantojen ympärillä, kun valkoiset purjeet lentelivät kuin kalalokit sen yli ja lapset laiturin tykönä laskivat liikkeelle kaarnavenheensä. Nyt se on musta ja uhkaileva, ei kukaan voi nähdä sen kaukaisia aaltoja, pimeä on kuin esirippu tuntemattoman etäisyyden edessä.

Ja tuo kaunis tuuhea metsä, kuinka viheriäinen ja tuoksuva se olikaan kesällä, kun aurinko paistoi ja linnut laulelivat ja pienet tytöt istuivat metsikössä etsien ruohokosta nelilehtisiä apilaita! Nyt se on autio ja tyhjä, hävitetty ja ilman asukkaita, sen tuuheat koivut ovat kadottaneet lehtensä, sen suhisevat haavat lakanneet suhisemasta; syksytuuli taistelee vain yöllä kuusien oksia vastaan. Perhoset nukkuvat, kukkaset ovat kuolleet, susi yksin astuskelee hiljaa hiipien sammaltuneessa mättäikössä.

Minäpä tiedän kertoelman kuihtuneesta lehdestä. Se on aivan tavallinen kertomus, ehkäpä olet sen kuullut ennenkin, eikä se olekaan pitkä, mutta nyt on se vuodenaika, jolloin se parhaiten ymmärretään.

Oli haapa, joka kasvoi jossakin Suomenmaan metsissä; se oli nuori, luja ja täynnä elonvoimaa. Tuli toukokuu, jolloin sen lehdet puhkesivat, terveinä, kauniina, vaaleanvihreinä, jommoisina ne olisivat koristaneet jok'ainoan seppeleen, mutta koristivat vielä somemmin tuon korkeavartaloisen haavan. Kevättuuli tuli illalla haavan luo ja lauleli sille laulua: „tuhannen, tuhannen lehteä on nuorella haavallani, joka lehti on kudottu auringonpaisteesta ja kasteesta, joka lehti on kieli, ja tuhannella, tuhannella vapisevalla kielellä haapani kiittää Jumalan ääretöntä hyvyyttä.“

„Sepäs oli kohtelias laulu“, viserteli peippo, joka äsken oli rakentanut pesänsä haapaan; „opetapa minullekin se laulu, tuuli!“ Ja sitte alkoi peippokin tavailla samaa laulua, kunnes hän oppi sen kokonaan: „tuhannen, tuhannen lehteä on nuorella haavallani, joka lehti on kudottu auringonpaisteesta ja kasteesta, joka lehti on kieli, ja tuhannella, tuhannella kielellä haapani kiittää Jumalan ääretöntä hyvyyttä.“

„Mitä merkitsee Jumalaa kiittäminen?“ arveli vähäinen hento äsken puhjennut lehti haavassa. Haavanlehti piti tuosta laulusta, mutta ei oikein ymmärtänyt sen merkitystä. Enhän minä ole milloinkaan nähnyt Jumalaa, arveli lehti, kuinka minä siis kiittäisin sitä, jota en ole koskaan nähnyt?

Seuraavana päivänä tuli tuuli jälleen, haapa alkoi suhista ja nuori lehti suhisi myöskin mietteensä. „Mitä lehti sanoo?“ visersi peippo. „Etkö sinä ole Jumalan luoma sinäkin? Ja sanot kumminkin, ett'et ole luojaasi nähnyt?“

„Se on kyllä mahdollista,“ virkkoi nuori lehti suruisena ja vavisten; „mutta se on niin oppinutta, ett'en minä voi sitä käsittää.“

„No elä siis vähän kauemmin, kunnes sen ymmärrät“, tuumasi peippo.

Kesä tuli, kaikki lehdet kasvoivat suuriksi ja viheriäisiksi taivaan auringon paisteessa ja kaikki tuhannet lehdet kiittivät Jumalaa; mutta sama nuori haavanlehti latvassa ajatteli vieläkin itseksensä: „en ymmärrä mitä he tarkoittavat, varmaankaan en liene vielä kylliksi vanha ymmärtämään kaikkea;“ ja lehti suri viattomuudessaan vähää ymmärrystänsä.

Kesä oli pitkä, kaunis ja lämmin; sillä oli oma aikansa ja sitte tuli syksy. Ensimäisen hallayön jälkeen lehdet alkoivat kellastua, mutta vieläkin lauleli tuuli lauluansa puiden latvoissa: „tuhannen, tuhannen lehteä on nuorella haavallani, joka lehti on kudottu päivänpaisteesta ja kasteesta, joka lehti on kieli, ja tuhannella, tuhannella kielellä kiittää haapani Jumalan ääretöntä hyvyyttä.“

Yöt tulivat pitkiksi ja pimeiksi, puolukat kypsyivät, muuttolinnut lähtivät pois, lehdet alkoivat varista maahan, yksi kerrallaan. Kaikki lehdet kiittivät vii-

meiseen saakka luojaansa, aivan kuin he olisivat ymmärtäneet, että he vain olivat sitä varten olemassakin maailmassa. Haavanlehti latvassa tahtoi myöskin sitä ymmärtää, mutta ei sitä voinut, vaikka jo olikin keltainen.

Eräänä syksyisenä yönä tuli pohjoistuuli pauhaavilla siivillä ja lakasi mukanansa ne harvat keltaiset lehdet, jotka vielä olivat jäljellä. Niiden harvojen joukossa oli myöskin haavanlehti, jonka tuuli vei mukanansa kauas metsään. Siellä oli tuhansia kuolleita lehtiä kasassa, ja jänis juoksi niiden ylitse pyssy olallansa. Oli kirkas kylmä päivä, lehdet kahisivat metsästäjän jalkojen alla, ja ilmassa tuntui niin kummallinen syksyn tunne, ikäänkuin pellavan haju, kun se nostetaan vedestä ja ripustetaan kimppuihin kuivamaan aidan harjalle. Haavan lehti oli tuolla kuolleiden lehtien joukossa, mutta se eli yksinänsä, ja sen kanta oli vielä viheriä; se suri itsekseen, ett'ei se voinut kuolla, ennenkuin oli täyttänyt tarkoituksensa täällä maailmassa.

Kauniin päivän jälkeen tuli taas myrskyinen yö, sataa rankkasi aika lailla ja lehdet hajosivat sinne tänne metsässä. Haavanlehti temmattiin kauas pois meren rantaan saakka, tuulen pyörre vei sen mustille laineille, jotka sen kuljettivat ulos meren luodolle. Sinne se jäi erään laivasta murtuneen puukappaleen viereen; lumi peitti sen korkeana hankena, eikä haavanlehti kuitenkaan voinut kuolla, sillä se ei vielä ollut täyttänyt määräystänsä tässä maailmassa.

Tuli talvi, oli pakkanen eikä luodolla kasvanut mitään metsää. Mutta luodolla asui kalastaja lapsinensa köyhässä majassansa. He tarvitsivat puita lämmitystä varten lauantai-iltana; lapset lähetettiin etsimään puunkappaleita ja oksia, jotka meri oli tuonut syksyllä rannikolle. Kun lapset etsivät lumesta, löysivät he laivasta särkyneen puukappaleen ja kuljettivat sen ilolla majaan huutaen: „isä, isä, tulkaa katsomaan miten hyvän puukappaleen me löysimme rannalta!“

Kalastaja katseli puukappaletta ja huomasi sen olevan tammea. „Se on hyvää ja lujaa puuta,“ sanoi hän; „se on ollut ison laivan etukeulana ja saammepa siitä hyvän lämmityksen. Äiti, pane nyt puuropata tulelle, niin saamme jotakin lämmintä!

Kun nyt kalastaja kaapi pois lumen puukappa-

leesta pannaksensa sen tuleen, putosi siitä erilleen iso keltainen lehti. Pieni tyttö otti sen lattialta ja katseli sitä kummastellen, sillä hän ei ollut koskaan ennen nähnyt metsää eikä lehtiä, eikähän paljoa tarvitakaan, ennenkuin lapset jo ihmettelevät. Tyttö meni äitinsä luo, näytti minkä harvinaisen korun hän oli löytänyt ja kysyi mikä se oli.

„Etkös tiedä, että se on haavanlehti?“ vastasi äiti. „Annas kun katson: se on suuri ja kaunis lehti, ja on vielä kannan puolelta vihreä, vaikka se on niin kauan ollut lumessa. Nyt kuivaamme sen varovasti ja panemme sen merkiksi raamattuun, siihen se soveltuu hyvin, koska se on niin ohut. — Ja eukko pani haavanlehden merkiksi suureen raamattuun, että hän joka päivä tietäisi, mihin hän viime kerralla lopetti lukunsa, sillä hän oli hurskas eukko ja luki joka päivä Jumalan sanaa.

Sen jälkeisenä päivänä oli sunnuntai, eukko avasi pyhän kirjan, joka oli kalastajamökin paras aarre, ja alkoi lukea ääneensä kuningas Taavetin 103:tta psalmia, joka on ihanimpia ylistyslauluja, kuin koskaan on Jumalan kunniaksi laulettu. Silloin hän luki:

„Ihminen on eläissänsä niinkuin ruoho; hän kukoistaa niinkuin kukkainen kedolla. Kun tuuli käy sen päällitse, niin ei hän kestä enää, eikä sen sijaa kukaan tunne. Mutta Herran armo kestää ijankaikkisesta ijankaikkiseen niiden yli, jotka Häntä pelkäävät ja Hänen vanhurskautensa lasten lapsiin, niille, jotka Hänen liittonsa pitävät ja muistavat Hänen käskyjänsä tehdäksensä niitä. Kiittäkäät Herraa kaikki Hänen työnsä, kaikissa Hänen valtansa paikoissa; minun sieluni kiittää Herraa.“

Kalastaja ja hänen lapsensa kuuntelivat hiljaisina hartaudessa näitä ihania sanoja. Talvinen myrsky kulki ankaralla pauhulla yli meren, yö, pimeys ja kylmä levisi yli aution kallion, mutta köyhässä majassa oli rauha, ilo, lämpö ja valo Jumalan, Korkeimman kiitoksessa ja palvelemisessa.

Kun eukko oli lopettanut lukemisen, laski hän kirjan kiinni, ja sen lehtien väliin hän pani haavanlehden merkiksi. „Katsokaas,“ sanoi hän ihmetellen, „lehti on tullut kullankeltaiseksi!“

„Se tulee siitä, että se on kuivanut lämpimässä“,

arveli kalastaja ja katseli haavanlehteä. Se oli ikäänkuin muuttunut, se loisti kuin heleä kulta ja näytti välkkyvän ilosta.

Mutta se ei ollut lämpimän takia, vaan siitä syystä, että haavan lehti nyt oli käsittänyt mitä se ei koskaan ennen ollut ymmärtänyt, nimittäin mitä Jumalan ylistäminen on. Sitä vartenpa sekin oli maailmassa olemassa. Se oli nähnyt niin paljon, kevään ja kesän, syksyn ja talven, se oli nähnyt kirkkaimman auringon ja pimeimmän yön, suloisimman kukoistuksen, katkerimman hädän, eikä kuitenkaan ollut ymmärtänyt kaikissa nähdä Jumalan pyhää taitoa. Sentähden oli haavanlehti aina ollut suruissaan, levotonna, vavisten kukoistuksensakin kauneimpina kevätpäivinä; mutta nyt se ymmärsi kaikki; nyt se ei surrut enää, nyt se oli onnellinen, nyt se taisi mielellään kuolla. *Sentähden* se loisti kuin kirkas kulta; kuinkapa se toisin olisi voinutkaan tehdä?

Vieläkin on lehti raamatun lehtien välissä, että myöskin vähäinen, kuihtunut ja kauan sitte unhotettu voisi kiittää Jumalaa. Ja kun toukokuun tuuli ensi kerran taas laulaa haavan latvassa: „tuhannen, tuhannen lehteä on nuorella haavallani, jokainen lehti on kudottu auringonpaisteesta ja kasteesta, joka lehti on kieli, ja tuhannella, tuhannella kielellä kiittää haapani Jumalan ääretöntä hyvyyttä,“ silloin noista tuhannesta, tuhannesta vapisevasta lehdestä ei ole ainoatakaan, joka ei ymmärrä mitä luojansa kiittäminen on; he tietävät sen kaikki ja tällainen on taru kuihtuneesta haavan lehdestä.

Paimentyttö.

Mä lähdin ulos aamulla,
Kun kirkas päivä koitti.
Ohuissa olin vaatteissa,
Ja tuuli metsää soitti.
Tie ohitseni luisti vain,
Ja metsä juoksi vastahain.
Hei, heijuu, hei!
Ja soi joka ainoa oksa.

Pussissa oli leipänen
Ja uljuutta, ei huolta.
Ja karja kulki korpehen
Harjumme tätä puolta.
Mua suuri kuusi katseli,
Ja puro riemuin lauleli.
Hei, heijuu, hei!
Ja soi joka ainoa oksa.

Kanerviin istuin kankaallen
Sukkaani kutomahan
Ja mietin, onko yhtään, ken
Mua ehtii muistamahan.
Niin muistin äiti vainajaa . . .
Ken kotona nyt asustaa? . . .
Hei, heijuu, hei!
Ja soi joka ainoa oksa.

Tulipa kuuma päivä, kas!
Kärpästä lensi, parmaa.
Vajosi suohon kellokas;
Ei kättä vahvaa, varmaa.
Hei, tartuin silloin sarviin sen,
Se kirkontornin painoinen.
Hei, heijuu, hei!
Ja soi joka ainoa oksa.

Kun lehmä pääsi kuivallen,
Niin otso näkyi tiellä.
Löin häntä; hänpä ymmärs sen,
Hän seisoi ujomiellä.
Pois lötkötti hän viitaan päin;
Mitäpä hän mun lehmälläin?
Hei, heijuu, hei!
Ja soi joka ainoa oksa.

Hei, sadetta en pelkää vain
Ja nälkää kanssa karjan!
On pehmyt lato suojanain;
Punaisen poimin marjan;
Purosta kahvimyllyn saan;
Jumala muistaa poloistaan.
Hei, heijuu, hei!
Ja soi joka ainoa oksa.

Olli Hiihtonen.

Henkilöt: Olli. — Vuoren kuningas. — Otso.

Salina on suuri metsä, jossa on talvilumen korkeita kinoksia. Jos on kuusia, on se hyvä, vaan yhtä hyvä on ilmankin. Tuolit olkoot puina, pallit lumikinoksina, sohva vuorena ja pöytä kukkulana. Vuoren kuningas istuu kuninkaallisessa puvussaan vuorella.

VUOREN KUNINGAS *(yksin)*. Tässä minä istun, kuningas omassa valtakunnassani; minun valtani ulottuu lavealle. Minä hallitsen kaikkia vuoria ja metsiä, honkia ja kuusia, peikkoja ja tonttuja. Minä olen suuri kuningas, mutta jopa alan tulla vanhaksi, kohta täytän kuusituhatta kuusisataa viisikymmentä vuotta. Nuorena ollessani muutama tuhat vuotta sitte juoksin kilpaa porojen kanssa Lapin tuntureilla ja otin poskeeni hyvän paistin, milloin mieli teki. Mutta nyt ovat jo jalkani kankeat ja minä tässä istuskelen vaanien jotakin lihavaa saalista aamiaisekseni. Kuuteen viikkoon en ole saanut enempää ruokaa kuin yhden laihan oravan ja yhden nälkäytyneen ahman. Saattaisinhan käskeä peikkojani paistamaan minulle suden aamiaiseksi, hirven päivälliseksi ja karhun iltaseksi, mutta se ei sovellu minun arvooni. Minä mieluisimmin varustan itse pöytäni. Mutta kas, tuossa tulee joku. Jospa se edes olisi hevonen. Mitä? Sehän on vain pieni pojan nulikka. Mutta paremman puutteessa saa sekin kelvata aamiaiseksi. Minä menen piiloon tähän vuoren taakse.

OLLI *(tulee hiihtämällä ja laulaa samalla nuotilla kuin »Juokse porosein»)*.

Maa on valkoinen,
Metsä vihreä.
Jäätä järvellä
Riennä riemuiten!
Kiitää, suksi, saat
Poikki vuoret, maat.

Hei mitenkä luikuu! Kas niin, nyt olen keskellä synkkää metsää. Ohoh, miten korkeat vuoret! Ja miten pitkät jättiläishongat! Tämä on toista kuin Vihtamäen karjahaka. Mitäs minä oikeastaan läksinkään metsään? Mitäs muuta kuin tervehtimään karhuja.

Täss' on karhun maa,
Pesä oravan,
Kynsi huuhkajan,
Sutten ulvontaa,
Vuode peikkojen;
Tääll' en pelkää, en.

Ei, kukapa täällä pelkäisi. Ollissa on kyllä miestä ottamaan vaikka kuusi karhua niskasta kiinni. *(Katselee ympärilleen).* Niin, vaikkapa olisi pari suttakin. Jospa tässä ei vain olisi niin paksulta lunta. Aina toki tulen toimeen kotkan kanssa. Varsinkin jos olisi rautapiikki sauvani nenässä. Mutta samapa se, tulkoot vain, kolme kettua yht'aikaa. Pahin on pula, mitenkä ne kaikki saan kotiin, kun ensin pieksän ne kuoliaaksi. Mutta Matti olen, ell'en vie kotiin kaikkia jäniksiä, jotka saan surmatuksi. Sitte myön nahkat ja ostan oikean pyssyn, jonka voi ladata selvällä ruudilla, Sitte tulkoon viisikymmentä nykeröturpaista, pahaa, tyhmää otsoa ... Huh, mikä tuolla tulee minua kohti kuusien takaa?

OTSO *(kahdella jalalla).* Mum, mum, mum, mum.

OLLI. Katsos tuota, olisikohan se karhu? *(Aikoo kääntyä, mutta lankee suksilta).*

OTSO. Mum, mum. Kuka täällä kiljuu metsässä, ett'en minä saa rauhassa maata pesässäni.

OLLI. Hyvä, kiltti Otso kulta, minähän se vain olen, pikku Olli Vihtamäestä, ja minä olen vain huvikseni hiihtelemässä metsässä. Eihän tuossa nyt mitään pahaa liene, että minä vähän lauleskelen lämpimikseni; sillä Otso kulta, minullahan on yllä vain tämä mekko, ja on vähän pakkasen lainen näin aamusilla. Kyllä minä heti menen matkoihini.

OTSO *(asettuu Ollin eteen).* Mum, mum. Jos annat minulle mekon, niin saat mennä. Minä tarvitsen mekon peitteeksi pikku Otsoilleni.

OLLI. Ei, kuulehan nyt, Otso; kyllähän minä tämän mekon muuten antaisin, vaan äiti on kotona niin hirveän ankara. Jos palaan mekotta kotiin, Otso kulta, niin saan selkäsaunan. Sentähden saatat kyllä odottaa huomeiseen asti, niin minä Matin ja parin muun kanssa tuon sinulle hyvän lampaannahka-vällyn, että pikku Otsoille tulee oikein hyvä ja lämmin.

OTSO *(nostaen käpäläänsä).* Joko annat mekon? Mum, mum, joko annat mekon heti?

OLLI. Hyvä, kiltti, pikku Otso kulta, mekko on ihan uusi, siinä on vain yksi ainoa reikä toisessa kyynyspäässä.

OTSO. Mum, mum; luulenpa, että olet peloissasi.

OLLI. En vähintäkään. Mitenkä minä pelkäisin niin hyvää ja kilttiä pikku Otsoa, joka on sydämmestään hyvä ja kiltti pikku Otso? Mutta katsos, Otso, minä olen niin hämilläni, kun satuimme yhteen niin äkkiarvaamatta. Minä olen aina pitänyt niin paljon karhuista; ne ovat, näes Otso, paljoa ylemmät ja korkeammat kuin muut ilkeät peikot, joita asuu täällä metsässä. Semmoisia tyhmiä tölliköitä en häikäile vähintäkään. Niitä minä otan kurkusta, niin että korvat soivat, näes Otso, ja minä pudistelen heitä turkista, niin että . . .

VUOREN KUNINGAS *(nousee vuoren sivulle seisomaan).* No, pudistele nyt minua turkista, koska olet niin rohkea!

OLLI *(huutaa).* Huu! Uhhuu!

VUOREN KUNINGAS. Miksi et ota minua kurkusta, niin että korvat soivat?

OLLI. Armollinen peikko, säästäkää henkeni; minä olen vain pikku Olli Vihtamäestä ja olen täällä metsässä huvikseni tuttaviani katsomassa.

VUOREN KUNINGAS. Hyvin mahdollista, mutta ei se estä minua syömästä sinua aamiaisekseni.

OLLI. Mitä? *(Yrittää taas pakenemaan).*

VUOREN KUNINGAS *(ottaa hänet kiinni).* Ole huoletta, poikaseni, en minä niin tarkkaa lukua pidä; kyllä sinä oikein hyvältä maistut.

OLLI. Malttakaahan vähän; tiedänpä minä yhden, joka maistuisi teidän armostanne paljon paremmalta, ja se on Vihtamäen vanha hiirakko. Se on niin lihava, teidän armonne, että isä aikoi viime syksynä tappaa sen, ja Matti saa tuoda sen tänne aikaisin huomeissa aamuna.

VUOREN KUNINGAS. Hm, hm, hevosenko? Ei, mies on mies, vaikkapa hänestä ei olisikaan muuksi kuin yhdeksi suupalaksi.

OTSO. Nöyrä palvelijanne, teidän majesteettinne.

VUOREN KUNINGAS. Hyvää päivää, salaneuvokseni.

OTSO. Huvittaako teidän majesteettianne musiikki?

VUOREN KUNINGAS. Kyllä. Välistä minä käsken kosken laulamaan ja silloin minä vieritän säestykseksi muutamia kallion kappaleita tunturilta. Kovaa pitää olla.

OTSO. Pikku Ollilla tuntuu olevan hyvin kaunis ääni. Minä tunnustan, että oikein mieleisesti hämmästyin kuullessani semmoisen neron.

VUOREN KUNINGAS. Hm. Paljasta piipitystä vain!

OTSO. Tietysti vain piipitystä. Mutta korppiin ja varikseen verraten kaikuu se oikein romantiselta. Tahtoisitteko, majesteetti, käskeä häntä laulamaan, ennenkuin hänet syödään?

VUOREN KUNINGAS. Saattaapa tuo käydä päinsä. Se enentää ruoan halua. Laula, nulikka.

OLLI. Mitä?

OTSO. Etkö kuule, että majesteetti käskee sinua laulamaan?

OLLI. Hyvä, kiltti pikku Otso, minä kyllä laulan kurkun täydeltä, jos sinä vain tanssit.

OTSO. Mitä? Luuletko minua muka tanssimestariksi?

OLLI. Hyvä, kiltti pikku Otso, sinä olet niin sanomattoman kaino. Tietäähän koko maailma, että sinä olet hienotapainen seuramies ja ett'ei kukaan osaa niin hyvästi tanssia polkka-masurkkaa kuin sinä.

OTSO. Minä todellakin saatan kehua tehneeni joitakuita yrityksiä siihen suuntaan, mutta . . .]

VUOREN KUNINGAS. Tanssi, salaneuvos!

OLLI. Eiköhän sopisi valssitanssi?

OTSO. Mitä hyvänsä; mikä vain huvittaa teidän majesteettianne, se on minunkin suurin iloni.

OLLI. Siispä ala tömistää! *(Laulaa samalla nuotilla kuin »Ah, sä rakas Augustin»).*

Hyppää, soma Otsonen, Otsonen, Otsonen,
Hyppää, soma Otsonen, hyppiös hei!
Ei koskaan nähdä saa
Noin sievää tansijaa.
Hyppää, soma Otsonen, hyppiös hei!

(Otso valssaa).

VUOREN KUNINGAS *(ihastuksissaan).* Täytyypä tunnustaa, että se oli kaunista musiikkia ja hyvin miellyttävää tanssia. Hyppää, soma Otsonen . . . Laula uudestaan tuo romanssi! Mitenkä se nyt olikaan? *(Hän tanssii mukana).*

OLLI *(hiivii yhä etemmäksi pois).*

Hyppää, jörö Otsonen, Otsonen, Otsonen,
Hyppää, ruma peikkokin, hyppiös hei!
Ei koskaan nähdä saa
Noin tyhmää tanssintaa.
Hyppää, pikku Olli, nyt lähdet sä, hei!

(Lähtee livistämään pois suksilla).

VUOREN KUNINGAS *(hengästyneenä).* Vielä musiikkia! Vielä musiikkia! Se oli kaunis romanssi. Mutta minne se soittomestari joutui?

OTSO *(myöskin hengästyneenä).* Äläs, laulahan vähän vielä, minä eksyin tahdista. Mihin ihmeesen se Olli hävisi?

OLLI *(ulkoa).* Hyvästi, Vuoren kuningas! Hyvästi, Otso!

VUOREN KUNINGAS. Aamiaiseni! Aamiaiseni! Otso, tules tänne; minä syön sinut hänen sijaansa.

OTSO. Nöyrin palvelijanne, teidän majesteettinne. Mum, mum. *(Lähtee juosta lönkyttämään pois).*

OLLI *(kaukaa ulkoa).*

Ei koskaan nähdä saa
Noin tyhmää tanssintaa.
Hyppää, pikku Olli, nyt hyppiös, hei!

VUOREN KUNINGAS. Se oli kaunista musiikkia *(panee nenäänsä nuuskaa),* mutta hyvin huono aamiainen.

Mistä saamme joulukuusen?

(Joulu-leikki. — Katso päällyksen kuvaa).

Matti ja Mikki ovat tulleet metsään joulukuusta hakkaamaan. Lapset ovat olevinaan puina: yksi on koivu, toinen pihlaja, kolmas tuomi, neljäs haapa, viides kuusi ja kuudes kataja. Pisin lapsista on kuusena. Pienin lapsi voi ruveta tähdeksi ja mennä piilon kuusen taa. Jos puiden päälle voi saada jotakin valkoista, niin se kuvaa lunta.

MATTI. Huh! Onpa aika vaikea kaalaa paksuissa lumikinoksissa. Olemmeko nyt jo metsässä?

MIKKI. Totta kai olemmekin; miksipä tässä muuten olisi niin monta puuta?

MATTI. Miten vääriä vinkuloita ja monimuhkaisia! Eihän tuollaiset dromedaarit kelpaa muuksi kuin polttopuuksi.

MIKKI. Etkö häpeä, Matti, toruessasi siivo puita? Nythän nuo enimmäkseen ovat paljaat, mutta jospa näkisit, miten ne kevään tullessa pukeutuvat vihreiksi ottamaan vastaan käkeä!

MATTI. Makkarapuikkoja nuo ovat, eikä puita. Ennenkuin etsimme kunnollisen joulukuusen, saattaisimme ensin hakata vähän puita joulutakkaan. Mitäpä, jos aluksi hakkaamme tuon koivun?

MIKKI. Olkoon menneeksi. Koivu hoi, tuleeko sinusta meille kelpo joulupuita? Äiti keittää sinulla oikein kaunista puuroa, mutta sinä et saa räiskyä puuroon.

KOIVU *(laulaa)*. Oi, kevääsen mun paikallain
Suo jäädä seisomahan,
Kun rastas istuu latvahain
Ja käki kukkumahan!
Niin lehdin päivän paisteessa,
Viserrän joka oksalta
Keväiseen maisemahan.

MIKKI. Seiso sinä vain kevääsen asti, koivu. Parempihan tuo on, että laulat meille, kuin että räiskyisit. — Mutta tässähän on vanha, huononpäiväinen tuomi. Vastaas, tuomi, rupeatko sinä joulupuiksi? Äiti keittää sinulla lipeäkalaa.

TUOMI *(laulaa)*. Oi, säästä minut suvehen,
Kun päivä mulle paistaa!
Niin saan mä sulot nuoruuden,
Mont' kukkaa ihanaista;
Ne kenttään, laaksoon lemuaa,
Ja niillä huoneen kaunistaa
Niin monta lapsukaista.

MATTI. Kuulehan vain, hän aikoo vielä kukoistaa, tuo vanha kanto! No, kuki vain, jos haluttaa; me otamme tuon nuoren pihlajan. Hoi, pihlaja, kelpaatko sinä joulupuiksi! Isä kertoo sinulle tarinoita keijukaisista, jotka tanssivat kuutamossa.

PIHLAJA *(laulaa)*. Mun ensi syksyyn jäädä suo!
Niin ystäväni saapi
Mun kypsäin terttujeni luo
Ja mua lohduttaapi.
Se onpi tilhi pienoinen;
Mä olen silloin punainen,
Myös metsä punoittaapi.

MIKKI. Ja luuletko hänen tulevan sinun tähtesi? Ei, vaan sinun marjojesi tähden hän tulee, pihlaja raukka! Mutta samapa tuo, saat jäädä seisomaan. Tässä on ikävän näköinen mänty, sammaleinen ja parrakas. Kuules, mänty, rupeatko joulupuiksi? Mummo kertoo sinulle jättiläisistä ja noidista.

MÄNTY. Antakaa minun olla rauhassa! Minä aion tulla laivaksi.

MATTI. Vielä vai? Aiotko sinä laivaksi? Äläpäs, mänty, siksi olet liian hoikkasäärinen. Hyi! pyyhi paremmin partasi, olethan sinä ryvetetty pihkalla yltä päältä. Saatammehan me ottaa katajan, hän osaa räiskyä. Kataja, tahdotko, että sinut hakataan hienoksi ja kylvetään jouluaamuna porstuaan?

KATAJA. Koskeppahan vain minuun, niin näet, miten minä raavin! Minusta tulee jousenkaari.

MIKKI. Kyllä kai! Mutta kylläpä kaikki puut tänään ovat itsepäiset. No, onneksi on tuossa muhkea joulukuusi. Hakkaa se, Matti!

KUUSI *(juoksee pois)*. Jokos sait!

MATTI. Juokseehan se! Olipa se veitikka. Se on ensimäinen puu, kuin minä olen nähnyt juoksevan metsässä.

MIKKI. Oh, miten typerä sinä oletkin! Etkö ole nähnyt puiden juoksevan, kun talvella ajetaan hyvää vauhtia metsätiellä? Ota häntä täällä vastaan, niin minä juoksen hänet kiinni!

He ajavat kuusta. Kaikki puut asettuvat ajajain tielle, suojellen naapuriansa. Viimein ne asettuvat piiriin, ja kuusi seisoo keskellä.

MATTI *(piirin ulkopuolella)*. En minä enää jaksa. Onko mokomaa metsän veitikkaa ennen nähty? Minulla on kuusi kuhmua otsassa, se kun kolahteli puihin.

MIKKI *(piirin ulkopuolella)*. Minulla on seitsemän reikää nutussa ja kuusi housuissa, kun lankeilin kantoihin ja puunjuuriin.

MATTI. Maltahan, kuusi; minä hakkaan sinut havuiksi ja kylvätän tielle ruumissaaton jalkoihin.

MIKKI. Äläpäs ole tyhmä, Matti! Eihän kuusi tiedä, mihin suureen kunniaan me hänet veisimme. Kuuleppas, Kuutonen tai Kuusela, vai mikä nimesi lienee, me aiomme hakata sinut joulukuuseksi. Me pu-

emme sinut kukkiin ja tähtiin ja kultaomeniin. Saat seisoa keskellä salia ja loistaa kynttilöistä, niinkuin taivas tähdistä. Anna nyt vain siivosti hakata itsesi, sillä niin suurta kunniaa sinulle ei koskaan tule täällä pimeässä metsässä.

KUUSI. Mitä minä huolin teidän kunniastanne? Minua paremmin miellyttää kasvaa ylös taivaasen asti.

MATTI. Etkö häpeä ollessasi noin kopea ja ylvästelevä?

MIKKI. Malta, malta, Matti; älä nyt riitele. Etkö tiedä, Kuusamo, että saat kuulla enkelien laulua jouluaamuna?

KUUSI. Niin, kyllähän se on kaunista, mutta sitä minä kuulen täällä ulkonakin.

MATTI. Harakoita sinä kuulet, raukka, ja ne nauravat sinulle.

MIKKI. Ole vaiti, Matti! Siinä vain suututat häntä. Kuulehan nyt, Kuusikangas, etkö suosi pieniä, iloisia lapsia?

KUUSI. Tottahan. Kukapa heitä ei suosisi?

MIKKI. No, jos nyt siivosti annat hakata itsesi joulukuuseksi, niin lupaan varmaan, että monta iloista pikku lasta asettuu piiriin ympärillesi tanssimaan, ja he kaikki rakastavat sinua sydämmestänsä.

KUUSI. No, se on toista. Jos voin lapsia huvittaa, niin hakatkaa minut vaikka pikku muruiksi. Paukuttakaa vain.

MIKKI. Se oli hyvin sanottu, kelpo Lehtikuusi! Mutta kyllä tuletkin kauniiksi. Ja nyt kai metsä olet niin kohtelias, että siirryt vähän syrjemmälle.

KOIVU. Saammeko mekin konvehteja?

TUOMI. Saammeko kultatähtiä?

PIHLAJA. Ja rusinoita?

MÄNTY. Niin, ja lippuja?

KATAJA. Saammeko antaa selkään lapsille, kun he riistävät turkin joulupukilta?

MATTI. Minä teille selkään annan!

MIKKI Malttakaahan, kyllä minä tiedän, mitä te saatte. Joulupukki jakelee kauneita lahjojansa koko metsälle. Nuori koivu saa uuden auringon taivaalle ja kultakamman pitkälle tukallensa. Tuomi-vanhus saa uuden kevään ja uusia kukkia. Pikku pihlaja saa kir-

sikkaviiniä rypäleihinsä ja samettiliepeen silkkipyrstöönsä. Mänty saa laivaviirin latvaansa ja kataja sakset leikellä pitkiä kynsiänsä. Minä pyydän lumihöytyviä sokeroimaan koko metsän valkoiseksi, ja sitte neiti Päinvänpaiste sulattaa sokurin karamelleiksi. — No, mitäs nyt arvelet, rakas metsä? Tyydytkö lahjoihin?

KAIKKI PUUT. Kiitos, Mikki, nyt alkaa ilo metsässä. *(He siirtyvät etemmä, jättäen kuusen yksin).*

Matti ja Mikki hakkaavat kuusta, puut laulavat ja tanssivat:

Piiri pyörii kanervilla, lumella,
Nyt me seppelöimme nuorta neitoa.
Joulukuusi, metsän talvimorsian,
Koreasti vaatetetaan kukkahan
Avulla niin monen kauniin kaason.
Morsiolle tähdet päärmää linnikon.
Enkelit jo alkaa sulon soittelon.
Raottaapi kohta portin joulu jo,
Kiirehtii kuin ennen, varro tuokio!
Joulukuusi morsian on kaunokkain,
Puku vehreä on hällä yksin vain;
Joulu-iltana nyt häät jo taas on.

Joululaulu.

Lumisella portilla
Joulu kolkuttaapi:
Sisään sievään laskeppa!
Vilun täällä saapi.
Raskas, täys on korini.
Sulle, muille kulleki
Lahjoja on mulla.
Saanko luokses tulla?
— Joudu, joulu, jo!

Kynttilät ja kuusen tuon
Varsin vihannoivan,
Rauhan, riemun runsaan suon,
Ystävyyden oivan.
Köyhä mies myös avun saa,
Jota nälkä ahdistaa;
Suru, murhe musta
Löytää lohdutusta.
— Joudu, joulu, jo!

Pahan kaiken poistelen
Piireist' iloisista,
Virttä siivin enkelten
Tuotan taivaallista.
Silloin silmät lapsien
Loistaa lailla tähtösten;
Sydämmet ne uuden,
Saavat valoisuuden.
— Joudu, joulu, jo!

Parhaan lahjan, jonka suon,
Viimeks tahdon säästää:
Jesus-lapsi, jonka tuon,
Vieraaks mieli päästä.
Mailman valon povehes
Huolitko ja huoneeses?
Onko riemus vainen
Rauha taivahainen?
— Joudu, Jesus, jo!

SISÄLLYS:

Suojelusenkelin ääni .	Siv. 3	Parempi tie	iv. 50
Kallis kysymys	" 5	Sampo Lappelill	" 54
Kunnioita isääsi ja äitiäsi	" 9	Pienten lintujen valitus	" 67
Armelias on rikas . . .	" 11	Mirtsa ja Mirjam	" 68
Koivu ja tähti	" 18	Kuihtunut lehti	" 81
Pikku Matti	" 27	Paimentyttö	" 85
Ensi leivo	" 39	Olli Hiihtonen	" 87
Eli Rem	" 41	Mistä saamme joulukuusen	" 91
Kekola ja Sammalparta	" 44	Joululaulu	" 95
Kedon kukkien laulu .	" 49		

Uutta arvokasta kirjallisuutta!

Lukemisia lapsille. Kirjoitti Z. Topelius. Täydellinen, helppohintainen ja kuvallinen painos; yhteensä 15 vihkoa à 85 penniä. — Jokainen, ken on lukenut Pikku Satukirjan, haluaa tutustua tähän suureen laulujen, leikkien ja satujen kokoelmaan, jonka tähden se on hankittava jok'ainoaan kansankirjastoon, niin että nekin lapset, joiden kodissa Lukemisia Lapsille ei ole, saisivat niitä kuitenkin ilokseen lukea.

Suomen nuorison kirjahyllyllä. I. II. III. IV. Tämän kirjasarjan toimittamisella tarkoitetaan maamme lukuisalle koulunorisolle kirjasien levittämistä, jotka helppotajuisessa ja miellyttävässä muodossa herättävät nuorissa halua ja kartuttavat tietoja niiden isänmaalliseen sivistykseen kuuluvain aineiden alalla, joita jokaisen kansalaisen tulee tuntea. — 1 vihkossa (60 sivua) on katsahdus kansallisepokseemme Kalevalaan, 2 vihkossa (76 sivua) valikoima Suomen kansan lauluja, 3 vihkossa (48 sivua) kerrottu kirjallisuutemme vaiheet, 4 vihkossa (57 sivua) valikoima alkuperäista suomalaista runoutta.

Vihkojen hinta vaan 50 p., kaikki korukansissa 2 m. 75 p.

Tieteen Satumaailma. Kirjoitti A. Buckley. Suomennos. Teosta kaunistaa 70 kuvaa. Hinta 3 m. 90 p., korukansissa 5 m. — Se on kirja, joka soveltuu erittäin hyvin annettavaksi lapsille Topelius'en, Andersenin y. m. satujen jälkeen, se ohjaa viehättävällä tavalla pienokaisia tekemään huomiota luonnossa, se avaa silmät havaitsemaan ja tutkimaan, mitä ympärillä tapahtuu, ja siitä on heille pysyvää hupia. Sangen arvokas kirja!

Suuret keksinnöt. Kirjoitti L. Thomas. Suomeksi sovitteli ja mukaili K. Suomalainen. Teoksen kaunistuksena ja esityksen valaistuksena on 277 kuvaa. Hinta: 6 m. 80 p., sid. 7 m. 50 p., koruk. 8 m. 25 p.

Kansantajuisessa ja erittäin miellyttävässä muodossa esitetään sekä entisen että nykyisen ajan keksinnöitä. Keksintöjen kautta on yhteiskunnallinen elämä kehittynyt, niiden kautta on sivistys kasvanut, siis lienee jokainen sivistystä etsivä nuorukainen halullinen sekä velvollinen oppimaan tuntemaan, mitä nämä ihmisjärjen voitot ovat ja mitenkä ne on saatu.

Porvoossa Werner Söderströmin kirjapainossa. 1888.

Hyviä ja hupaisia kirjoja lapsille ja nuorisolle.
Kaikissa kirjakaupoissa saatavina:

Uusia Mustalaisia. Ernst Ljunghin leikatessa heistä laulanut Savonniemen Kaisu. Tämä varsin komea kuvakirja on sid. kauniisin kansiin. Hinta: 1: 75 p.

Huvi lapsille hyville. Suurikokoinen ja sievä kuvakirja. Säkeet sepittänyt Olli Vuorinen. Hinta: 1: 50 p.

Pienokaisille. Säkeet sepittänyt O. Vrn. Kolme vihkoa, kussakin eri kuvia. Joka vihko myydään erikseen, hint. 30 p.

Satukirja lapsille, Varsin hupaisia norjalaisia kansansatuja. Suomentanut Lyry. Kuvilla kaunistettu. Hinta sid. 1 m. 50 p.

Valittuja lasten leikkilauluja. Helposti pianolle ja harmoniolle sovittanut L. Kiljander. Hinta: 1: 50 p. — Jokaiseen kotiin, missä lapsia löytyy ja missä äiti voi soittaa heille huvittavia lauluja, on tämä kaunis vihko hankittava.

30 kolme- ja kaksi-äänistä laulua. Uusi vihko. Sovittanut G. Linsén. Hinta ainoastaan: 1 mk.

Nordenskiöldin matkat ja retket napamerillä. Nuorisolle kerrottuina. Kirjoittanut Rafaël Hertzberg. Suomentanut Elias Erkko. Kaunistettu 45 hienolla kuvalla ja sidottu värikuvallisiin kansiin. Hinta: 2 m. 75 p.

Joulukuusi 1886. Vaihtelevaa lukemista joulunaikana. Kuvilla kaunistettu kansankirja. 94 sivua Hinta: 85 p.

Joulukuusi 1887. Vaihtelevaa lukemista joulunaikana. Kuvilla kaunistettu kansankirja. 112 sivua, hinta 85 p. 1:nen ja 2:nen vuosikerta yksissä korukansissa 2 m. 60 p.
Joulukuusi tarjoaa todella vaihtelevaa, huvittavaa ja arvokasta sisällystä sekä nuorille että vanhoille ja mitä huokeimmasta hinnasta.

Saloilta ja Vesiltä. Metsästys- ja pyyntiretkiä kertoili Onni Wetterhoff. Suomennos. Kolme vihkoa á 85 p.
Tämän kirjan sisällön lukee varmaankin ahmimalla jokainen nuori, urhea koulupoika.

Pekka Sallinen. Kertomus 1808—9 vuoden sodasta. Juhani herttuan hovissa. Historiallinen kertomus. Kirjoitti Kustavi Saarni. Hinta: 80 p.

Hatanpään Heikki ja hänen morsiamensa. Kertomus Tuomas piispan ajoilta. Kirjoitti E. F. Jahnsson. Palkinnon saanut teos. Kuvallinen päällyslehti. Hinta: 2 mk.

Härkmannin pojat. Historiallinen novelli ison vihan ajoilta. Kirjoitti Aura. Hinta: 2 mk. 75 p.
Isonvihan synkkäin aikain ja kauhuin pohjalle on kirj. piirtänyt kuvansa, niiden aikain, jolloin Suomen kansa kesti sanomattamat vaivat eikä kuitenkaan murtunut. Teos hengittää palavaa isänmaan rakautta ja jokainen on varmaan halulla lukeva tämän vilkkasti kerrotun kuvauksen isänmaan entisyydestä.

Aina. Kertomus viimeisestä Suomen sodasta. Kirjoitti I. O. Åberg. Suomennos. Päällyslehti varustettu kauniilla kivipainokuvalla. Hinta: 80 p.

Ulla Fersen. Kuvaelmia meritapauksista 1788 vuoden sodasta. Kirjoitti G. H. Mellin. Suomennos. Hinta: 1 m. 25 p.